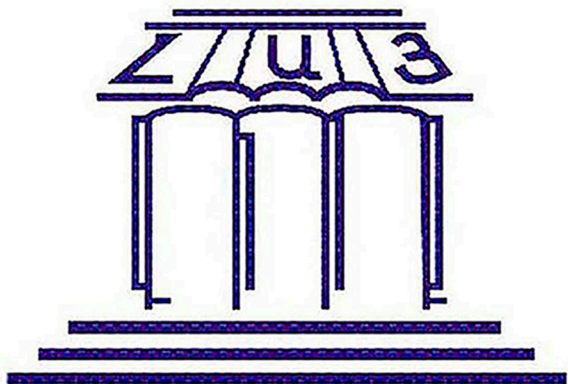

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

5685

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՎԱՐՁՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՄԿՈՄԿՈՒՄԸ

ՊՐՈԼԵՏԱՐԱԿԱՆ ԴԻԿՏԱՏՈՒՐԱՅԻ
ՅԵՎ
ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ
ԱՌԱՋՆՈՐԴՆ Ե

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
ВОСТОЧНОВЕДЕНИЯ
Ленинградского
СССР

3KՈՒ(07)

Հ-22

ԽՍՀՄ ԹՈՒՆՈՎՈՒՐԴՆԵՐԻ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ
ՄՈՍԿՎԱ 1931

ԲԳԿԲ-Ի ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՎԱՐՁՈՒԹՅՈՒՆ/084

663

3 K n i (07)

1 9 AUG 2005

24 NOV 2000

ՀԱՄԿՈՄԿՈՒՄԸ

ՊՐՈԼԵՏԱՐԱԿԱՆ ԴԻԿՏԱՏՈՒՐԱՅԻ

ՅԵՎ

ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԺԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ

ԱՌԱՋ ՆՈՐԴՆ Ե

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆՆԵՐԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆԻՔԻՆԵՐԻ
ԾՐԱԳՐԵՐ

III ԲԱԺԻՆ

СОВЕТСКИЙ
ИНСТИТУТ
ДОКУМЕНТОВ
Российская Федерация
СССР

ԽՍՀՄ ԺՈՂՈՎՈՐԴՆԵՐԻ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ
ՄՈՍԿՎԱ

1931

01 JUN 2013

5685

Թարգմ. ԵԱՄՓՐԹ

56277-66

Главлит № 85362.

15 типография ОГИЗ «Советское Законодательство». М. Дмитровка, 18.

Тираж 3000

ԶՐՈՒՅՑ ԱՌԱՋԻՆ

ՀԱՄԱՈՄԿՈՒՍԸ—ԲԱՆՎՈՐ ԴԱՍԱԿԱՐԳԻ ԱՎԱՆԳԱՐԴՆ Ե

Բանվոր դասակարգը—հետեոդական պայքարողն և սոցիալիզմի գործի համար: Կուսակցութիւնը—բանվոր դասակարգի ավանդարդն և և բոլոր աշխատավոր-
ներէ և շահագործվողներէ առաջնորդը: Կուսակցութեան շարքերէ միասնու-
թիւնը և յերկաթի դիպիկալիւնան—կուսակցութեան մարտունակութեան հիմ-
նական պայմանն է:

1. ԲԱՆՎՈՐ ԴԱՍԱԿԱՐԳԸ—ՀԵՏԵՎՈՂԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐՈՂՆ Ե ՍՈՑԻԱԼԻԶՄԻ ՀԱՄԱՐ

Ամբողջ աշխարհում սոցիալիզմի հաղթանակման հա-
մար միակ հետեոդական մարտնչող դասակարգը հանդի-
սանում է բանվոր դասակարգը: Նա համախմբում է իր
շուրջը բոլոր շահագործվողներին և ճնշվածներին՝ կապի-
տալիզմի դեմ պայքար մղելու համար: Խորհրդային Մի-
ութեան մեջ բանվոր դասակարգը սահմանել է իր ղեկա-
տուրան և իր ղեկավարութեան տակ բոլոր աշխատավոր-
ներին տանում է դեպի սոցիալիստական հասարակարգի
կառուցումը:

Կապիտալիստական կարգի մեջ ճնշված և շահագործվող
դասակարգ է հանդիսանում վոչ միայն բանվոր դասա-
կարգը (պրոլետարիատը): Կապիտալի լծից տառապում է
նույնպէս և գյուղացիութեան հիմնական մասսան, հատ-
կապէս, նրա չքավորական մասը: Սակայն, կապիտալիս-

տական հասարակարգի միակ դասակարգը, վորը վճռաբար և հետևողականորեն մարտնչում է բուրժուականության տապալման համար, հանդիսանում է միայն պրոլետարիատը։ Այդ բացատրվում է այն հատուկ պայմաններով, վորոնց մեջ դրված են բանվորները կապիտալիզմի որոք, և առաջին հերթին նյութական արժեքների հասարակական արտադրության և բաշխման մեջ նրանց գրաված դրությունը։

Բանվոր դասակարգը—կապիտալիստական կարգի մեջ ամենից ճնշված դասակարգն է։ Բանվորը չունի սեփականություն, չունի իր արտադրական միջոցները, նա միակ սեփականությունը—բանվորական ուժն է, վնաս վաճառում է կապիտալիստին։ Բանվորների աշխատանքով ստեղծվում են կապիտալիստների դասակարգի հարստությունները, այն դասակարգի, վորին պատկանում են արտադրության բոլոր միջոցները—ֆաբրիկները, ստանոկները, հումուսթը։ Բուրժուական ապահովում է պրոլետարիատին կյանքի ամենացածր նյութական մակարդակ։ Բանվորը ստանում է միայն չնչին վճար իր բանվորական ուժի դիմաց, ըստ վորում ամեն մի ժամանակ կապիտալիստը կարող է զրկել նրան աշխատանքից։ Իրա համար ել կապիտալիստական հասարակակարգում բանվոր դասակարգը «վոչինչ չունի կորցնելու, բացի իր շղթաներից» (Մարքս)։ Նա կարող է բարելավել իր կյանքի պայմանները և դեն շարտել կապիտալիստական ստրկության շղթաները վոչ այլ կերպ, քան միայն մինչև վերջ կործանելով կապիտալիստական ամբողջ կարգերը։ Կապիտալիստական ֆաբրիկներում, վորտեղ բանվորները միավորված են հազարներով, նրանք այնտեղ անցնում են «աշխատանքի կոփող դպրոցը» (Լենին)։ Այստեղ բանվորներին միավորում և համախմբում են գոյություն միատե-

սակ պայմանները, այստեղ բանվորները մասսայով դեմ են յեղնում իրենց դասակարգային թշնամուն—կապիտալիստին։ Այդ հանգամանքը բանվորների մեջ դաստիարակում է այն գիտակցությունը, վոր բուրժուականության դեմ մղած պայքարում անհրաժեշտ է գործողությունների միասնություն և իր ուժերի միաձույլ կազմակերպվածություն։

Վորջան ավելի կազմակերպվում և գիտակցություն է ձեռք բերում բանվոր դասակարգը, վորջան ավելի նա սկսում է հասկանալ իր ճնշված դրության պատճառներն, նա այնքան ավելի ուժեղ է դիմադրում կապիտալիստական ճնշման։ Պայքարի ընթացքում բանվորներն ավելի ու ավելի յեն միաձուլվում, ավելի ու ավելի յեն գիտակցում իրենց շահերի հակադրությունը կապիտալիստների շահերին։ Կապիտալիստների դեմ մղած իրենց պայքարում նրանք կազմակերպում են գործադուլներ և ցույցեր։ Պայքարի առաջին շրջաններում գործադուլները կրել են տարերային անկազմակերպ բնույթ։ Քանի գնում, բանվոր դասակարգն այնքան ավելի համոզվում է նրանում, վոր իր ազատագրումը կապիտալիստների շահագործումից կարող է ձեռք բերել միայն ամբողջ կապիտալիստական կարգերի դեմ մղած պայքարում, և միայն այդ դասակարգի տապալումից հետո, այլ վոչ թե առանձին տերերիկապիտալիստների դեմ մղած պայքարի հետևանքով։

Այդպիսով, բանվոր դասակարգը կապիտալիստական հասարակակարգում ունեցած իր գոյության բոլոր պայմաններով առաջադրվում է վորպես ամենից հեղափոխական դասակարգ, վորը շահագրգռված է պատրաստված է կապիտալիստական հասարակակարգի դեմ վճռական և հետևողական պայքար մղելու համար։ Բանվոր դասակարգը պայքարում է բուրժուական հասարակակարգի

տապալման և նոր սոցիալիստական հասարակարգ կառուցելու համար, հասարակարգ, վորտեղ չի լինելու արտադրական միջոցների մասնավոր սեփականություն, կվերանան դասակարգերը, մարդը չի ճնշի մարդուն, կվերանա հակադրությունը քաղաքի և գյուղի միջև:

Կապիտալիզմի դեմ մղած պայքարում գյուղացիությունը հայտաբերում է ավելի քիչ վճռականություն, կայունություն և հետևողականություն, քան բանվոր դասակարգը:

«Գյուղացիությունը,—ասում է Լենինը,—չի միավորված խոշոր ձեռնարկություններում, այլ կոտորակված է մանր մեկուսացված տնտեսատիրություններ: Գյուղացիները չեն տեսնում իրենց հանդեպ այնպիսի աշխարհ, բացորոշ միասնական թշնամու, ինչպես բանվորները—կապիտալիստին: Ահա թե ինչու գյուղացիական չքավորության վողջ մասսան և բոլոր յերկրներում ել՝ ազատության և սոցիալիզմի ոգտին մղվող պայքարում ավելի պակաս կայուն գտնվեց, քան բանվորները»:

Միջակ գյուղացին ապրում է իր աշխատանքով, վարձու աշխատանքի գլխելով չափազանց քիչ, վորպես բացառություն: Այդ հանգամանքը աշխատավոր միջակ գյուղացիությունը միացնում է պրոլետարիատին, կազմում է բանվոր դասակարգի և գյուղացիության դաշինքի հիմքը: Բայց միևնույն ժամանակ միջակ գյուղացիներն ունեն իրենց արտադրական միջոցները (հող, լճկան, գյուղատնտեսական գործիքներ) և ապրում են վոչ թե ծախելով իրենց բանվորական ուժը, այլ ծախելով իրենց տնտեսության մթերքները: Այդպիսով միջակ գյուղացին մի կողմից—աշխատավոր է, մյուս կողմից—մանր-սեփականատեր: Միջակ գյուղացու այդ «յերկու հոգին» հանդիսանում է պատճառն այն բանի, վոր նա տատանվում է բանվոր դասակարգի և բուրժուազիայի միջև:

Հեղափոխական պայքարի պատմությունը ցույց է տալիս, վոր կալվածատերերի և կապիտալիստների դեմ տեղի ունեցած գյուղացիական մասսաների ինքնուրույն հեղափոխական յելույթները անփոփոխ պարտություն են կրել գյուղացիության աշխատավորական մասսաների ցրվածության պատճառով, իրեն մանր սեփականության հետ կապված լինելու պատճառով, բավականաչափ կայունություն և հետևողականություն չունենալու պատճառով: Միայն բանվոր դասակարգի ղեկավարությամբ, միայն կապիտալիզմի դեմ վճռաբար մարտնչող այդ դասակարգի ղեկավարությամբ, խորհրդային Միության գյուղացիությունը ազատագրվեց կալվածատերերի և կապիտալիստների լծից:

2. ԿՈՒՍՍԱՅՈՒԹՅՈՒՆԸ ԲԱՆՎՈՐ ԴԱՍԱԿԱՐԳԻ ԱՌԱՋԱՎՈՐ ԶՈԿՍՏՆ Ե

Կապիտալիստների դեմ մղվող պայքարի ընթացքում պրոլետարիատը ստեղծում է իր դասակարգային կազմակերպությունները (արհմիություններ, իշխանության համար անմիջական պայքար մղելու ժամանակաշրջաններում—խորհուրդներ, կոմունիստական յերիտասարդական միություն, կուսակցություն): Այդ կազմակերպություններից գլխավորը հանդիսանում է բանվոր դասակարգի քաղաքական կազմակերպությունը—կուսակցությունը: Պրոլետարիատի միակ կուսակցությունը, վորը իրոք պայքարում է նրա շահերի համար, հանդիսանում է միայն կոմունիստական կուսակցությունը: Նա ղեկավարում է բանվոր դասակարգի պայքարը, կազմակերպում է պրոլետարիատին, միաձուլում նրան, բանվորների առաջ բացում կապիտալիստների քաղաքականության իսկական իմաստը, մերկացնում բանվոր դասակարգի մեջ բուրժուազիայի գործակալությունը—

սոցիալ-ֆաշիստներին, տանում ե նրան դեպի պրոլետար-
իատի դիկտատուրայի համար մղվող պայքարը, ղեկավա-
վում ե նրա ստեղծագործական աշխատանքը սոցիալիս-
տական շինարարության բնագավառում:

Ինչո՞ւ բանվոր դասակարգին պետք ե կուսակցություն:
Բանվոր դասակարգը իր կազմով միատարր չե: Հին պրո-
լետարների հետ միասին, պրոլետարներ, վորոնք ունեն
դասակարգային պայքարի մեծ փորձ, բանվոր դասակարգը
իր շարքերն ե ընդունում նաև գյուղից նոր-նոր դուրս
յեկած, հողի հետ կապ պահպանող, գյուղում իր տնտե-
սությունն ունեցող բանվորներ: Խոշոր քաղաքներում
տեղավորված մեծ գործարանների բանվորության հետ
միասին, բանվորություն, վորն ունի հեղափոխական դա-
սակարգային պայքարի մեծ փորձ, կան բանվորներ,
վորոնք ապրում են խուլ անկյուններում, աշխատում են
մանր ձեռնարկություններում, վորոնք քաղաքականապես
հետամնաց են և միշտ դասակարգայնորեն բավարար գի-
տակից չեն: Վերջապես կապիտալիստական յերկրներում
կան վերնախավեր, լավ վարձատրվող բանվորական խմբեր,
վորոնք շատ դեպքերում գնում են իրենց տերերի յետևից:
Այդ վերնախավից դուրս են գալիս բանվոր դասակարգի
շահերի դավաճաններ—սոցիալ-ֆաշիստական ղեկավարներ:
Այդպիսով, կապիտալիստական յերկրներում բանվորների
մի մասը կամ բավարար գիտակից չլինելուց կամ բարձր
աշխատավարձով կաշառված լինելով—գտնվում ե բուր-
ժուազիայի ազդեցության տակ: Իր ազդեցությունը բան-
վորների վրա տարածելու գործում բուրժուազիան ունի
իր հավատարիմ ոգնականներին և գործակալներին՝
հանձինս սոցիալ-ֆաշիստական կուսակցությունների:

Ահա թե ինչու անհրաժեշտ ե, վորպեսզի բանվոր
դասակարգի ամենից առաջավոր մասը, վոր պարզորոշ

գիտակցում ե կապիտալիզմի տապալման և սոցիալիս-
տական հասարակարգի կառուցման անհրաժեշտությունը,
միավորի բանվոր դասակարգը, պայքարի բանվորական
առանձին խավերում յեղած բուրժուական ազդեցության
դեմ, ղեկավարի կապիտալիզմի դեմ մղվող պրոլետարիատի
պայքարը և գլխավորի սոցիալիստական շինարարության
բնագավառում տարվող նրա աշխատանքը: Բանվոր դասա-
կարգի անձնագորհ առաջավոր մարտիկների միավորումը—
կոմունիստական կուսակցությունն ե: Մեզ մոտ, Խորհրդային
Միության մեջ այդպիսի կուսակցություն հանդիսանում ե
Համամիութենական կոմունիստական կուսակցությունը
(Բոլշևիկներն):

«Պրոլետարիատի դիկտատուրան,—գրել ե Լենինը,—
արյունալից և անարյուն, բռնի և խաղաղ, ռազմական և
տնտեսական, մանկավարժական և վարչական համառ մի
պայքար ե հին հասարակության ուժերի և տրագիցիա-
ների դեմ... առանց պայքարում կոփված յերկաթե կու-
սակցության, առանց կուսակցության, վորն ոգտվում ե
տվյալ դասակարգի վողջ ազնիվ մասի վստահությամբ,
սալի տրամադրությանը և ներգործել նրա վրա, այդպիսի
պայքար հաջող վարել անհնար ե»:

Ուրիշ յերկրներում կոմունիստական կուսակցու-
թյունների հետ միասին կան և այլ կուսակցություններ,
վորոնք իրենց կոչում են բանվորական: Սակայն, մինչ
կոմունիստական կուսակցությունները անհաշտ պայքար են
մղում բուրժուազիայի դեմ, այդ կուսակցությունները
(սոցիալիստական, սոցիալ-դեմոկրատական) բանվորա-
կան են հանդիսանում միայն անունով, գործով նրանք—
բուրժուազիայի անմիջական գործակալներն են բանվոր

սոցիալիստական շինարարության ղեկավարության փորձի վրա, փորձ, վորն իր հավասարը չունի պատմության մեջ:

Այդ ամենը միասին վերցրած բացատրում ե, թե ինչու մեր կուսակցությունը մշակել ե իր մեջ այնպիսի հատկություններ, վորոնց չնորհիվ նա հանդիսանում ե ամենաուժեղ, որին ալ ելի Կոմունիստական կուսակցությունը, որին ալ ե ծառայում մյուս Կոմունիստական կուսակցությունների համար, հանդիսանում ե Կոմունիստական Խոտերնացիոնալի առաջնորդը:

Կուսակցությունն իր աշխատանքում միշտ ղեկավարվում ե բանվոր դասակարգի պայքարի վերջնական նպատակներով: Յուրաքանչյուրի աշխատանքը նա կառուցում ե այնպես, վորպեսզի արագացնի սոցիալիզմի կառուցումը մեր յերկրում: Կուսակցությունը միշտ յելնում ե վողջ բանվոր դասակարգի շահերից, վորոնց պետք ե յենթարկվեն բանվորների առանձին խմբերի շահերը: «Մեր կուսակցությունը,—ասում ե Լենինը,—գիտակից, առաջավոր մարտիկների միություն ե բանվոր դասակարգի ազատագրման համար»:

Դրան վոչ մի չափով չի հակասում այն հանգամանքը, վոր կուսակցության շարքերում կան վոչ միայն բանվորներ, այլև գյուղացիներ ու ծառայողներ: Այսպես, առ 1-ն ապրիլի 1930 թ. Համկոմկուսն ունեցել ե 1.852.090 անդամներ ու թեկնածուներ, նրանցից բանվորներ—68,2⁰/₀, դրանց թվում—48,6⁰/₀ արտադրական բանվորներ: Կուսակցության հիմնական կորիզը—այդ բանվորներն են, Կուսակցությունը վարում ե ուժեղ աշխատանք գիտակից և ակտիվ բանվորների նոր շերտեր իր շարքերը ներգրավելու ուղղությամբ: Կուսակցության բանվորական մասը—ամենից կայունն ե: Կուսակցության մեջ բանվորների (ինչպես քաղաքային, այնպես ել գյուղատնտեսական)

քանակի մշտական մեծացումը հանդիսանում ե կուսակցության շարքերի միասնության և պրոլետարիատի պայքարի և սոցիալիզմի շինարարության ղեկավարման վողջ աշխատանքի հաջողության ամենագլխավոր պայմաններից մեկը: Բանվորներից բացի կուսակցության մեջ ընդունվում են գյուղացիներից (չքավորներից և միջակներից) և վում են գյուղացիներից (չքավորներից և միջակներից) և ծառայողներից միայն նրանք, վորոնք լիովին և ամբողջապես պաշտպանում են բանվոր դասակարգի գործը, չապես պաշտպանում են բանվոր դասակարգի գործը, սոցիալիզմի համար: Առաջին հերթին ընդունվում են գյուղացի-կոլխոզնիկները, վորոնք հանդիսանում են բանվոր դասակարգի ամուր հենարանը գյուղում, և ծառայողներից (գիտնականներ, ինժեներներ, ուսուցիչներ) նրանք, վորոնք գործով ոգնում են բանվոր դասակարգին սոցիալիզմ կառուցելու:

3. ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ—ԲՈՒՈՐ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՂԵԿԱՎԱՐՆ Ե

Լինելով բանվոր դասակարգի կուսակցություն, Համկոմկուսը կազմակերպում և ղեկավարում ե վոչ միայն բանվոր դասակարգի, այլև աշխատավորների վողջ մասսայի պայքարը: Վորովհետև կապիտալիզմի տապալման և սոցիալիստական հասարակարգի կառուցման մեջ շահագրգռված են վոչ միայն բանվոր դասակարգը, այլև աշխատավորների ամբողջ մասսան: Դրա մեջ ե կայանում բանվորների դասակարգի և աշխատավոր գյուղացիության դաշինքի հիմքը, դաշինք, վորի մեջ ղեկավար դերը պատկանում ե բանվոր դասակարգին: Առանց այդպիսի դաշինքի պրոլետարական հեղափոխության հաղթանակը անհնարին կլինի:

Բոլշևիկների կուսակցությունը վոչ միայն ղեկավարել ե կալվածատերերի և կապիտալիստների դեմ մղած բանվոր դասակարգի պայքարը, այլև համախմբել ե բան-

վոր դասակարգի շուրջը բոլոր շահագործվողներին—և առաջին հերթին բազմամիլիոն գյուղացիությանը: Յարին, կալվածատերերին և կապիտալիստներին տապալելուց հետո, քաղաքիական պատերազմում հաղթանակը տանելուց հետո, բանվոր դասակարգի և նրա առաջավոր ջոկատ Կոմունիստական կուսակցության առաջ կանգնեցին յերկրի սոցիալիստական շինարարության ղեկավարման խնդիրներ: Սոցիալիստական հասարակակարգի լիակատար կառուցումը պահանջում է վոչ միայն արդյունաբերության զարգացում ու վերակերտում, այլև վողջ գյուղատնտեսության վերակառուցում՝ սոցիալիստական հիմունքներով: Գյուղացիության հիմնական մասան—չքավորներն և միջակները,—նույնպես շահագրգռված են նոր սոցիալիստական հասարակակարգի կառուցման գործի մեջ, վորովհետև կապիտալիզմի որով նրան սպասում է անխուսափելի քայքայում և աղքատութիւն: Համկոմկուսը, կենսագործելով պրոլետարիատի խնդիրները, դրա հետ միասին պաշտպանում է գյուղացիության հսկայական մեծամասնության իսկական շահերը:

Կուսակցութիւնը սերտորեն կապվում է լայն անկուսակցական մասսաների հետ, ուշիմ ունկնդրում է նրանց ձայնին և հաշվի առնում: Այն իր կուսակցական համագումորներում սոցիալիստական շինարարության կարևորական աշխատանքների ընթացքում: «Իրկատառուրան կենսագործում է խորհուրդներում կազմակերպված պրոլետարիատը»: «Կուսակցութիւնն իր աշխատանքում անմիջականորեն հենվում է արհեստակցական միութիւնների վրա»: «Ընդհանուր առմամբ և լիովին ստացվում է ձեռնարկներն վոչ կոմունիստական, ճկուն և համեմատաբար ընդլայնված, չափազանց հզոր, պրոլետարական ապարատ, վորի

միջոցով կուսակցութիւնը կապված է դասակարգի հետ և մասսայի հետ և վորի միջոցով կուսակցութիւնն ղեկավարութեամբ կենսագործվում է դասակարգի ղեկատառուրան»: (Լենին—«Ձախուլթյան մանկական հիվանդութիւնը կոմունիզմի մեջ»):

Իր ղեկավարութիւնը բանվորների և գյուղացիների մասսայական կազմակերպութիւնների նկատմամբ—խորհուրդներ, արհեստակցական միութիւններ, կոոպերացիա, փոխադարձ ոգնութիւն կոմիտե և այլն,—կուսակցութիւնը կենսագործում է այդ կազմակերպութիւններում աշխատող իր անդամների միջոցով: Մասսայական անկուսակցական կազմակերպութիւններում աշխատող կուսակցութիւնն անդամները ստեղծում են իրենց կոմունիստական ֆրակցիաները: Այդ ֆրակցիաներն իրենց աշխատանքների ընթացքում ցուցումներ են ստանում կուսակցութիւնից և նրա կոմիտեներից: Ֆրակցիաներ ստեղծվում են նաև բոլոր համագումարներում, կոնֆերենցիաներում և ժողովներում, վորտեղ միատեղ մասնակցում են կոմունիստներն և անկուսակցականները: Կուսակցութիւնը պահանջում է իր բոլոր անդամներից, վորոնք աշխատում են բանվորների և գյուղացիների մասսայական կազմակերպութիւններում, վորպեսզի նրանք կիրառեն ուղիղ կուսակցական գիծ:

Կուսակցական ղեկավարութիւնը անկուսակցական աշխատավորական մասսաների նկատմամբ հիմնված է դեպի կուսակցութիւնը տածած այդ մասսաների վստահութիւն վրա,—մասսաներ, վորոնք կուսակցութիւնը ղեկատառում են վորպես իրենց քաղաքական ղեկավար,—և այն համոզման վրա, վոր ճիշտ է կուսակցութիւնն վարած քաղաքականութիւնը: Այդ վստահութիւնը—բանվոր դասակարգի գործի համար կուսակցութիւնն մղած յերկարատև

պայքարի արդյունքն է։ Այդ պայքարի փորձի վրա պրո-
լետարիատը և գյուղացիութեան ճնշող մասսան համոզվել
են, վոր միայն Համկոմկուսի ղեկավարութեամբ և խոր-
հրդային յերկիրը ամրապնդել հեղափոխական նվաճում-
ները և հաջող կառուցում և սոցիալիզմ, և վոր կոմունիս-
տական կուսակցութիւնը—այդ բանվոր դասակարգի առա-
ջավոր շոկատն է, պրոլետարիատին նվիրված մարտիկներ
լավագույն շոկատը, վորը անձնվեր պաշտպանում և իր
դասակարգի և աշխատավորների ամբողջ մասսայի շահերը։

4. ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԴԻՍՑԻՊԼԻՆԱՆ ՅԵՎ ՄԻՈՍՆԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Կուսակցութիւնը կարող է հաջող կատարել իր խն-
դիրները բանվոր դասակարգի և ամբողջ աշխատավորու-
թեան ղեկավարման ուղղութեամբ—միայն իր շարքե-
րում սերտ միաձուլութիւն, միասնականութիւն և խիստ
գիսցիպլինա ունենալու դեպքում։ Այդ կանոնները բոյ-
շակեցան կուսակցութիւնը պահպանել և ցարի և բուրժու-
ազիայի դեմ մղած իր պայքարի ամբողջ ժամանակաշր-
ջանում։ Հատկապես կարևոր նշանակութիւն են ձեռք
բերել այդ կանոնները բանվոր դասակարգի կողմից իշխա-
նութիւնը նվաճելուց հետո, յերբ մեր կուսակցութիւնը
դարձել է կառավարման կուսակցութիւն։ Խորհրդային
միութիւնը շրջափակված է կապիտալիստական պետու-
թիւնների թշնամական ողակով։ Մեր թշնամիները փոր-
պետութիւնը։ Խորհրդային Միութեան սոցիալիստական
ունեն դաշնակիցներ հանձինս պարտված, սակայն վերջ-
վորոնք կատաղի դիմադրում են բանվոր դասակարգի ծա-
վալուն սոցիալիստական հարձակմանը։

Գյուղատնտեսութեան համատարած կոլեկտիվացման հի-
ման վրա կուլակութիւնը վորպես դասակարգ լիկվիդացիայի
յենթարկելու քաղաքականութիւնը, վորը տարվում է բան-
վոր դասակարգի կողմից կոմունիստական կուսակցութեան
ղեկավարութեամբ, բնականաբար ուժեղացնում է մի քանի
անգամ մեր դասակարգային թշնամիների պայքարն ընդդեմ
խորհրդային իշխանութեան միջոցառումների, վորովհետև
այդ միջոցառումները նշանակում են նրանց անխուսա-
փելի վերջը։ Կուլակները և նեպմանները զանազան ձա-
նապարհներով տարածում են իրենց ազդեցութիւնը նաև
կուսակցութեան առանձին՝ պակաս կայունութիւն ունե-
ցող անդամների վրա։ Դիմադրել այդ ազդեցութեանը,
հաջողութեամբ կատարել իր հսկայական խնդիրները տա-
նայակ միլիոնավոր աշխատավորներին ղեկավարելու բնա-
գավառում կուսակցութիւնը կարող է, միայն պահպանե-
լով գաղափարական միաձուլութիւն, յերկաթե դիսցիպ-
լինա և իր շարքերի խստագույն միասնականութիւն։

Յերկաթե դիսցիպլինան, վոր հիմնված է կուսակցու-
թեան բոլոր անդամների կողմից կուսակցութեան ղեկա-
վար որդանների վորոշումներին անպայման յենթարկ-
վելու վրա, հանդիսանում է կուսակցութեան ամբողջական—
իսկ այդ նշանակում է և պրոլետարիատի ղեկատարութեան ամ-
բողջական—կարևորագույն պայմաններից մեկը։ Այն մեծ
նշանակութիւնը, վորպիսին տվել է Լենինը կուսակցութեան
դիսցիպլինային և միասնականութեանը, յերևում է նրա
հետևյալ խոսքերից.—«ով թեկուզ վորեւէ չափով թուլաց-
նում է պրոլետարիատի կուսակցութեան յերկաթե դիսցիպ-
լինան, հատկապես նրա (պրոլետարիատի) ղեկատարութեան
ժամանակ, նա փաստորեն ոգնում է բուրժուազիային՝
ընդդեմ պրոլետարիատի»։

Մեր կուսակցութեան բոլոր շնորհաբան միասնականութիւնը հիմնված է պրոլետարիատին խորթ ամեն տեսակի հայացքներէ և հոսանքներէ դեմ վճռական պայքար մղելու վրա, գաղափարական անհաշտեցողութեան վրա: Պայքարել և հաղթանակել կարող է միայն այն կուսակցութիւնը, վորը ղեկավարվում է միասնական կամքով, միասնական նպատակներով: մեր կուսակցութեան գաղափարական հիմունքը— Մարքսի և Լենինի ուսմունքն է: Յեւ կուսակցութիւնը թույլ տալ չի կարող և թույլ չի տալիս մագաչափ անգամ նահանջ այդ գաղափարական հիմունքից:

Իր բազմամյա ամբողջ պատմութեան ընթացքում բոլոր շնորհաբան կուսակցութիւնը մղել է անխնա պայքար գանազան համաձայնողական կուսակցութիւններէ և խմբերէ դեմ, այլ և իր սեփական շարքերում հանդես յեկող թեքումներէ դեմ: Մինչհեղափոխական շրջանում կուսակցութիւնը ամենից համառորեն պայքարել է մենշևիկներէ դեմ, վորոնք հանդիսանում էին բուրժուազիայի ագենտութեան բանվոր դասակարգի մեջ, վորոնք հրում էին պրոլետարիատին դասակարգային պայքարից հրաժարվելու ճանապարհը, մարքսիզմի հեղափոխական պրոլետարական թեորիայից հրաժարվելու ճանապարհը:

Բանվոր դասակարգի շահերի այդ դավաճաններին կուսակցութիւնը տվել է արժանի հակահարված:

Վերջին տարիների ընթացքում կուսակցութիւնը հատկապես ուժեղ պայքար է մղել տրոցկիզմի դեմ և ներկա փուլում գլխավոր վտանգ դարձած աջ թեքման ու դեպի այդ թեքումները ցուցաբերվող հաշտվողականութեան դեմ: Կուսակցութիւնը ջախջախեց տրոցկիստներին, վորոնք այժմ վեր են ածվել բացարձակ հակահեղափոխականներէ, պրոլետարական պետութեան յերդվյալ թշնամիներէ,— և աջ ոպոզիցիոններէն, այդ կուլակային աջակիցներէն,

վորոնք կուսակցութեանը կոչ էյին անում խաղաղութիւն պահպանել կուլակի դեմ, զիջումներ անել կապիտալիզմին:

Կուսակցութեան 16-րդ համագումարը աջ ոպոզիցիայի հայացքները կուսակցութեան պատկանելիութեան հետ անհամատեղելի համարեց:

Գլխավոր գծի մաքրութեան ոգտին, հակալենինյան հոսանքներէ և խմբավորումներէ դեմ մղած այդ մարտերում կուսակցութիւնը աճել և ամրապնդվել է, կռել ու սրել է իր գաղափարական դէնքը: Մարքսիզմի փթած համաձայնողական տարրերից և իր դրոշի տակ հավաքելով բանվոր դասակարգի գործի համար, լենինիզմի համար լավագոյն մարտնչողներին, կուսակցութիւնը դրաւ իսկ ամրապնդել է և ամրապնդում է իր միասնութիւնը, մարտունակութիւնը և լենինյան միասնականութիւնը: Այդ— կուսակցութեան մեջ յերկաթե դիսցիպլինայի, իսկ հետեւեալ և պրոլետարական ղեկատարութեան գոյութեան պահպանման գլխավոր պայմանն է:

ՋՐՈՒՅՑ ՅԵՐԿՐՈՐԴ

ԿՈՒՍԱԿՅՈՒԹՅՈՒՆԸ 1905 ԹՎԻ ՀԵՂԱՓՈ- ԽՈՒԹՅԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ

Հեղափոխական շարժումը 1905 թվի նախորդին: Վրա հասնող հեղափոխու-
թյունը և նրա զնահատականը բոլշևիկները ու մենշևիկները կողմից: Կուսակ-
ցության տակտիկայի ստուգումը հեղափոխության ընթացքում: 1905 թվի հե-
ղափոխության պարտությունը և ռեակցիայի շրջանը:

1. ՀԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ՇԱՐՇՈՒՄԸ 1905 ԹՎԻ ՆԱԽՈՐԵՑԻՆ

1930 թվին լրացավ 1905 թվի հեղափոխության 25-ամ-
յակը: 1905 թվի հեղափոխությունը—կարևորագույն մի
փուլ է բանվոր դասակարգի և աշխատավոր գյուղացիու-
թյան հեղափոխության պայքարում: Յուրաքանչյուր բան-
վոր, յուրաքանչյուր աշխատավոր պետք է լավ ուսում-
նասիրի 1905 թվի հեղափոխության դասերը, հեղափոխու-
թյան, վորը կենինը անվանել է «հոկտեմբերի գլխավոր
փորձը»:

1900-ական թվականներին ցարական Ռուսաստանը ապ-
րել է դաժան արդյունաբերական ճգնաժամ, վորն առաջա-
ցրել էր բանվոր դասադարգի և աշխատավորական լայն
մասսաների տնտեսական դրության խիստ վատթարացում:
Այդ շրջանը բնորոշ է արդյունաբերության մեջ տեղի ու-
նեցած մի շարք մասսայական տնտեսական գործադուլնե-
րով, վորոնք մի շարք դեպքերում վեր են ածվում ցարիզ-

մի դեմ ուղղված քաղաքական յեղույթների: Գործադու-
լային պայքարի ընթացքը ավելի և ավելի համոզում է
բանվորներին նրանում, վոր պրոլետարիատի տնտեսական
խնկական ազատագրումը կապիտալիստական ստրկությու-
նից անհնար է առանց ամենադաժան քաղաքական պայ-
քար մղելու ցարիզմի դեմ: 1901—1902 թ. թ. ուսանո-
ղության քաղաքական ցույցերին արդեն մասնակցություն
են ցույց տալիս բանվորների հսկայական մասսաներ, վո-
րոնք ավելի և ավելի ներգրավվում են միապետության դեմ
մղած քաղաքական պայքարի շրջապտույտի մեջ: 1901 թվի
(մայիսի 20-ին) տեղի յե ունենում հայտնի որուխտվյան
գործադուլը, և համարյա նրա հետ միաժամանակ բանվո-
րական ցույցը Ռոստովում, վորը վերջանում է բանվոր-
ների՝ ցարական վոստիկանությունից և բանակի դեմ ուղղված
զինված պայքարով: Այնուհետև տեղի յեն ունենում քա-
ղաքական բանվորական յեղույթները Բազում, Վիլնյուում,
Սարատովում, Սորմովում: 1901 թվի կեսերին Ռուսաս-
տանի հարավային նահանգներում քաղաքական ցույցերն
ընդգրկել են 200.000-ից ավելի բանվորներ: Այդ տարվա վեր-
ջին գործադուլների ալիքը, վորպես ահռելի փոթորիկանց-
նում է Բազմի նավթարդյունաբերության վրայով, Թիֆ-
լիսում, Բաթումում, Կիևում, Յեկատերինոսլավում,
Կերչում և այլ վայրերում:

Այդ գործադուլները հետևանք եյին բանվոր դասակարգի
անտանելի տառապանքների, վոր առաջ եյին յեկել
արդյունաբերական ճգնաժամից և ուսական պրոլետա-
րիատի քաղաքականապես իրավագուրկ վիճակից: Բանվո-
րական որը ֆաբրիկաներում և գործարաններում որական
հասնում էր 12—15 ժամի, միջին աշխատավարձը տարե-
կան 215 ռուբլուց այն կողմը չեղ անցնում, արտաժամյա
աշխատանքների սխտեմը ել ավելի յեր մեծացնում բան-

Մասնաշաղկապային բանվորական շարժումը քաղաքներում, տարերային գյուղացիական ապստամբությունները գյուղում,—1905 թվի նախորդելի ամբողջ հեղափոխական պարագան ասում եր այն մասին, վոր վրա հասնող հեղափոխության մեջ հիմնական շարժիչ ուժերը կլինեն պրոլետարիատն ու գյուղացիությունը, ըստ վորում բանվոր դասակարգը կլինի հեղափոխության հեգեմոնը (առաջնորդը), ցարիզմի դեմ մղած հեղափոխական պայքարի ղեկավարը:

Բանվոր դասակարգի և գյուղացիության ծանր դրությունը ել ավելի վատթարացրեց ռուս-յապոնական պատերազմը, վոր սկսել եր ցարական կառավարությունը ռուսական բուրժուազիայի շահերի համար, վորը (բուրժուազիան) ձգտում եր ընդլայնել իր հարստությունները և իշխանությունը՝ Հեռավոր Արևելքում նոր հողեր գրավելու Արտուրի անկումը և Ցուսիմայի տակ տեղի ունեցած ռուսական ծովային նավատորմի լիակատար կործանումը միապետության հանդեպ անբավականություն առաջ բերեցին նույնիսկ լիբերալ բուրժուազիայի նշանակալից մասի մեջ: Ցարական միապետության ռազմական անհաջողությունները: Միապետության տապալման համար մղվող հեղափոխական պայքարը հետզհետե դառնում եր նրանց հիմնական լոզունգը:

2. ՎՐԱ ՀԱՍՆՈՂ ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ՆՐԱ ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆԸ
ԲՈՅՈՇԵՎԻԿՆԵՐԻ ՅԵՎ ՄԵՆՇԵՎԻԿՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՑ

Վրա հասնող հեղափոխության պայմաններում ռուսական սոցիալ-դեմոկրատիային անհրաժեշտ եր սահմանել իր վերաբերմունքը դեպի այդ հեղափոխությունը և վո-

րոշել իր տակտիկան: Այդ հարցերում բոլշևիկները և մենշևիկները միջև յերևան յեկան արմատական տարաձայնություններ, վորոնց աղբյուրները կարելի յեր հայտաբերել դեռևս ՌՍԴԲԿ գոյության առաջին տարիներին:

1905 թվի ապրիլին Լոնդոնում տեղի ունեցավ կուսակցության III համագումարը: Մենշևիկները հրաժարվեցին մասնակցել նրան և կազմակերպեցին կոնֆերանս ժենևում:

Այդպիսով III համագումարը անցավ մեր կուսակցության պատմության մեջ, վորպես առաջին զոհտ բոլշևիկյան համագումար: Հենց այն փաստը, վոր III համագումարին զուգընթաց աշխատել ե մենշևիկյան կոնֆերանսը, ասում ե այն մասին, վոր բոլշևիկները և մենշևիկները տարաձայնությունները 1905 թվի հեղափոխության նախորդելի հասել եյին անսովոր սրության: Վրա թյան հանդեպ, յերբ անհրաժեշտ եր հասնող հեղափոխության հանդեպ, յերբ անհրաժեշտ եր վորոշել բանվորական կուսակցության տակտիկան գալիք պայքարում, Ռուսաստանում ըստ եյության արդեն կային յերկու կուսակցություններ, վորոնք տարբեր կերպով եյին գնահատում սպասվող հեղափոխության խնդիրները ու շարժիչ ուժերը, ունեյին յերկու տարբեր գծեր քաղական պայքարի հարցերում:

III բոլշևիկյան համագումարի և մենշևիկական կոնֆերանսի աշխատանքների ընթացքն ու վորոշումները ցույց տվին ամբողջ խորությունն այն տարաձայնությունների, այդ տարաձայնությունների վողջ անհաշտելիությունը, յայդ տարբեր տակտիկաներ գալիք հեղափոխության մեջ: Բոլշևիկները Լենինի գլխավորությամբ հեղափոխության կենտրոնական լոզունգ առաջադրեցին—զինված ապս-

տամբութեան միջոցով ցարական միապետութեան տապալ-
լումը և ժամանակավոր հեղափոխական կառավարութեան
կազմակերպումը, կառավարութեան, վոր պիտի կազմված
լիներ հեղափոխական դեմոկրատիայի ներկայացուցիչնե-
րից, և վորի հիմնական խնդիրը պիտի դառնար ազրարա-
յին-գյուղացիական հարցի լուծումը (ճորտատիրութեան
մնացորդները լիկվիդացիա), վորպես միջոց դեմոկրատա-
կան հեղափոխութեանը սոցիալիստական հեղափոխութեան
վերածելու:

Ժամանակավոր հեղափոխական կառավարութեանը մաս-
նակցող հեղափոխական սոցիալ-դեմոկրատիայի խնդիրը
կայանում է բանվոր դասակարգի շահերի պաշտպանու-
թյունը, հեղափոխութեան նվաճումների ամրապնդումը և
ընդլայնումը՝ զինված պրոլետարիատի վրա հենվելու
միջոցով: Ժամանակավոր հեղափոխական կառավարու-
թյունը, վորը հենվում է հեղափոխական ժողովրդի մեծա-
մասնութեան վրա և վորը ամբողջովին կենսագործում է
բուրժուական-դեմոկրատական հեղափոխութեան խնդիր-
ները (միապետութեան տապալում, կալվածատիրական հողի
կոնֆիսկացիա, 8 ժամյա բանվորական ուր), պետք է հան-
դիսանա պրոլետարիատի և գյուղացիութեան հեղափոխա-
կան-դեմոկրատական զիկտատուրայի արտահայտութիւնը:

Այստեղից ել բղխել են և կուսակցութեան խնդիրները,
վորոնք հանգում են հին գյուղացիութեանը բանվոր դասա-
կարգի ղեկավարութեամբ հեղափոխական ակտիվ պայքարի
մասնակից դարձնելուն և զինված ապստամբութեան գործ-
նական պատրաստութեանը:

Բուրժուազիային ցույց տրվելիք վերաբերմունքի հար-
ցում, բոյլշևիկները այն տեսակետին են, վոր բուրժու-
ազիան իր դասակարգային շահերի նույնութեամբ սերտո-
րեն կապված լինելով ցարիզմի հետ անխուսափելիորեն

պետք է միանա հակահեղափոխութեան բանակին: Յեթե
նա ժամանակավորապես պայքարում է ցարիզմի դեմ, ապա
միայն նրա համար է պայքարում, վորպեսզի միապետու-
թյանը ստիպի մի քանի զիջումներ անելու իր համար
(բուրժուական պարլամենտ, պատասխանատու մինիստ-
րութիւն, իր ներկայացուցիչները կառավարութեան մեջ
և այլն), բայց հենց վոր հեղափոխական շարժումը կթե-
կ ալն), բայց հենց վոր հեղափոխական շարժումը կթե-
վակոխի իր բարձրագույն աստիճանը և բանվոր դասակարգը
կսկսի կյանքում կիրառել իր դասակարգային ծրագիրը,
բուրժուազիան հեղափոխութեան դեմ դուրս կգա: Բոյլշե-
վիկների այդ տեսակետը լիովին արդարացի է:

Միանգամայն այլ կերպ են նայում գալիք հեղափո-
խութեան վրա մենշևիկները: Նրանք համարում են, վոր
յեթե գալիք հեղափոխութեանը հանդիսանում է բուրժու-
ական հեղափոխութիւն, ապա բուրժուազիան հանդիսա-
նում են նրա առաջնորդ (հեգեմոնը), գլխավոր շարժիչ ուժը:
Պրոլետարիատը պետք է խաղա «ձախ ուղղիցիայի» դերը,
այսինքն լինի բուրժուազիայի հավելվածը, նրա հրիշխ: Ըստ
վորում, ինքը հեղափոխութեանը չպետք է դուրս գա բուր-
ժուական-դեմոկրատական կարգերի սահմանման շրջանակ-
ներից: Ժամանակավոր հեղափոխական կառավարութեան
մեջ մասնակցելու հարցի մասին մենշևիկները դատում են, այս
այսպես, — յեթե հեղափոխութիւնը բուրժուական է, ապա
բուրժուազիան կազմակերպում է կառավարութիւն, իսկ
բանվոր դասակարգը չմասնակցելով կառավարութեան մեջ,
պետք է վերջինիս հրի դեպի սոցիալական ռեֆորմների
ճանապարհը՝ «հատուկ ճնշում չգործադրելով նրա համար,
վորպեսզի չվախեցնի բուրժուազիային իր անչափ պա-
հանջներով»: Մենշևիկները նույնպես դեմ են յեղել զին-
ված ապստամբութեանը և ընդհանուր գործադուլին,
վորը բոյլշևիկների կարծիքով պետք է դառնա «պայքարի

միջոցներէց մեկը», միջոց, վորը ունի «կարենոր նշանակութիւնն ապստամբութեան սկզբում և ընթացքում»: Մենշևիկները ամբողջովին ժխտեցին գյուղացիութեան հեղափոխական դերը ցարական միապետութեան դեմ մղած պայքարում:

Այսպիսով, բոյլշևիկները և մենշևիկները մեջ կային միանգամայն հակադիր տեսակետներ առաջիկա հեղափոխութեան ընթացքում բանվորական կուսակցութեան ունենալիք տակտիկայի նկատմամբ: Յեթե բոյլշևիկները III համագումարից անմիջապէս հետո ձեռնարկեցին բանվոր դասակարգի գործնական կազմակերպման և հեղափոխական ապստամբութեան նախապատրաստման, յեթե նրանք մերկացրին բուրժուազիայի հակահեղափոխութեան ելութիւնը, ապա մենշևիկները կասեցրին պրոլետարիատի հեղափոխական ճնշումը այն պատրվակով, վոր իբր պրոլետարիատի հեղափոխական յելույթները կվախեցնեն բուրժուազիային և կստիպեն նրան բլոկ կազմել ցարիզմի հետ՝ ընդդէմ պրոլետարիատի «չափազանց ծայրահեղ» պահանջներին:

Մենշևիկի տարատեսքն եր Տրոցկու տեսակետը: Տրոցկին վերհանեց այսպէս կոչվող «պերմանենտ հեղափոխութեան» թեորիան, վորի ելութիւնը կայանում եր նրանում, վոր միապետութեան տապալումից հետո միանգամից իշխանութեան գլուխ կկանգնի բանվոր դասակարգը, վորը կպահի իշխանութիւնն իր ձեռքում միայն այն ժամանակ, յերբ նրա կողմից իշխանութիւնը գրավելուն կհետևի հեղափոխութիւնը մյուս յերկրներում: Պերմանենտ հեղափոխութեան թեորիան նշանակում եր թերազնահատել գյուղացիութիւնը վորպէս հեղափոխական ուժի, չվստահել պրոլետարիատի ուժերին և ընդունակութիւններին՝ գյուղացիութեանն իր յետևից տանելու գործում:

Տրոցկին հակառակ Լենինի պնդում եր, թե պրոլետարիատը հեղափոխական պայքար մղելով և հեղափոխութեան

մեջ մասնակցելով իր՝ սոցիալիստական հասարակարգ կառուցելու՝ ինքնուրույն գծով, անխուսափելիորեն կբախվի գյուղացիութեան վողջ մասսայի հետ:

1905 թվի հեղափոխութեան նախորդին այսպէս խորը ջլատվում ե ՌՄԴԿ, ըստ ելութեան ներկայացնելով իրենից յերկու կուսակցութիւն—բոյլշևիկները կուսակցութիւն, վորը հանդիսանում եր պրոլետարիատի իսկական առաջնորդը, և մենշևիկները կուսակցութիւն (իր տրոցկիստական հավելուկով), վորը մանր-բուրժուազիայի շարժման շահերի արտահայտիչն եր, բուրժուազիայի ազդեցութեան հաղորդիչը պրոլետարիատի շարքերում:

1905 թվի հեղափոխութեան ժամանակ, Լենինը, առաջին շրջանում գտնվում եր արտասահմանում (ժընևում), վորտեղից նամակները և «Պրոլետարի» թերթում տպվող հոդվածների միջոցով ղեկավարում եր բոյլշևիկները գործունէութիւնը: Հոկտեմբերյան համաընդհանուր գործադուլից և հոկտեմբերի 17-ի մանիֆեստի հրապարակումից հետո Լենինը գալիս ե Պետերբուրգ, վորտեղ ղեկավար մասնակցութիւն ե ցույց տալիս «Նովայա ժիզն» լեզալ բոլշևիկյան թերթին: 1905 թվի հեղափոխութեան շրջանում Լենինը բազմիցս յելույթներ ե ունեցել ժողովրդական ժողովներում և միտինգներում: «Նովայա ժիզն», «Վոլնա», «Վպերյոդ», «Եխո» թերթերում լույս տեսած Լենինի ճառերն և հոդվածները յեղել են այն փաստաթղթերը, վորոնցով ղեկավարվել ե մեր կուսակցութիւնը ցարիզմի և հակահեղափոխական բուրժուազիայի դեմ մղած պայքարում:

1905 թվի հեղափոխութեան ժամանակ Լենինը ժամե-ժամ ղեկավարել ե մեր կուսակցութեան աշխատանքը, ուղղելով կուսակցութեան գործունէութիւնը դեպի իսկական պրոլետարական ճանապարհը, դաժանորեն պայքարելով

մենչեկկյան-տրոցկիստական ուղորտյունիզմի դեմ, հեղափոխական ջանքերի 9-ի յերեկոյան իսկ, Պետերբուրգում տեղի ունեցած ցույցի զնդակահարումից հետո, կառուցել ե բարերկազններ և զինված պայքար կազմակերպել ցարիզմի դեմ:

3. ԿՈՒՍԱԿՅՈՒԹՅԱՆ ՏԱԿՏԻԿԱՅԻ ՍՏՈՒԳՈՒՄԸ ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅԱՆ ԸՆԹԱՅԳՈՒՄ

Միապետութեան դեմ ուղղված պրոլետարիատի մաս-տութեան տապալման համար բանվոր դասակարգի մղած սայական հեղափոխական յեղույթների անմիջական դրդիչ պայքարի այդ առաջին քայլերը, Լենինն ասում ե այդ յեղել են 1905 թվի հունվարի 9-ի դեպքերը: Ցարականմասին, թե Պիտերի բանվորների սկսած շարժումը արպահանորդական բաժնի սպասովոր քահանա Գապոնի նա-ձագանք կգտնի ամբողջ յերկրում և կոչ ե անում կուխաձեռնութեամբ Պետերբուրգի բանվորները հսկայականակցութեանը սկսել անմիջապես զինել բանվորներին և ցույցերով, խաչ ու խաչվառով, աղոթքներ յերգելով միավորել բոլոր հեղափոխական ուժերին ցարական կարգնում են ցարի մոտ որենք խնդրելու գործարանատերերի դեմ: Բանվորները վոչնչացնելու համար:

Կողմից դեպի ցարը տածած հավատը, վոր նա բանվորներին լինված պայքարով ցարիզմը տապալելու ճանապարհով: «փրկիչն» ե ճնշումից, կարիքից և շահագործումից,—այդ յայդ շրջանում ցարական կառավարութեանը ձեռնարկում ե հավատը վոչնչացվեց իրեն՝ ցարի կողմից, վորը հրամարի շարք մանյովրներ հեղափոխական վերելքը մարելու յում ե կրակել անգեն ամբոխի վրա: Ընդամենը սպանվում և արտակով: Ստեղծվում ե սենատոր Շիշլովսկու հանձնավորավորում են ավելի քան 2,000 մարդ: Մեր կուսակեղովը «բանվորական հարցի մասին»: Այդ հանձնաժողովի ցութեանը նախագգուշացրել եր բանվորներին, վոր Գաամար լիազորներ ընտրելու ժողովները մեր կուսակցուպոնի ձեռնարկութեանից վոչինչ չի դուրս գա, վոր ցարը յունեն ոգտագործում ե իր ազդեցութեանը պրոլետարկպատասխանե գնդակներով ու մտրակով, սակայն Պետերբուատի վրա ե՛լ ավելի ուժեղացնելու համար, պարզաբուրգի պրոլետարիատի նշանակալից մասի քաղաքականում, վոր անհրաժեշտ ե վոչ թե «համաձայնութեան գալգիտակցութեանը յեղել ե վոչ այնքան բարձր, և Գապոնի լիապետութեան հետ զանազան հանձնաժողովներում, այլ ագիտացիան իր գործը տեսել ե: Դրա հետ միասին, ցառապալել այդ միապետութեանը»:

Երին ուղղված դիմումի մեջ Գապոնի ժողովներում ներկա Ցարական կառավարութեանը արդեն տեղի ունեցող յեղող առանձին բոյլձեկների պնդմամբ մտցվել են և մի եղափոխութեան հանդեպ կազմակերպում ե հայտնի Բուշարք քաղաքական պահանջներ սոցիալ-դեմոկրատիայի ծրարգինյան խորհրդակցութեանը (1905 թ. փետրվար) կազրից: Մերկացնելով ցարի մոտ տանող յերթի ռեակցիոն անադրութեան մշակելու պետական դումայի համար: Այդ եյութեանը, մեր կուսակցութեանը այնուամենայնիվ գնաանոնադրութեամբ բանվորները բոլորովին զրկվում են ցել ե մասսաների հետ, գլխավորել ե մասսաներին, և նտրական իրավունքներից, իսկ գյուղացիների ձայնը,

բառացիորեն խեղդվում եր վաճառականների, կալվածատերերի և քահանաների ձայների մեջ: Բանվորների գործադուլները ընդունում են համառ և յերկարատև բնույթ (որի նաև—Իվանո-Վոզնեսենսկու գործադուլը տևում է 72 օր): Լոճում գործադուլը վեր և ածվում բանվորների և վոստիկանություն ու գործի միջև տեղի ունեցող տեղական մարտի: Ողեսսայում բռնկվում է համաընդհանուր գործադուլ: Իրա հետ միաժամանակ տեղի յե ունենում սեծովյան նավատորմիղի նավաստիների հեղափոխական ապստամբությունը, վոր կարմիր դրոշ է բարձրացնում «Պոսյոմկին» հաժանավի վրա: Կուսակցությունը գործում և նավատորմիղում կազմակերպում է իր բլիշները, ստեղծում է բանվորների մարտական խմբեր: 1905 թվի հոկտեմբերի մոտերը բանվորական շարժման ալիքը հասնում է իլամենաբարձր ուժին: Մոսկվայի տպագրիչների գործադուլը փոխանցվում է խոշոր ձեռնարկությունները, իսկ հետո նաև այլ արդյունաբերական կենտրոններ, Հետևանք ալն է լինում, վոր բռնկվում է բանվորների համաընդհանուր հոկտեմբերյան գործադուլը, վորն ընդգրկում է Ռոսսաստանի բոլոր խոշորագույն ֆաբրիկներն ու գործարանները, ձեռնարկություններն ու յերկաթուղիները: Բանվորաշատակարգը հեղափոխության իսկ ընթացքում դառնում է նրա իսկական սուաշնորդը, հեգեմոնը, իսկ լիբերալ բուրժուազիան քարշ եր գալիս պոչում: Պրոլետարիատի, վոր պես հեղափոխության գլխավոր և ղեկավար շարժիչ ուժ բոյլշևիկյան գնահատականը փայլուն կերպով ճշտվեց:

Մահացու տագնապահար յեղած ցարական կառավարությունը հրատարակում է հոկտեմբերի 17-ի մանիֆեստը, վորով խոստանում է ամեն տեսակի ազատություններ և սահմանադրություն: Մեր կուսակցությունն անհադար մերկացնելով ցարական կառավարության խոս

տությունների ամբողջ կեղծիքը, կոչ եր անում բանվորներին չհավատալ այդ խոստումներին և շարունակել հետագա պայքարը միապետության լիակատար տապալման համար: Լիբերալ բուրժուազիան միշտ աճող հեղափոխական վերելքի հանդեպ մանիֆեստը համարում է հեղափոխության ավարտական ակտը և մի կողմ է կանգնում հեղափոխությունից՝ աջակցելով խաբխրված ցարիզմին: Իրանով տրվում է ևս մի ապացույց, վոր բոյլշևիկները ճիշտ գնահատական են տվել լիբերալ բուրժուազիային, վորպես հակահեղափոխական ուժի:

1905 թվի հունվարի 9-ից հետո հեղափոխական շարժումը քաղաքներից փոխանցվում է գյուղը: Արագորեն աճում է գյուղացիական ապստամբությունների ալիքը, մեծանում է կալվածատիրական կայքի ավերման դեպքերի թիվը, կալվածատիրական հողերի ինքնակամ մշակման, կալվածատերերին բոյկոտի յենթարկելու յերևույթները, գյուղատնտեսական բանվորների գործադուլները: 1905 թվի աշնան և 1906 թվի ձմռան ընթացքում միայն 19 նահանգներում պաշտոնական տրվյալների համաձայն կալվածատերերին հասցվել է 29 միլիոն համաձայն կալվածատերերին հասցվել են կալվածատիրուբուրու ֆլասս (վոսկով): Կործանվել են կալվածատիրական կայքեր՝ Սարատովի նահանգում—272, Տամբովի նահանգում—130, Ուլովի նահանգում—84, Պենզայի նահանգում—30, Ուկրայնայում—200-ից ավելի, Մերձբալթյան շրջանում—260 և այլն: Լիբերալ բուրժուազիան սարսափում է գյուղացիական պոռթկումների տարերքի հանդեպ: Զեմստվոնների գործիչների փետրվարյան համագումարը Մոսկվայում հայտարարում է, թե «պետք է գյուղացիների համար հող կտրել (հատկացնել), թե չե նրանք մեզ կկտրտեն»: Հեղափոխության մենշևիկյան «հեգեմոնը»—լիբերալ բուրժուազիան վերջնականապես

գործակցման ե գնում ցարիզմի հետ, նրա հետ միասին պայքարում բանվորա-գյուղացիական հեղափոխութեան դեմ:

Հաշվի առնելով մասսայական գյուղացիական շարժման աճումը, բոյլշևիկները սկսում են յեռանդուն պրոպականդ մղել գյուղացիութեան հեղափոխական բոլոր պահանջներին աջակցելու ոգտին, պահանջներ, վոր հասցվում եր մինչև ամբողջ կալվածատիրական, պետական և վանքապատկան հողերի բռնագրավման: Բոյլշևիկները կոչ եյին անում գյուղացիութեանը հրաժարվել հարկերի վճարումից, չկատարել զինվորական ծառայութիւնը և ցարական կառավարութեան բոլոր հրամաններն ու վորոշումները: Բոյլշևիկներն առաջադրում են հողի ազգայնացման լոգունգը, գյուղացիական կոմիտեների ստեղծման գաղափարը, կոմիտեներ, վոր իրենց առաջ խնդիր են դնում կիրառելու «բոլոր հեղափոխական-դեմոկրատական վերակերտումները գյուղացիութեանը վոստիկանական - չինովնիկական և կալվածատիրական ճնշումից ազատագրելու շահերի համար»:

Դեկտեմբեր ամսին հեղափոխական շարժումը ուղղակի դեմ ե առնում արդեն միապետութեան զինված տապալման անհնաժեշտութեանը: Մի շարք քաղաքներում տեղի յեն ունենում զինված ապստամբութիւններ: Համարնդհանուր քաղաքական գործադուլի հիման վրա, Մոսկվայում բռնկվում ե բանվորների զինված պայքար ցարական գործերի և վոստիկանութեան դեմ: Բանվորական զինված խմբերը (դրոսթինաները), բոյլշևիկների կուսակցութեան ղեկավարութեամբ զենքը ձեռքերին տասը որ շարունակ հերոսաբար մարտնչում են Կրասնայա Պրեմնիայի բարիկադների վրա: Ապստամբութիւնը պարտութիւն ե կրում, վորովհետեւ բացակայում եր գործողութիւնների միասնական պլանը, նախապես ձերբակալված եյին առաջնորդ-

ները, բացակայում եր Պետերբուրգի բանվորների աջակցութիւնը (նրանց արդեն ջարդել, ցաք ու ցրիվ եյին տվել), և վերջապես, ինքը ապստամբութիւնը պաշտպանողական բնույթ եր կրում:

Մոսկվայի դեկտեմբերյան ապստամբութիւնը ճնշելուց հետո (իսկ մինչ այդ ջախջախվել եր Պետերբուրգի խորհուրդը) բանվորական շարժումը նվազման ընթացքն ե բռնում: Գյուղացիական ապստամբութիւնները, վորոնք բռնկվում են նոր ուժով, 1906 թվին (այն ժամանակ, յերբ բանվորական շարժման ամենաբարձր վերելքը յեղել ե 1905 թվին) նույնպես սկսում են մեղմանալ: Հեղափոխութիւնը պարտվում ե:

1905 թվի հեղափոխութիւնը առաջին անգամ կյանքի յե կանչում բանվորական պատգամավորների խորհուրդները, պրոլետարական դիկտատուրայի հետագա ձևը: Խորհուրդները և մասնավորապես Պետերբուրգի խորհուրդը 1905 թվի հեղափոխութեան ժամանակ հսկայական դեր են խաղացել: Պետերբուրգի խորհուրդը հեղափոխական ճանապարհով կենսագործել ե խոսքի ազատութիւնը, դեկրետավորել ե բացորոշ կարգով 8 ժամյա բանվորական օր, նոյեմբերի 2-ին կազմակերպել ե քաղաքական ցույց, աջակցել ե պրոլետարիատի սպառազինման (բանվորական մարտական խմբերի կազմակերպում), աջակցել ե արհմիութիւնների կազմակերպման, գործադուրկների գործերի համար հանձնաժողով ե կազմակերպել, կոչ ե արել գյուղացիական մասսաներին հրաժարվել հարկերի վճարումից և այլն: Կան մասսաներին հրաժարվել հարկերի վճարումից և այլն:

1905 թվի հոկտեմբեր-նոյեմբեր ամիսներում Պետերբուրգում փաստորեն յեղել ե յերկու կառավարութիւն — ցարական և խորհրդային: Խորհրդի հեղինակութիւնը յեղել ե չափազանց բարձր և բնականաբար, ցարիզմը նրա մեջ տեսնում ե միապետութեան գոյութեան սպառնալիքը

թյունն և ունեցել հեղափոխության շարժման ցրվածու-
թյունն ու անկազմակերպվածությունը գյուղում և բա-
նակի մասնակցությունը հեղափոխության ճնշման մեջ:
Այդ հարցի մասին Լենինը ժամանակին ասել է. —
«1905 թվի աշնանը գյուղացիական շարժումը հասել էր
ե՛լ ավելի մեծ չափերի: Ամբողջ՝ յերկրում գավառների
մեկ յերրորդից ավելին այն ժամանակ ընդգրկված է յե-
ղել «գյուղացիական անկարգություններով» և իսկական
գյուղացիական ապստամբություններով. գյուղացիները
հրդեհել են 2.000-ից ավելի ագարակներ, և բաշխել են
իրենց միջև կենսական միջոցները, վոր թալանել են ժո-
ղովրդից ազնվական գեղատիջները: Դժբախտաբար, այդ
աշխատանքը տարվել է չափազանց քիչ հիմնովին: Դժբախ-
տաբար գյուղացիները վոջնչացրել են այն ժամանակ միայն
մեկ տասնեմիսգերըրդական մասը այն բանի, վոր պէտք
է վոջնչացնելին նրանք, վորպեսզի մինչև վերջը ջնջելին
ռուսական հողի յերեսից ֆեոդալական խոշոր հողատիրու-
թյան խայտառակությունը: Դժբախտաբար, գյուղացիները
գործել են չափազանց ցրված, անկազմակերպ, վոչ բա-
վականաչափ հարձակողականորեն, և դրանում և կայանում
հեղափոխության պարտության արմատական պատճառնե-
րից մեկը»:

Գյուղացիական շարժման անկազմակերպվածութիւնը, ցրվածութիւնը և բանակում ունեցած պրոլետարական ազդեցութեան թուլութիւնը հանդիսացել են այն կարևորագոյն պատճառները, վորոնցից բխել և 1905 թվի հեղափոխութեան պարտութիւնը: Պարզ պատկերացնելով հեղափոխութեան պարտութեան պատճառները, բոլշևիկները գտնում եյին, վոր այդ պարտութիւնը ժամանակավոր պարտութիւն և, վոր անխուսափելի յե հեղափոխական նոր վերելքը, վորը կհանգի զինված ապստամբու-

թյան և ցարիզմի տապալման: Զերաժարվելով զինված
ապստամբութունից, վորպես միապետության նկատմամբ
հաղթանակ ձեռք բերելու միակ ճանապարհից, բոյլշևիկ-
ները շարունակում են պատրաստել պրոլետարիատին դա-
սակարգային նոր մարտերի համար:

սակարգային նոր մարտերի համար։
Իսկ մենշևիկները հեղափոխության պարտության հիմ-
նական պատճառը համարում եյին պրոլետարիատի չափից
դուրս պահանջները, 8 ժամյա բանվորական օրվա լոգոնգը
և նրա հեղափոխական կարգով կիրառելը, և հատկապես
բանվոր դասակարգի զինված պայքարը,—դրանով իսկ նլ
ստանձնած իր բուրժուական եյությունը, բուր-
ժուազիայի հանդեպ ստանձնած իր սպասավորի և ստո-
րաքարշի դերը։ Մենշևիկները առաջնորդ Պլեխանովը Մոսկ-
վայի զինված ապստամբության հանրագումարները քա-
ղաքի գալիս ե այն յեղրակացության, թե «պետք չէր
զենքի դիմելու»։

Գեհնքի դիմելու»։
Այդ մենչեկկան գիծը մերկացվել է Լենինի կողմից՝
վերապես բանվոր դասակարգի շահերի դավաճանություն։
1905 թվի նշանակությունը խոշոր է։ Լենինը ժամա-
նակին գրել է. — «առանց ռուսական պրոլետարիատի
1905—1907 թ. թ. յերեք տարվա խոշորագույն դասա-
կարգային մարտերի և հեղափոխական եներգիայի, այդ-
քան արագորեն՝ նրա սկզբնական փուլը մի քանի որում
ավարտելու իմաստով՝ անհնարին կլինեք յերկրորդ հեղափո-
խությունը... Առանց 1905 թվի գլխավոր փորձի, 1917 թվի
հոկտեմբերյան հեղափոխություն հաղթանակը անհնարին
կլինեք»։

մասին, վոր բանվոր դասակարգը պատերազմի ընթացքում իր իմպերիալիստական կառավարությանը չպետք է ուզենա «վոչ հաղթանակ, վոչ պարտություն»։ Այդ լոգունդն ըստ եյուլթյան նշանակում էր հրաժարվել կապիտալիստների դեմ պայքար մղելուց, կապիտալիստներ, վոր ստեղծել են պատերազմը։ 4) Բոյլշևիկ-լենինիստները պատերազմի հենց սկզբից (1914 թ.) մանիֆեստ հրապարակեցին, վորի մեջ բոլոր յեղկրներ շախատավորներին կոչ եյին անում զենք ուղղել իրենց ճնշողների դեմ։ Լենինցիների հիմնական լոգունգը յեղել է—իմպերիալիստական պատերազմը վերածել քաղաքացիական պատերազմի՝ կապիտալիզմը—իմպերիալիստական պատերազմի այդ աղբյուրը—տապալելու համար։

Բանվոր դասակարգը,—ասում եյին բոյլշևիկները,—պետք է այդ իմպերիալիստական պատերազմում պարտություն ցանկանա իր իմպերիալիստական կառավարության, վորովհետև պարտությունը կթուլացնի կառավարության ուժերը և կապահովի՝ նրան տապալելու հնարավորությունը։

Իմպերիալիստական սպանդը սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցություններին կողմից պաշտպանություն գտնելու հետևանքով, նշելով II ինտերնացիոնալի կործանումը, Լենինը և բոյլշևիկներն արդեն 1914 թվին առաջադրեցին նոր 3-րդ կոմունիստական ինտերնացիոնալի կազմակերպման լոգունգը։ Այդ ինտերնացիոնալի սաղմերը հանդիսացան սոցիալ-դեմոկրատների ձախ խմբակները, վորոնք Յիմմերվալդի (1915 թ.) և Կինտայլի (1916 թ.) միջադային սոցիալիստական կոնֆերենցիայում իմպերիալիստական պատերազմի և սոցիալ դավաճանների դեմ յեն դուրս յեկել։

Ցարական կառավարությունը պատերազմում կրում է, պարտություն պարտության յետևից։ Բուրժուազիան

վորի շահերի համար մղվում էր պատերազմը, ցարիզմին ոգնության է գնում, կազմակերպելով ռազմա-արդյունաբերական կոմիտեներ՝ բանվորների հետ զոդումն ստեղծե-լու համար, հրավիրելով բանվորներին աշխատել «հայրենիքի պաշտպանության ոգտին»։ Մենշևիկներն այդ կոմիտեների ակտիվ պաշտպաններ դուրս յեկան և հայրենասիրական կամպանիա մղեցին բանվորների մեջ։

Բոյլշևիկները մերկացրին մենշևիկների դավաճանությունը և ռազմա-արդյունաբերական կոմիտեների ռեակցիոն-իմպերիալիստական եյուլթյունը։ Դեռ ևս պատերազմի ցրոն-իմպերիալիստական եյուլթյունը դաժան ճրնառաջին տարին ցարական կառավարությունը դաժան ճրնառաջներով հարձակվեց պետական դումայի բոյլշևիկ պատշումներով հարձակվեց ամբողջ բոյլշևիկյան ֆրակգամավորների վրա, ձերբակալեց ամբողջ բոյլշևիկյան ֆրակցիային և բոլոր պատգամավորներին աքսորեց Սիբիր։ Ցացիային և բոլոր պատգամավորներին ալ ընդհակառակը ուժերիզմի ճնշումները չդադարեցրին, այլ ընդհակառակը մասղացրին հեղափոխական աշխատանքը պրոլետարական մասսաներում։ Բոյլշևիկները շարունակեցին անդուլ մերկացնել իմպերիալիստական պատերազմի թալանչիական բնույթը։ Նրանք կազմակերպում եյին իրենց բջիջները բանա-կում և նավատորմիդում, բացատրական աշխատանք ծավալում գյուղացիության մեջ, պատրաստում եյին բանվորական մասսաներին վճռական մարտի՝ ցարի և բուրժուազիայի դեմ։

Այդպիսով, իմպերիալիստական պատերազմի շրջանում ևս միայն բոյլշևիկների կուսակցությունը գրավեց ինտեր-նացիոնալիստական հեղափոխական-պրոլետարական գիծ, աշխատավորական լայն զանգվածներին համախմբելով լե-նինիզմի դրոշի տակ պայքարելու համար ցարիզմի, բուրժուազիայի և սոցիալ-շովինիստների դեմ։

1914—1918 թ. թ. իմպերիալիստական պատերազմը ավելի ու ավելի յ սասանում միապետության հիմքերը,

ստեղծելով նոր հեղափոխութեան համար անհրաժեշտ բոլոր նախադրյալները: Ռուսական զորքերի պարտութիւնը, ժողովրդական տնտեսութեան քայքայումը, ֆաբրիկաների և գործարանների արտադրողականութեան անկումը, զինվորների անբավականութեան աճումը բուրժուազիային ցարական կառավարութեան նկատմամբ ուղղիցիոն տրամադրութիւններ մեջ դրին: Մտավախութիւն ցուցաբերելով պատերազմի մեջ զբաղված կապիտալների բախտի նկատմամբ, բուրժուազիան ձգտում էր իշխանութիւնը ավելի մոտեցնել բուրժուազիայի ազդեցութեանը, տանել նրան բացարձակ մոնարխիան մեղմացնելու ուղղութեամբ:

Քաղցը, գործազրկութիւնը, կապիտալի շահերի համար ռազմաճակատներում տասնյակ հազարավոր զինվորների կորուստը, միլիոնավոր ժողովրդական մասսայի տառապանքները—ուժեղացրին ծայր աստիճան հեղափոխական շարժումն ինչպես ցարիզմի, այնպես էլ բուրժուազիայի դեմ: Զինվորների համար բանակում սահմանված տաժանակիր ռեժիմը, փայտի-դիսցիպլինան, հազարավորների անիմաստ մահը, վոր հետևանք էր հրամանատարութեան անկարողութեան և դավաճանութեան, իսկ դրան զուգընթաց՝ թիկունքում բուրժուազիայի հարբեցողութիւնը, այլասեռումն ու սպեկուլյացիան—այդ ամենը պատճառ յեղան տանջված բանակում հանդես յեկած արտակարգ ուժեղ խմորման, վորը և վորոշում է նրա մասնակցութիւնը հեղափոխութեան մեջ:

Դյուղացիական մասսան անբավական էր կալվածատիրոջ ստրկական լծից, վոստրիկանական հալածանքից, իր անորեն և աղքատ վիճակից, իսկ ընտանիքի վերջին կերակրողները ռազմաճակատ ելին քշվում. ցարիզմի դաժան ճնշումները հեղափոխական բանվորների, դյուղացիների և զինվորների դեմ—այդ ամենը միասին վերցրած հանգե-

ցին նրան, վոր 1917 թվի փետրվարին բռնկված ապստամբութիւնը մի քանի որվա ընթացքում տապալեց միապետութեանը:

Այն հարցին, թե ինչպես պատահեց, վոր դարեր շարունակ կանգուն մնացած միապետութիւնը շուտ յեկավ 8 որվա ընթացքում, Լենինը պատասխանում է հետևյալ կերպ.—

«Նրա համար, վորպեսզի ցարական միապետութիւնը կարողանար փլվել մի քանի որվա ընթացքում, անհրաժեշտ էլին համաշխարհային պատմական կարևորութիւն ունեցող մի ամբողջ շարք պայմանների միադրում: Առանց ռուսական պրոլետարիատի 1905—1907 թ. թ. յերեք տարվա խոշորագույն դասակարգային մարտերի և հեղափոխական ենեբգիայի, այնքան արագորեն անհնարին կլիներ յերկրորդ հեղափոխութիւնը, արագորեն՝ նրա սկզբնական փուլը մի քանի որում ավարտելու իմաստով: Առաջինը (1905 թ.) խորն ակոսել է հողը, արմատախիլ է արել դարավոր նախապաշարումները, քաղաքական կյանքի և քաղաքական պայքարի յե հանել միլիոնավոր բանվորների և տասնյակ միլիոնավոր գյուղացիների, միմյանց և ամբողջ աշխարհին ցույց է տվել ռուսական հասարակութեան բոլոր դասակարգերին (և բոլոր գլխավոր կուսակցութիւններին) նրանց իսկական նկարագրով, նրանց շահերի, ուժերի, նրանց գործողութիւնների միջոցների, նրանց մոտակա և հեռավոր նպատակների իսկական փոխհարաբերութեամբ: Առաջին հեղափոխութիւնը և նրան հետևող հակահեղափոխական ժամանակաշրջանը (1907—1914 թ. թ.) մերկացրել է ցարական միապետութեան ամբողջ ելութիւնը, հասցրել նրան մինչև վերջին կետը, յերևան հանել նրա ամբողջ փթածութիւնը, գարշելիութիւնը, ցարական շայկայի և նրա գլուխ կանգնած հրեշավոր Ռասպուտինի ամբողջ ցինիզմն ու ցոպութիւնը»:

Այլ խոսքերով մենչեկներն ունեցել են նույն հարցադրումը, ինչ վոր 1905 թվին, այսինքն, պրոլետարիատը տվյալ հեղափոխության մեջ չի խաղում հեգեմոնի, առաջնորդի դերը, այլ հանդիսանում է միայն «ոպոզիցիա» բուրժուական կառավարության նկատմամբ: Իսկ խորհուրդները պետք է դառնան բանվոր դասակարգի հասարակական վերահսկողության մարմիններ՝ բուրժուազիայի կառավարության գործնելության նկատմամբ: Խորհուրդներում կարող են մասնակցել և սոցիալիստական կուսակցության ներկայացուցիչները: Մենչեկյան այդ հարցադրումը վոչնչի չէր կարող հանգել, բայց յեթե բուրժուական հակահեղափոխության լիակատար հաղթանակի: Այդպես ել լինում է:

Բոյլշեիկները Լենինի գլխավորությամբ Փետրվարյան հեղափոխությունը դիտում էյին վորպես մի փուլ սոցիալիստական, պրոլետարական հեղափոխությանն անցնելու համար: Բոյլշեիկները դրա համար ել կոչ էյին անում բանվոր կառավարությանը, իմպերիալիստական կառավարությունը պաշտպանելուց, պարզաբանելով, վոր բանվորների և գյուղացիների խնդիրը կայանում է նրանում վորպեսզի իշխանությունը գցեն խորհուրդների ձեռքը, տապալեն բուրժուական կառավարությունը, ավարտեն պատերազմը, հողը գրավեն հեղափոխական ճանապարհով:

Փետրվարյան հեղափոխությունից անմիջապես հետո վ. ի. Լենինը արտասահմանից գրած իր «Նամակներ հեռվից» հոդվածներում նշում է մեր կուսակցության վարքագիծը: Բնութագրելով ժամանակավոր կառավարությունը վորպես ավագակային պատերազմի շարունակման կառավարություն, նա գրում է, —ամենահիմար բանը կլիներ, յեթե մենք մեզ կապեյինք այդ կառավարությանը վստա-

հելու և պաշտպանելու տակտիկայով, կառավարություն, վոր անընդունակ է խզելու իմպերիալիզմի հետ»: Լենինն արդեն այդ «նամակներում» առաջադրում է պրոլետարիատին զինելու խնդիրը — հեղափոխության յերրորդ փուլի համար, իշխանությունը գրավելու համար:

1917 թվի փետրվարից անմիջապես հետո մեր կուսակցության տակտիկայի սահմանման մեջ հակայական նշանակություն են ունեցել Լենինի հուլիսի 4-ի «պրելյան թեզիսները»: Այդ թեզիսների էյությունը կայանում էր հետևյալում. — 1) Ժամանակավոր կառավարության կողմից շարունակվող իմպերիալիստական պատերազմը կարելի չէ վերջացնել միայն կապիտալի տապալման միջոցով: Մեր գործը պետք է մեզ հետ պատերազմող բանակների յեղբայրացման քերի և մեզ հետ պատերազմող բանակների յեղբայրացման անհրաժեշտությունը, 2) ժամանակակից շրջանը հանդիսանում փոխանցման շրջան — անհրաժեշտ է նախապատրաստել աշխատավորական մասսաներին իշխանությունը գրավելու համար, 3) վոչ մի պաշտպանություն բուրժուական ժամանակավոր կառավարությանը, 4) խորհուրդները — հեղափոխական կառավարության միակ հնարավոր ձևը, 5) պարլամենտական դեմոկրատական հանրապետության փոխարեն — բանվորական, բատրակային և գյուղացիական պատգամավորների խորհուրդների հանրապետություն «ամբողջ յերկրում», վարից մինչև վեր», 6) կալվածատիրական բողջ յերկրում, վարից մինչև վեր», 7) բանկերի ազգայնացում, 8) վերահսկողություն բանվորական և զինվորական պատգամավորների խորհուրդների կողմից հասարակական արտադրության և բաշխման նկատմամբ, 9) կառավարության անմիջական համագումար, 10) նոր կուսակցության ծրագրի և անվան փոփոխումը, 3-րդ Իստերնացիոնալի ստեղծումը:

Լենինի այդ թեզիսներին սվիններով են դիմավորում մենշևիկները, վորոնք կանգնել էյին բուրժուական կառավարությանը ծառայելու ճանապարհի վրա, այլև մեր կուսակցության մի քանի հայտնի անդամները (Կամենև, Նոգին, Ռիկով)։ Ապրիլյան թեզիսները ըստ եյուլթյան հանդիսացել են բոյլշևիկների ծրագրի սևագիրը՝ 1917 թվի փետրվարից անմիջապես հետո։ Լենինի հանձարը հատկապես պարզորոշ հանդես ե յեկել այդ թեզիսներում, վորոնք հանդիսացել են հոկտեմբերի նախապատրաստման գործի անկյունաքարը։

Փետրվար-հոկտեմբեր շրջանի կարևորագույն փուլ ե յեղել հուլիսյան անցքերը։ Հուլիսյան անցքերի եյուլթյունը կայանում եր նրանում, վոր վորպես պատասխան ժամանակավոր կառավարության կողմից կիրառվող իմպերիալիստական պատերազմի շարունակման քաղաքականության, թիկունքում հեղափոխական բանվորների, զինվորների և նավաստիների դեմ կիրառվող ճնշումների ու ժեղացման, վորպես ուղղմական դիկտատուրա ստեղծելու փորձերի պատասխան, Լենինգրադի հեղափոխական բանվորները, նավաստիները և զինվորները տարերայնորեն փողոց են դուրս գալիս, վճռական բողոք հայտնում ժամանակավոր կառավարության և նրա արբանյակներ—մենշևիկներին ու եսերներին հակահեղափոխական քաղաքականության դեմ։ Մասսաներին այդ յեյուլթից յետ պահելու ուղղությամբ բոյլշևիկների կատարած փորձերն ապարդյուն անցան։ Այն ժամանակ վճռվում ե գլխավորել շարժումը, տալ նրան խաղաղ ցույցի բնույթ և ցույցն անցկացնել «ամբողջ իշխանությունը խորհուրդներին» լուգունգի տակ։ Այդ ցույցը գնդակակոծվում ե ժամանակավոր կառավարության հրամանով, վորից հետո սկսվում ե բոյլշևիկյան կազմակերպությունների, «Պրավդայի» խմբագրության խա-

փանումը և հեղափոխական բանվորների ու զինվորների մասսայական ձերբակալությունները։

Հուլիսյան որերից հետո հեղափոխության խաղաղ զարգացման բոլոր հնարավորությունները վերանում են, վորովհետև յերկիշխանությունը վերջանում ե իշխանությունը բուրժուազիայի ձեռքն անցնելով։

Հուլիսյան որերը (1917 թ. 3—4 հուլիսի) ցույց տվին, վոր աշխատավորական մասսաներում բավականին զայրույթ եր աշխատավոր ժամանակավոր կառավարության և նրա ծառայողների դեմ։ Մենշևիկները և եսերները—մենշևիկների ու եսերների դեմ։ Մենշևիկները զործելով կառավարության մեջ եսերների և նրանց առաջնորդ երեքսկու հետ (վերջինս այն ժամանակ մինիստրների խորհուրդի նախագահն եր), իրենց քաղաքականության թուրքուրդի նախագահն եր), իրենց քաղաքականությամբ վոջնչով չեյին տարբերվում բուրժուազիայից և փաստորեն կատարում եյին նրա կամքը։ Եսերների և մենշևիկների գիտությամբ և նրանց մասնակցությամբ գեներալ Կորնիլովը հակահեղափոխական ապստամբություն բարձրացրեց, ապստամբություն, վոր ուղղված եր բանվորների ընդդեմ, ապստամբություն, վոր ուղղված եր բանվորների դեմ։ Կորնիլովյան ապստամբությունը ցույց տվեց, վոր և՛ բուրժուական և՛ նրա ծառաներ եսերներն և մենշևիկները, ժողովրդի մեծամասնություն եյին կազմում խորհուրդները, վորոնք մեծամասնություն եյին կազմում խորհուրդները, վոր եր ածվել հակահեղափոխական ուժի, և միայն բանվորների և գյուղացիների ջանքերի շնորհիվ բոյլշևիկների կուսակցության ղեկավարությամբ կորնիլովշինաների դեմ։ Մասսաները կտրուկ յերես դատապարտվեց ջախջախման։ Եսերների կուսակցությունը, սկսած դարձրին բոյլշևիկներին, և մեր կուսակցությունը, սկսած այդ շրջանից հակայական ազդեցություն և գրավում բանվորագյուղացիական և զինվորական մասսաներում, նախապատրաստելով նրանց՝ բուրժուական պետության դեմ խաղաղապատերում նրանց՝ բուրժուական պետության դեմ գրոհի անցնելու համար։ Մի շարք խորհուրդներում ղեկա-

վարությունն անցնում ե բոյլշէկիներէ ձեռքը: Իսկ սո-
ցիալ-համաձայնողականների դավաճանական դերը կորնի-
լովյան ապստամբութեան և հուլիսյան որերի շրջանում
զգաստացնում ե մասսաներին բուրժուական-հայրենասի-
ւական, ոպորտունիստական այն թույնից, վորով վարա-
կել էյին մենշէկիներն ու եսերները աշխատավորութեան
գիտակցությունը:

Ապստամբությունից անմիջապես առաջ Լենինը գրում
է կուսակցության կենտկոմին և Մոսկվայի կոմիտեին.—
«Ստանալով մեծամասնություն բանվորական և զինվորա-
կան պատգամավորների յերկու մայրաքաղաքային խոր-
հուրդներում, բոլշևիկները կարող են և պետք է իրենց
ձեռքը վերցնեն պետական իշխանությունը: Կարող են,
վորովհետև յերկու մայրաքաղաքների ժողովրդի հեղափո-
խական տարրերի ակտիվ մեծամասնությունը բավական է
վորպեսզի գրավել մասսաներին, հաղթել հակառակորդի
դիմադրությունը, ջախջախել նրան, գրավել իշխանու-
թյունը և ձեռքում պահել այն»:

միացած բանակի և նավատորմի հեղափոխական զորքերին, բոլշևիկներին Կենտկոմի ղեկավարութեամբ տապալեցին Կերենսկու ժամանակավոր կռուվարությունը։ Այդ նույն գիշերը բացվեց Խորհուրդների 2-րդ համառուսական համագումարը, վորը «Ռուսաստանի քաղաքացիներին» ուղղած իր կոչի մեջ հայտարարում է, թե «հենվելով բանվորների, զինվորների և դյուղացիների ճնշող մեծամասնության կաճքի վրա, հենվելով Պետրոգրադում տեղի ունեցած բանվորների և կայազորի հաղթական առևտամբության կամքի վրա, համագումարը իշխանությունը վերցնում է իր ձեռքը»։

հրդային տիպարը և սկիզբ դրեց պրոլետարիատի միջազգային հեղափոխության» (Կոմինտերնի ծրագիրը)։

«Պրոլետարիատն, — ինչպես ասում եմ մեր կուսակցու-
թյան ծրագիրը, — Հոկտեմբերյան հեղափոխությունից հետո
ամենաչքավոր գյուղացիության աշակցությամբ սկսել ե-
ստեղծել կոմունիստական հասարակակարգի հիմունքները»:
Այստեղից ել բղխում ե 1917 թվի Հոկտեմբերի նշանա-
կությունը, վորպես մեր յերկրում սոցիալիզմ կառուցե-
լու սկիզբը, սոցիալիզմի կառուցում, վոր հաջողությամբ
կենսագործվում ե Համկոմկուսի ղեկավարությամբ: Դեռ
ևս Հոկտեմբերի առաջին տարեդարձին Լենինը իր ճառում
մատնանշեց Հոկտեմբերյան հեղափոխության այդ նշանա-
կությունը. — «այսուհետև պատմության մեջ սկսվում ե-
ստեղծել նորը և տվյալ յերրորդ ռուսական հեղափոխու-
թյունը պետք ե իր վերջնական հաշիվով հանգի սոցիալիզմի
հաղթանակին»:

Հոկտեմբերյան հաղթանակի յերկրորդ օրվա հաղթանակը
սակցությունն ու խորհրդային իշխանությունը ստիպված
յեղան կազմակերպելու պրոլետարական հեղափոխության
զինված պաշտպանությունը՝ ներքին և միջազգային հա-
կահեղափոխության հարձակումից: Սկսվում է պայքար
պրոլետարական դիկտատուրայի պահպանման համար: Բան-
վոր դասակարգը պետք է զինված բռնցքով յետ մղեր
խորհրդային իշխանությանը Վոչնչացնելու համար արվող
հակահեղափոխության փորձերը: Բոյլշևիկների կուսակցու-
թյունն իր բոլոր ուժերը շարժում է հարմիր բանակի
շինարարության բնագավառը, իր ամբողջ յեռանդը և մար-
տական փորձը փոխադրում է խորհրդային հանրապետու-
թյան դեմ դուրս յեկած սպիտակ գվարդիական զորքերի և
միջազգային բուրժուազիայի դեմ տարվող ռազմական
գործողությունների անմիջական ղեկավարման ասպարեզը:

1918 թվի փետրվարին հրատարակվում է Կարմիր բանակի կազմակերպման դեկրետը, իսկ կուսակցության 8-րդ համագումարը դիրեկտիվ է տալիս այն մասին, թե «անհրաժեշտ է Կարմիր բանակը զարգացնել և ամրապնդել նրա համար, վորպեսզի հակահեղափոխության հաղթանակը անհնարին դարձվի»: 8-րդ, 9-րդ և 10-րդ կուսակցական համագումարներին տրված կենտկոմի կազմակերպչական հաշվետվությունները շարունակ մատնանշում են այն բանի վրա, վոր «առաջին և հիմնական աշխատանքը, վորին ինչպես կենտկոմը, այնպես ել ամբողջ կուսակցությունը, ստիպված է յեղել տալու իր ուժերի մաքսիմալ քանակությունը, յեղել է ռազմական աշխատանքը, ռազմաճակատային աշխատանքը»: Կուսակցությունը վոչ միայն ստեղծել է Կարմիր բանակ, այլև իր լավագույն զավակներին արյունով, իր համախմբվածությունը և դեպի հաղթանակը հայտաբերած իր կամքով ցեմենտավորել է կարմիր բանակի զորամասերը և տարել դեպի հաղթանակ հայրենի և միջազգային հակահեղափոխության նկատմամբ:

Կոմունիստների մոբիլիզացիան ռազմաճակատ ուղարկելու համար սովորական յերևույթներ են յեղել 1918—1920 թ. թ.: «Չեխոսլովակների հարձակումը և հանրապետության ծանր պայմանները կարմիր բանակի ուժեղացման համար հերոսական միջոցառումներ ընդունելու անհրաժեշտություն առաջ բերին: Կիրառվեց կոմունիստական կուսակցության անդամների ընդհանուր քանակի $\frac{1}{5}$ մասի մասսայական մոբիլիզացիա: 1918 թվի հուլիս-ոգոստոսին հարյուրավոր աշխատավորներ, «նախապես հրահանգավորվելով ընկ. ընկ. Լենինի և Սվերդլովի կողմից, ռազմաճակատ մեկնեցին» (կուսակցության 8-րդ համագումարին տրված կենտկոմի հաշվետվությունից):

Կուլակովչիկայի և դենիկինչիկայի ժամանակ կուսակցությունն ել ավելի յե ուժեղացնում է Կարմիր բանակի շարքերը: Բանակում գտնված բոլշևիկներին քանակը հասնում է 120.000-ի: Կուսակցության կողմից ստեղծվում է և բանակի քաղաքական ապարատը, վորը հսկայական դեր է կատարում քաղաքացիական պատերազմի ռազմաճակատներում հաղթանակ կազմակերպելու գործում: Կենտկոմը իր լավագույն աշխատակիցներին ուղարկում է ռազմաճակատ (Ստալին, Բուբնով և ուրիշները): 1920 թվի վերջերին կոմունիստների թիվը բանակում հասնում է 300.000-ի, այսինքն կուսակցության վողջ կազմի նում է 50 տոկոսին: Քաղաքացիական պատերազմի ժամանակամիջոցում ռազմաճակատներում ընկել են 50.000 կոմունիստներ: Իսկապես վոր կուսակցությունն իր արյունով է կազմակերպել պրոլետարական հեղափոխության հաղթանակը: Յուրաքանչյուր կոմունիստ ռազմաճակատ մեկնելով, ամուր հիշում է Լենինի հետևյալ խոսքերը.— «Նրա համար, ով մեկնում է ռազմաճակատ վորպես բանվորների և գյուղացիների ներկայացուցիչ, ընտրություն ել կարող—մահ կամ հաղթանակ»:

Կոմունիստները բանակում, սկսած շարքային կարմիր բանակայինից մինչև ավագ հրամանատարը, անկուսակցական մարտիկների համար ծառայել են վորպես կարգապահության, քաջության և հեղափոխական անձնագործիկության ուրինակ: Դրա հետ միասին, կոմունիստները, հուլիսյան ուրինակ: Դրա հետ միասին, կոմունիստները, վորպես բանվոր դասակարգի ամենից առաջավոր ջոկատի ղինվորներ, պարզաբանել են մարտիկներին հեղափոխական պատերազմի նպատակներն ու խնդիրները, բարձրացրել են կարմիր բանակի դասակարգային գիտակցությունը, ամրապնդելով նրա հավատը դեպի հաղթանակ:

Քաղաքացիական պատերազմի շրջանում կուսակցութիւնը հաստատուն կերպով առաջ ե տարել բանվոր դասակարգի և գյուղացիութեան հիմնական մասսաների դաշինքի քաղաքականութիւնը: Քաղաքացիական պատերազմում մեզնից ավելի ուժեղ թշնամու նկատմամբ ձեռք բերած մեր հաղթանակը բացատրվում ե նրանով, վոր «կարմիր բանակի կազմակերպման մեջ գերազանց կերպով կենսագործվել են բոլոր շահագործողների դեմ ուղղված՝ բանվորների և աշխատավոր գյուղացիութեան միութեան մեջ կիրառվող պրոլետարական ղեկավարութեան հետևողականութիւնը և ամբողջութիւնը» (Լենին):

Բոլշևիկյան կուսակցութիւնը կարողացել ե քաղաքացիական պատերազմի ընթացքում վոչ միայն համախմբել ու կազմակերպել կարմիր բանակի մարտիկներին շարքերը, ստեղծել բանվոր դասակարգի և աշխատավոր գյուղացիութեան զինված դաշինք, այլև ամբողջ յերկիրը դարձնել ռազմական մի բանակ, մոբիլիզացիայի յենթարկել յերիտասարդ պրոլետարական պետութեան բոլոր ուժերն և միջոցները և դրանով ապահովել հակահեղափոխութեան նկատմամբ տարած հաղթանակը: Լինելով կարմիր բանակի կազմակերպիչն ու առաջնորդը, Համկոմկուսը կարողացել ե վերջնականապես ջախջախել յերիտասարդ խորհրդային պետութեան գլխին թափված սպիտակ գվարդիական բանդաներին և ձեռնարկել վոչ ավելի պակաս դժվարին աշխատանքի, ձեռնարկել պատերազմի հետևանքով քայքայված ժողովրդական տնտեսութեան վերականգնման և ժողովրդական տնտեսութիւնը սոցիալիստական հիմունքներով զարգացնելու աշխատանքին:

ԶՐՈՒՅՑ ԶՈՐՐՈՐԴ

ՀԱՄԿՈՄԿՈՒՍԸ—ՍՈՑԻԱԼԻԶՄԻ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒ- ԹՅԱՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴՆ ՅԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐ- ՊԻԶՆ Ե ԽՍՀՄ-ՅԱՆ ՄԵԶ

Կուսակցութեան տնտեսական քաղաքականութիւնը քաղաքացիական պատերազմի տարիներին (ռազմական կոմունիզմ): Նոր տնտեսական քաղաքականութիւնը—հիմնական ճանապարհն ե դեպի սոցիալիզմ: Կուսակցութեան 14-րդ և 15-իդ համագումարները 16-րդ համագումարը և բացառապէս սոցիալիստական հարձակումն ամբողջ ճակատով: Բալշևիկյան հարձակման սլանը, Հարձակման դժվարութիւնները և նրանց հաղթահարման ճանապարհները: Սոցիալիստական շինարարութեան ժամանակակից փուլի յեղութիւնը: Կուսակցութեան ղեկավարութիւնը սոցիալիստական հարձակման նկատմամբ: Կուսակցութիւնը բացառապէս սոցիալիստական հարձակման ժամանակամիջոցում:

1. ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՏԱՐԻՆԵՐԻՆ (ՌԱԶՄԱԿԱՆ ԿՈՄՈՒՆԻԶՄ)

1917 թվի հոկտեմբերյան որերին Ռուսաստանի բանվոր դասակարգը ապստամբվեց կապիտալիստական ստորկուլթյան դեմ: Վոչնչացնել կապիտալիստական շահագործումը, կառուցել նոր աշխարհ՝ սոցիալիզմի հիմունքները, կարողացել եր այն նպատակը, վոր դրել եր իր ներով—այդպիսին եր մարդկային հասարակութեան հիմքը, հանդիսանում ե մարդկային հասարակութեան հիմքը, վորովհետե կապիտալիզմի որոք հենց այդտեղ ե բուն դրել մարդու շահագործումը մարդու կողմից, տնտեսա-

Ռազմական կոմունիզմի շրջանում խորհրդային իշխանությունը հաստատուն կերպով ամրապնդել է պրոլետարիատի նվաճումները տնտեսություն բնագավառում: Նախկին իշխող դասակարգերը—կալվածատերերը, բուրժուազիան, կուլակությունը—դուրս են շարտվում իրենց հիմնական տնտեսական դիրքերից: Կալվածատերերը զրկվել են ին հողից, բուրժուազիան—ֆաբրիկներից, գործարաններից, բանկերից, առևտրական կազմակերպություններից: Հողն ու ամբողջ արդյունաբերությունն ազգայնացվել են, այսինքն դարձել են պրոլետարական պետության սեփականություն, կալվածատերերը քշվել են, կուլակությունը զրկվել են կարողություն նշանակալից մասից:

Այդպիսով արդեն ռազմական կոմունիզմի ժամանակ ստեղծվել են և ամրապնդվել պրոլետարական պետության ոգտին այն իշխող բարձունքները, վորոնք և ներկայումս սոցիալիստական շինարարության հենարան են ծառայում: Կոտրելով բուրժուական-կալվածատիրական հասարակարգի վողնաշարը ռազմական կոմունիզմը սրբեց ճանապարհից հիմնական խոչընդոտները դեպի սոցիալիզմը հաջողությամբ առաջ գնալու համար: Դրանում է կայանում ռազմական կոմունիզմի քաղաքականության հսկայական դրական նշանակությունը: Բայց դրա հետ միասին պարզ է, վոր ռազմական կոմունիզմը, վոր կյանքի յեր կանչվել պատերազմի և տնտեսական քայքայվածության հետևանքով, չեր ապահովում յերկրի արտադրական ուժերի զարգացումը:

2. ՆՈՐ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ—ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՃԱՆԱԳԱՐԶՆ Ե ԴԵՊԻ ՍՈՑԻԱԼԻԶՄ

Քաղաքացիական պատերազմը վերջանալուց հետո կուսակցությունը ստիպված յեղավ փնտրել տնտեսական շինարարության

նարարություն նոր ճանապարհներ, վորոնք կոգնեյին բանվոր դասակարգին կարգի բերել քայքայված տնտեսությունը և գյուղացիություն հիմնական մասսայի հետ դաշնակցած սոցիալիզմ կառուցել: Դանդաղել այդ հարցում չեր կարելի, վորովհետև տնտեսական քայքայումը սկսել են իր արտահայտությունը գտնել բանվոր դասակարգի և գյուղացիության դաշինքի ամրության վրա:

1921 թվի գարնանը կոմունիստական կուսակցությունը Լենինի ղեկավարությամբ ռազմական կոմունիզմի քաղաքականությունից անցավ «նոր տնտեսական քաղաքականության»—«նեպ»-ին, վորը համապատասխանում են խաղաղ տնտեսական շինարարության կարիքներին:

Այդ քաղաքականությունը բացեց միակ գլխավոր ճանապարհը յերկրի ամբողջ ժողովրդական տնտեսության սոցիալիստական վերակառուցման համար: Լենինը նշել է սոցիալիստական վերակառուցման համար: Լենինը նշել է այդ ճանապարհը դեռ ևս 1918 թվի գարնանը, գերմանացիների հետ Բրեստի խաղաղության պայմանագրի կրնցիների հետ Բրեստի խաղաղության պայմանագրի կրնցիների հետ ձեռք բերված կարճատև դադարի ժամանակ: Զույգից հետո ձեռք բերված կարճատև դադարի ժամանակ: Թվում էր, թե կարելի կլինի ընդհուպ ձեռնարկել տնտեսական ճակատի աշխատանքներին: Բռնկված քաղաքացիական պատերազմը 3 տարով հետաձգեց սոցիալիստական վերակառուցման այդ հիմնական ճանապարհին անցնելու ժամանակը:

Նեպին անցնելուց հետո մեր թշնամիները գոռում են ամեն քայլափոխին, վոր իբր բոյլեկները հրաժարվել են կոմունիզմից, նահանջել են իրենց նախկին ճանապարհից, կոմունիզմում են կապիտալիզմին: Այժմ յուրաքանչյուրին պարզ է այդ հիմարությունների արժեքը:

Սոցիալիզմ կառուցելու համար բավական չե բանվոր դասակարգի սեփականություն դարձնել ֆաբրիկաներն ու գործարանները, հանքերը, յերկաթուղիներն ու նա-

վերը: Քանի գոյութիւն ունի մանր գյուղացիական տնտեսութիւնը, այնքան պիտի գոյութիւն ունենա կապիտալիզմի վերականգման վտանգը: Հարստացած գյուղացին աշխատողներ եւ վարձու, շահագործում նրանց եւ դառնում կուլակ: Հարստացած տնայնագործը կարող եւ գնորդ-կապիտալիստ դառնալ: Յերբ միլիոնավոր գյուղացիական տնտեսութիւնները առևտուր են անում առանձին առանձին, մեկուսացած, հանգես եւ գալիս մասնավոր միջնորդը, վորն այդ գործից վաստակում եւ կապիտալիզմի ամեն տեսակի աղբյուրները վոչնչացնել կարելի չե, նշանակում եւ, միայն մանր գյուղացիական տնտեսութիւնը վերակառուցելով խոշոր համայնացված սոցիալիստական տնտեսութիւն: Սակայն դրա համար անհրաժեշտ եւ, վոր պէսզի յերկրում գոյութիւն ունենա ամուր սոցիալիստական արդիւնաբերութիւն, վորը կարտադրի գյուղատնտեսութիւն սոցիալիստական վերակառուցման համար անհրաժեշտ մեքենաները ու գործիքները:

Այդպիսի արդիւնաբերութիւն մինչև քաղաքացիական պատերազմի վերջնալը մեզ մոտ չի յեղել: Փաբրիկներն ու գործարանները գտնվել են բանվորների ձեռքին, սակայն նրանք համարյա վոչինչ չեն արտադրել: Յերկաթուղիներն աշխատել են հսկայական կանգառումներով: Այդ ամենը տեղի չե ունեցել նրա համար, վորովհետև քաղաքներում չի բավականացրել վոչ հացը, վոչ ել հումուլթը:

Նշանակում եւ, սոցիալիստական արդիւնաբերութիւն վերականգման համար, եւ դրանով իսկ գյուղատնտեսութիւն սոցիալիստական վերակերպման պայմաններ նախապատրաստելու համար, անհրաժեշտ եւ ամենից առաջ բարձրացնել գյուղատնտեսութիւնը, ապահովել բանվորներին հացով: Այլ խոսքերով ասած, նոր տնտեսական քաղաքականութիւն

թիւն առաջին խնդիրն եր մեծացնել գյուղատնտեսութիւն մեջ մթերքների արտադրութիւնը:

Պարենմասնատրման վերացումը եւ պարենմիասնարկին անցնելը, ազատ առևտուր մտցնելը, վոր հանդիսանում եր նեպի յեկակետը, նպաստեցին վերոհիշյալ խնդրին: Պարենմասնատրումը վերացնելուց հետո գյուղացին կարող եր ազատ կարգադրել իր մթերքները: Նա սկսեց վաճառել իր ավելցուկները եւ ձեռք բերած միջոցներով ամրապնդել իր տնտեսութիւնը, բարելավել իր կյանքի պայմանները: Այստեղից ել գյուղացու մեջ իր տնտեսութիւնը մասնակցելու ձգտում եւ առաջ գալիս: Հասկանալի չե, ընդհանրապէս ձգտում եւ առաջ գալիս, պարենմասնատրման վոր ազատ առևտուր մտցնելու, պարենմասնատրման վերացման առաջին շրջանում միջոցառումներից ոգտվում են վոչ միայն չքավոր ու միջակ գյուղացիութիւնը, այլև կուլակներն ու քաղաքային բուրժուազիան: Բայց դրա հետ ակետք եր հաշտվել, վորովհետև պրոլետարիատի սոցիալիստական իշխող բարձունքների թուլութիւն պայմաններում տալիս իշխող բարձունքների թուլութիւն պայմաններում վեայլ կերպ չեք կարելի ապահովել գյուղատնտեսութիւն վերելքը: Բնական եւ, բանվոր գասակարգը իր իշխանութիւն ամբողջ ապարատի ոգնութիւն արգելակներ եր հարուստ կապիտալիստական տարրերի համար, սահմանափակում եր նրանց ախորժակները, սակայն նա իսպառ վոչնչացնել նրանց բոլորովին չեք կարող այն ժամանակ, ձեռքի տակ չունենալով դրա համար բավականաչափ տրեսնական հնարավորութիւններ:

Սակայն շուտով այդ հնարավորութիւնները սկսվում են կազմվել: Գյուղատնտեսութիւն վերելքի հիման վրա սկսվում եւ ամբապնդվել սոցիալիստական արդիւնաբերութիւն: Արդեն 1925/26 թվականին նա մոտենում եւ նախապատերազմյան մակարդակին: Միաժամանակ աճում եւ կոոպերացիան (եւ սպառողականը եւ ամբապնդվում եւ կոոպերացիան)

գյուղատնտեսականը), վորի միջոցով սոցիալիստական արդյունաբերությունը կապվում եր գյուղատնտեսության հետ: Այդ ստեղծել ե պայմաններ, վորպեսզի մասնավոր կապիտալը աստիճանաբար դուրս վանվի վոչ միայն արդյունաբերությունից, վորտեղ նրա դերը հենց սկզբից յիշել ե վոչ այնքան մեծ,—այլև առևտրից: Այդ հիման վրա սկիզբ ե առել ամուր դաշինք սոցիալիստական արդյունաբերության ե գյուղատնտեսության միջև, ամրապնդվել ե բանվոր դասակարգի դաշինքը գյուղացիության հիմնական մասայի հետ, ուժեղացել են պրոլետարիատի ղեկավարութեամբ բոլոր լծակները: Այդպիսով արդեն նեպի առաջին 5 տարիները ամրապնդեցին պրոլետարիատի տնտեսական իշխող բարձունքները ե հող պատրաստեցին գյուղատնտեսության սոցիալիստական վերակառուցման ե կապիտալիստական տարրերին ե՛լ ավելի վճռականորեն դուրս վանելու համար:

Այդպիսով արդեն նեպի առաջին 5 տարիները ցույց տվին, վոր նեպը հանդիսանում ե պրոլետարիատի՝ սոցիալիզմ կառուցելու իրոք ճիշտ քաղաքականությունը, ե վոր նրանք, ովքեր նեպի մեջ տեսել են միայն նահանջ կապիտալիզմի հանդեպ, նրանք վոչինչ չեն հասկացել նեպից:

«Նեպը պրոլետարական պետությունների հատուկ քաղաքականությունն ե, վոր յենթադրում ե կապիտալիզմի հանդուրժում իշխող բարձրունքները պրոլետարական պետության ձեռքին դռնվելու դեպքում, յենթադրում ե կապիտալիստական ե սոցիալիստական տարրերի պայքար, յենթադրում ե սոցիալիստական տարրերի գերի աճումն ի վնաս կապիտալիստական տարրերի, յենթադրում ե սոցիալիստական տարրերի հաղթանակը կապիտալիստական տարրերի նկատմամբ, յենթադրում ե դասակարգերի վոչնչացումն, սոցիալիստական եկոնոմիկայի հենարանի կառուցումն»

(Ստալին): Դրանում ե կայացել ե դրանում ե կայանում նեպի՝ վորպես դեպի սոցիալիզմ տանող հիմնական ճանապարհի՝ եյուլթյունը:

3. ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ 14-ՐԴ ՅԵՎ 15-ՐԴ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐՆԵՐԸ ՅԵՐ-ԿՐԻ ԻՆՂՈՒՍՏՐԻԱՑՄԱՆ ՅԵՎ ԳՑՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԿՈՒԵԿ-ՏԻՎԱՑՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

Այսպես կոչված վերականգնման շրջանի վերջում (1925 թ. դեկտեմբեր) կուսակցությունը 14-րդ համագումարին նշել ե դեպի սոցիալիզմ տանող մեր շարժման հետագա ուղիները, առաջադրել ե յերկրի ինդուստրիացման յենթադրելու լոզունգը, այսինքն անհրաժեշտ ե համարել ամեն կերպ զարգացնել սոցիալիստական ծանր արդյունաբերությունը, նրա համար, վորպեսզի Խորհրդային Միությունը «մեքենաներ ե կահավորանք արժող յերկրից վերածվի մեքենաներ ե կահավորանք արտադրող յերկրի, վորպեսզի այդպիսով ԽՍՀՄ՝ կապիտալիստական շրջափակման պայմաններում բնավ չդառնա համաշխարհային կապիտալիստական սխտեմի հավելված, այլ ներկայացնի իրենից ինքնուրույն, սոցիալիստորեն վերակառուցվող միավոր» (Համկոմկոսի 14-րդ համագումարի բանաձևը):

Յերկիրը թևակոխել ե սոցիալիստական շինարարության նոր շրջան—վերակառուցման շրջան, ամբողջ ժողովրդական տնտեսության սոցիալիստական վերակառուցման շրջան:

Վերջին տարիների ընթացքում այդ բնագավառում կուսակցության նվաճած նոր հաջողությունները ե՛լ ավելի ուժեղ բազա ստեղծեցին գյուղատնտեսության սոցիալիստական վերակառուցման համար ե ամրապնդեցին բանվոր դասակարգի ե գյուղական չքավորության ու գյուղացիու-

Թյան հիմնական մասսայի դաշինքը կուլակուլության դեմ դաժ պայքարում: Այդ հնարավորությունն տվեց կուսակցությանը իր 15-րդ համագումարին (1927 թ. դեկտեմբեր) վորպես առաջիկա գործնական լուրջագ առաջադրելու գյուղատնտեսության կուլեկտիվացման լուրջագը: Այդ լուրջագը կյանքում կիրառելու ուղղությամբ կուսակցության հերթական աշխատանքը գյուղացիության հիմնական մասսաների մեջ վճռական շրջադարձ առաջ բերեց դեպի սոցիալիզմ, շրջադարձ, վոր իր արտահայտությունը գտավ լայն կոլխոզային շարժման և մի շարք շրջաններում համատարած կուլեկտիվացմանը սկիզբ դնելու մեջ: Այդ շրջադարձը յերկրում ստեղծել է դասակարգային ուժերի նոր փոխհարաբերություն, կոլխոզ մտած միջակ-գյուղացուն բանվոր դասակարգի դաշնակցից դարձնելով նրա ամուր հենարանը գյուղում, և հնարավորություն տալով կուսակցությանը կուլակուլությանը սահմանափակելու և դուրս վանելու լուրջագից անցնելու կուլակուլությանը վորպես դասակարգ համատարած կուլեկտիվացման հիման վրա՝ վոչնչացնելու լուրջագին:

1920 թվին խորհուրդների 8-րդ համագումարում լեհներն ասել է, թե «կապիտալիզմի արմատները մենք չենք պոկել և ներքին թշնամու հենարանը չենք խախտել», վորովհետև «վերջինս պահվում է մանր տնտեսության վրա» Այդտեղ էլ լեհներն ընդգծում են—«...այդ հենարանը—խախտելու համար կա մի միջոց—յերկրի տնտեսությունը, դրսև թվում և հողագործությունը փոխադրել նոր տեխնիկական բազայի վրա, ժամանակակից խոշոր արտադրության տեխնիկական բազայի վրա»:

Վերակառուցման շրջանի առաջին տարիների ընթացքում այդ բազան հիմնականում ստեղծվել է: Բոյլշևիկյան կուսակցության Կենտրոնական կոմիտեն դրա համար

կարողացավ արդեն 1928 թվին ասել, թե «բանվոր դասակարգը գյուղացիական մասսաների հետ ամուր դաշնակցած «...ձեռնարկում է ամբողջ ճակատով, ներառած և հետամնաց գյուղը, կապիտալիզմի արմատների վոչնչացման, կապիտալիզմ, վորին սնում է մանր ապրանքային տնտեսությունը»: Անցավ ևս մի տարի և սոցիալիստական շինարարության նոր հաջողությունները հնարավորություն տվեցին բանվոր դասակարգին սկսել գյուղատնտեսության համատարած կուլեկտիվացման գործնական կիրառումը և այդ կուլեկտիվացման հիման վրա կուլակուլության, վորպես դասակարգի, վոչնչացումը:

4. ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ԲԱՑԱԶԱՏԱԾ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՐՁԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆՈՒՄ: 16-րդ ԿՈՒՍՉԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

Վերջին տարվա ընթացքում Խորհրդային Միությունը սոցիալիզմի կառուցման ճանապարհին թևակոխել է իր պարզացման նոր շրջանը, վերջին գրոհի և յեղերի ներսում կապիտալիզմի լիակատար լիկվիդացիայի շրջանը, ամանիշական սոցիալիստական շինարարության շրջանը, ամբողջ ճակատով բացառությամբ սոցիալիստական հարձակոց շրջանը: Ընկ. Ստալինը 16-րդ կուսահամագումարին ասված իր զեկուցման մեջ սոցիալիստական շինարարության ժամանակակից այդ փուլը բնորոշեց վորպես նոր թյան ժամանակակից այդ փուլը բնորոշեց վորպես նոր տնտեսական քաղաքականության վերջին փուլ և դրա հետ միասին վորպես սոցիալիզմի սկզբնական շրջան, լեհերի կողմից առաջադրված նեպական Ռուսաստանը սոցիալիստական Ռուսաստանի վերածելու խնդրի անմիջական կենսագործման շրջան:

Կուսակցության 16-րդ համագումարը, վոր կայացավ 1930. թվի հունիս-հուլիս ամիսներին, տեղի ունեցած պատմական մեծ բեկման շրջանի հանրագումարները քա-

շելով և մեր ապրած խոշոր նշանակալից շրջանի համեմատ նշեց սոցիալիզմի համար մղվելիք հետագա պայքարն ուր ալեկի հոյակապ պլան: 16-րդ համագումարը յեղա՝ «ամբողջ ճակատով սոցիալիզմի բացազատված հարձակման, կուլակուլթյունը, վորպես դասակարգ, լիկվիդացիայի յենթարկելու և համատարած կոլեկտիվացումը կյանքում կիրառելու համագումար» (Ստալին):

Բացազատված սոցիալիստական հարձակում ամբողջ ճակատով,— ահա այն գլխավոր գծի ելությունը, վոր նշեց և 16-րդ համագումարը առաջիկա շրջանի համար:

5. ԲՈՅԼՇԵՎԻԿՑՈՒՆ ՀԱՐՁԱԿՄԱՆ ՊԼԱՆԸ

Ինչո՞ւմ և կայանում 16-րդ համագումարի նշած բոլշևիկյան հարձակման պլանը:

Ամենից առաջ 16-րդ համագումարը մատնանշեց, վոր վճռական խնդիրը հանդիսանում և սոցիալիստական շինարարության թափերի արագացումը և առաջարկեց Կենտրոնական կոմիտեին ապահովելու «ծանր արդյունաբերության, վորպես սոցիալիստական շինարարության հիմնական բաղադրիչ ամեն կերպ զարգացումը» (Կենտկոմի զեկուցման առթիվ ընդունված բանաձև): «Միայն մեր արդյունաբերության զարգացման թափի հետագա արագացումը հնարավորություն կտա մեզ տեխնիկական-տնտեսական տեսակետից հասնել և առաջ անցնել առաջավոր կապիտալիստական յերկրներին: Մարդիկ, վորոնք դուրս են տալիս մեր արդյունաբերության թափի իջեցման անհրաժեշտության մասին, հանդիսանում են սոցիալիզմի թշնամիներ, մեր դասակարգային թշնամիների գործակալներ» (Ստալին, Քաղաքացիական պայքարի 16-րդ համագումարին):

16-րդ համագումարը կենտրոնական ուղադրությունը հատկացրեց գյուղի սոցիալիստական վերակառուցման հար-

ցներին, մատնանշելով, թե «խորհրդային տնտեսություններ ստեղծելու և մանր գյուղացիական տնտեսություններին խոշոր կոլեկտիվ տնտեսություններում միավորելու խնդիրը գյուղատնտեսության պրոբլեմի, առհասարակ և հատկապես հացահատիկային պրոբլեմի լուծման միակ ճանապարհն և» (Ստալին) և առաջարկեց «արմատապես վերանայել գյուղատնտեսության զարգացման հնգամյա պլանը՝ կոլեկտիվացման վերցրած թափերի համեմատ»: Համագումարն ընդգծեց համատարած կոլեկտիվացման հիման վրա կուլակուլթյունը վորպես դասակարգ լիկվիդացիայի յենթարկելու լոգունգի խոշորագույն նշանակությունը, լոգունգ, վոր «նշանակում և բանվոր դասակարգի գրոհը դեպի յերկրում ունեցող իմպերիալիստական շահագործման վերջին հենարանը»: Համագումարն առաջարկեց «գյուղի ամբողջ գործնական աշխատանքում կիրառել կոլխոզնիկի վրա հենվելու լոգունգը» վորպես գլխավոր լոգունգ, ներկա ժամանակաշրջանի համար, միաժամանակ պայքարել և անհատական միջակա-չքավորական տնտեսության թերազնահատման դեմ, հիշելով, վոր այսօրվա անհատ տնտեսատերը—դա վաղվան կոլխոզնիկն և:

Համագումարը նշելով բանվոր դասակարգի և նրա ղեկավարությունը բոլոր աշխատավորների դասակարգային աշխարհայեցողությունը և հեղափոխական ակտիվությունը մոբիլիզացիայի յենթարկելու հատուկ կարևորությունը, նշեց մի շարք միջոցառումներ խորհուրդների, արհեստակցական միությունների աշխատանքների վերակառուցման ուղղությամբ, սոցիալիստական մրցակցության և հարվածայնության վերաբերյալ, մասսաներին բյուրոկրատիզմի դեմ պայքարի վերհանելու մասին, ընդգծելով արդյունաբերության, խորհրդային և կոլեկտիվ տնտեսությունների

համար նոր կադրեր պատրաստելու խնդրի հատուկ կարե-
վորությունը:

Հաշվի առնելով սոցիալիզմի յերկրի և կապիտալիստա-
կան պետությունների միջև աճող հակասությունները, հա-
մագումարն իր ամբողջ վճռականությունով ընդգծեց, վոր
անհրաժեշտ է «կենտրոնացնել կուսակցության ուղադրու-
թյունը և ե՛լ ավելի խոշոր չափով մոբիլիզացիայի յեն-
թարկել բանվոր դասակարգի և գյուղացիության չքավո-
րական-միջակային մասսաների ուժերը ԽՍՀՄ պաշտպանու-
նակության ամրապնդման համար, Կարմիր բանակի, ծո-
վային և ուղային նավատորմիղների հզորության և մարտ-
ունակության բարձրացման համար» (համագումարի բա-
նաձևը Կենտկոմի հաշվետվության առթիվ):

6. ՄԵՐ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԴԺՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Բոյլշևիկյան հարձակման պլանը պահանջում է ակտի-
վորեն հաղթահարել այն դժվարությունները, վոր կանգ-
նած են սոցիալիստական շինարարության ճանապարհին:

Դժվարությունները կոծկել չի կարելի: Դժվարություն-
ները յեղել են, կան և կլինեն: Սոցիալիզմի շինարարու-
թյունը, դա — դաժան, համառ պայքար է դժվարություն-
ները հաղթահարելու համար: Սակայն հարկավոր է պատ-
կերացնել մեզ, թե ինչումն է մեր դժվարությունների
եյությունը և ինչպես պետք է նրանց հաղթահարենք:

Մեր դժվարությունները, դրնաք — վերակառուցման շրջա-
նի դժվարություններ են, վորոնք արմատապես տարբերվում
են այն դժվարություններից, վոր մենք ունեցել ենք
մինչև 1925—26 թիվը՝ վերականգնման շրջանում: Մի
բան է, յերբ գործի յես գցում չբանող, բայց արդեն կա-
ռուցված Փաբրիկա, այլ բան է, յերբ պետք է կառու-
ցես նոր հսկա-գործարան, նոր ելեքտրոկայան և այլն:

Մի բան է՝ գյուղին տալ կտավ, լուցկի և նման ապրանք-
ներ, ուրիշ բան է գյուղին մատակարարել տրակտոր, մե-
քենա, պարարտանյութեր, արմատապես վերակառուցելով
գյուղատնտեսության տեխնիկա: Վերջինս պահանջում է
շատ մեծ միջոցներ, կապիտալ ներդրումներ և տեխնիքա-
կան կադրեր:

Դրա հետ միասին անհրաժեշտ է նշել, վոր վերակեր-
տելով մեր տնտեսությունը, մենք վերակառուցում ենք
վոչ միայն տեխնիկան, այլ և սոցիալ-տնտեսական փոխա-
րաբերությունները, գյուղը միանձնյա տնտեսարարու-
թյունից փոխանցելով կոլեկտիվ տնտեսարարության:
Մենք անցնում ենք նորից սկսել վերակառուցել գյուղի հին
սոցիալ-տնտեսական փոխարաբերությունները, նորից
սոցիալ-տնտեսական գյուղացիական միլիոնավոր տնտեսու-
սկսել վերակերտել գյուղացիական միլիոնավոր տնտեսու-
թյունները: Սոցիալիստական շինարարության ասպարեզում
թաքնվող մեր աշխատանքը, յերկրում կապիտալիզմի մնա-
ցորդների վերացման ուղղությամբ տարվող մեր աշխա-
տանքը առաջ է բերում դասակարգային թշնամու և նրա
գործակալներ — կուլակության, բուրժուական ինտելիգեն-
ցիայի վերնախավի, մեր ապարատի բյուրոկրատական
տարրերի ուժեղ դիմադրությունը: Այդ ևս իր հերթին
խիստ դժվարացնում է մեր ամբողջ աշխատանքը:

Վերջապես, վոր հարկավոր է հատկապես ընդգծել,
մենք սոցիալիզմ ենք կառուցում կապիտալիստական
շրջափակման մեջ: Մեզ շրջապատում են թշնամի ուժեր,
վորոնք շահագրգռված են նրանում, վորպեսզի խեղդեն
Խորհրդային Միությունը: Նրանք պաշտպանում և աջակ-
ցում են յերկրի ներսի մեր դասակարգային թշնամուն,
շրջապատում են բոկադայով և պատրաստում են ռազ-
մական ինտերվենցիա (զինված միջամտություն): Այստե-
ղից էլ բղխում են մի շարք նոր դժվարություններ:

Այդ ամենն ասում ե այն մասին, վոր մեր դժվարությունները—հատուկ կարգի դժվարություններ են: Դրանք վոչ թե կանգառման, անկման դժվարություններ են, այլ վերելքի, աճման և առաջխաղացման դժվարություններ: Դրանով մեր դժվարությունները արմատապես տարբերվում են այն դժվարություններից, վոր ապրում են կապիտալիստական յերկրները և վորոնք հանդիսանում են կանգառման և անկման դժվարություններ: Այսպես, մեր յերկիրը ապրանքների պակասություն ե զգում: Դրա պատճառը հանդիսանում ե այն փաստը, վոր սպառման աճումը, մասսաների գնողական ընդունակության աճումը հասնում ե արտադրության աճման և առաջ մղում նրան: Կապիտալիստական յերկրներում ապրանքների գերառատությունը թվացող առատությունն ե: Այնտեղ այդ յերևույթը տեղի յե ունենում նրա համար, վորովհետև ինքը կապիտալիստական արտադրության բնույթն բնակչության լայն մասսաներին աղքատացման ե յենթարկում, նվազեցնում ե մասսաների գնողական ընդունակությունը և դրանով իսկ ստեղծում ճգնաժամներ:

Այդ հանգամանքի ապացուցման համար բավական ե մեջ բերել ժողովրդական յեկամտի բաշխման տվյալները մեզ մոտ և կապիտալիստական յերկրներում: 1929—30 թվին ժողովրդական յեկամտի ընդհանուր գումարից ուրիշի աշխատանքը չշահագործող բանվորների և գյուղացիների բաժինը կազմել ե մեզ մոտ 77,1¹/₀, շահագործող դասակարգերի (կուլակների և քաղաքային կապիտալիստների) բաժինը—1,8%: Կապիտալիստական յերկրներում շահագործող դասակարգի բաժինը ժողովրդական յեկամտում կազմում ե 50%: Անգլիայում սեփականատերերի 2%-ից պակաս տիրում են ամբողջ ազգային հարստության 64%-ին: Դրա համար ել «կապիտալիստների մոտ միան-

գամայն նորմալ ե համարվում ճգնաժամների ժամանակ վոչնչացնել ապրանքների «գերառատությունը» և վառել գյուղատնտեսական մթերքների «ավելցուկը», պահպանելու համար բարձր գները և ապահովելու համար բարձր շահութները, այն ժամանակ, յերբ մեզ մոտ խորհրդային Միության մեջ այդպիսի հանցագործությունների հեղինակներին կուղարկելին գժանոց» (Ստալին):

Մեր դժվարությունների բնույթից բխում ե նրանց լիկվիդացիայի յենթարկելու միջոց: Այդ միջոցն ե—հաղթանակել մեր դասակարգային թշնամիների դիմադրութհարել մեր դասակարգային թշնամիների դիմադրությունը,—թշնամիներ, վորոնք փորձում են ոգտագործել յյունը,—թշնամիներ, վորոնք փորձում են ոգտագործել մեր դժվարությունները բանվոր դասակարգի դեմ հակամեր դժվարությունները բանվոր դասակարգի դեմ հակամեր դժվարությունները կազմակերպելու համար,—հաղթանակել «նեղ» հարձակում կազմակերպելու համար,—հաղթանակել «նեղ» տեղերը, այլ վոչ թե հավասարություն վերցնել նրանց նկատմամբ, անշեղ կիրառել լենինյան գլխավոր գիծը, հարձակվել ամբողջ ճակատով, պայքարել նրանց բոլորի դեմ, ովքեր խանգարում են հարձակումը և նահանջում դժվարությունների առաջ:

7. ԻՆՉՈՒՄՆ Ե ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՆԵՐԿԱՆԵՐԻ ԵՑՈՒՅԻ ԵՑՈՒՅԻ

Սակայն, ամբողջ ճակատով հարձկվելու քաղաքականությունը և կուլակին վորպես դասակարգ լիկվիդացիայի յենթարկելու քաղաքականությունը չի նշանակում, արդյոք, նեպի վերացում: Հասկանալի յե, վոր վոչ: Նեպի յոք, նեպի վերացում: Հասկանալի յե, վոր վոչ: Նեպի վերացման խոսակցությունները ձեռնառու յեն կամ կուլակային գործակալներին, վորոնք ուզում են սարսափեցնել մասսաներին և վորի համար կուսակցությանը վերադրում են նեպի վերացում, կամ «ձախ» խոտորումնավորներին, վորոնք նեպի վերացման մասին խոսակցություններով ուզում են արդարացնել իրենց սեփական սխալները:

Այդ խոսակցութիւնները հիմնվում են այն բանի անգիտացման վրա, վոր նոր տնտեսական քաղաքականութիւնը, ըստ Լենինի մտքի, ներառնում է իր մեջ վոչ միայն նահանջ, վոչ միայն մասնավոր առևտրի աշխուժացման հանդուրժում, այլև ուժերի համապատասխան վերախմբավորումից հետո սոցիալիզմի հարձակում կապիտալիստական տարրերի դեմ և նրանց դուրս վանում:

Նեպի կիրարկումից քիչ անց Լենինն իր ձառերից մեկում մատնանշեց, վոր «մենք այժմ նահանջում ենք յետ, սակայն մենք այդ անում ենք, վորպեսզի նախ նահանջենք, իսկ հետո թափ առնենք և ավելի ուժգնորեն շարժվենք առաջ», իսկ կուսակցութեան XI համագումարին 1922թ. Լենինը հայտարարեց, վոր «նահանջը վերջացել է»:

«Ամբողջ ճակատով հարձակման անցնելով, մենք դեռ չենք վերացնում նեպը, քանի վոր մասնավոր առևտուրը և կապիտալիստական տարրերը դեռ մնում են, ապրանքաշրջանառութիւնն ու դրամային տնտեսութիւնը դեռ մնում են, բայց մենք հաստատ վերացնում ենք նեպի սկզբնական շրջանը, ծավալելով նրան հաջորդող շրջանը— նեպի ներկա շրջանը, վորը է նեպի վերջին շրջանը» (Ստալին):

Նեպի այդ վերջին շրջանի ելութիւնը կայանում է նրանում, վոր նա ապահովում է «համայնացված սեկտորի աճող գերակշիռ չհամայնացված սեկտորի նկատմամբ, սոցիալիզմի հաղթանակը կապիտալիզմի նկատմամբ» (Ստալին), կուլակութեան վորպես դասակարգի լիկվիդացիան՝ համատարած կոլեկտիվացման հիման վրա, վորպես «բանվոր դասակարգի դրոհ դեպի կապիտալիստական շահագործման վերջին հենարանը յերկրում» (Կենտկոմի հաշվետւութեան առթիվ ընդունված բանաձևը), կապիտալիզմի արմատների վոչնչացումը յերկրում:

Այդ մոմէնտը—ամբողջ ճակատով հարձակման անցնելու մոմէնտը—նախատեսել է Լենինը: Իր վերջին ձառերից մեկում նա կոչ արեց «մերձեցալ գյուղացիական մասսային, շարքային աշխատավորական գյուղացիութեանը և սկսել առաջ շարժվել անչափ, անսահման դանդաղ, քան մենք յերազում եյինք, բայց այնպես, վոր իրոք պիտի առաջ շարժվի մեզ հետ միասին ամբողջ մասսան»...

Այդ դեպքում «իւր ժամանակին վրա կհասնի այդ շարժման այնպիսի արագացում, վորի մասին մենք այժմ յերազել անգամ չենք կարող»: (Լենին, յերկերի ժող. հատոր 18, գիրք 2-րդ, էջ 29—30):

Լենինյան քաղաքականութեան ճիշտ կիրառման հետեւանքով կուսակցութիւնը ձեռք է բերել շարժման արավանքով կուսակցութիւնը ձեռք է բերել շարժման արագացման այդ մոմէնտը, վորի մասին ասել է Լենինը: Կուսակցութիւնը ճիշտ է ընտրել հարձակման մոմէնտը, դէն շարժելով տրոցկիստների տեսակետները, —վորոնք դէն շարժարկում եյին հարձակման անցնել դեռ ևս 1926—առաջարկում եյին հարձակման անցնել դեռ ևս 1926—27 թ. թ. յերբ մենք վոչ մի հնարավորութիւն չունեյինք կուլակային արտադրութիւնը փոխարինելու կոլտոգների և սովխոգների արտադրութեամբ, —և ջախջախելով աջերին, վորոնք առաջարկում եյին հրաժարվել հարձակումից և կուլակութեան զարգացման համար ձանապարհ հարթել:

Իսկ ի՞նչպիսի շրջան ենք մենք հիմա ապրում: Սովորաբար մեր շրջանը մենք անվանում ենք կապիտալիզմից սոցիալիզմին անցնելու շրջան, փոխանցման շրջան: Բայց սոցիալիզմին անցնելու շրջան, փոխանցման շրջանը 1918 թվի փոխանցման պետք է նկատել տարբերութիւնը 1918 թվի փոխանցման շրջանի՝ յերբ մեր արդյունաբերութիւնը քայքայված էր, չկային կոլեկտիվ և խորհրդային տնտեսութիւններ, աճում էր նոր բուրժուազիան քաղաքում և կուլակութիւնը գյուղում, —և 1930 թվի փոխանցման շրջանի տարբերութիւնը, իսկ 1930 թվին մեր ձեռքին գտնվում է հզոր սոցիալիստա-

կան արդյունաբերություն, ԽՍՀՄ բոլոր ցանքերի 40%-ից ավելին կոլեկտիվ և խորհրդային տնտեսության ցանք-սերն են, յերբ միանում են «նոր» բուրժուազիան և կուլակությունը: «Յեվ այնտեղ փոխանցման շրջան: Յեվ այստեղ փոխանցման շրջան: Յեվ այնուամենայնիվ նրանք արմատապես տարբերվում են մեկը մյուսից, վորպես յերկինքը յերկրից: Յեվ այնուամենայնիվ վոչ վոք չի կա-րող բացասել, վոր մենք կանգնած ենք վերջին լուրջ կապիտալիստական դասակարգի, կուլակ դասակարգի լիկ-վիդացիայի շեմքին: Պարզ ե, վոր մենք արդեն դուրս ենք յեկել փոխանցման շրջանից, վերցրած իր հին իմաստով, թեև կոլեկտիվ ենք ամբողջ ձևակառույց ուղղակի և ծավալուն սոցիալիստական շինարարության շրջանը: Պարզ ե, վոր մենք արդեն մտել ենք սոցիալիզմի շրջանը, քանի վոր սոցիալիստական սեկտորն այժմ պահում ե իր ձեռքում ամբողջ ժողովրդական տնտեսության բոլոր տնտեսական լծակները, թեպետ և դեռ հեռու յե սոցիալիստական հասարակակարգի կառուցումը և դասակարգային տարբե-րությունների վոչնչացումը» (Ստալին):

8. ԿՈՒՍՍԿՅՈՒԹՅԱՆ ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԲԱՅԱԶՍԱՎԱԾ ՀԱՐՁԱԿՄԱՆ ԳՈՐԾՈՒՄ

Սոցիալիստական շինարարության գործում կուսակցու-թյունը չեր կարող ձեռք բերել հսկայական հաջողություն-ներ, յեթե նա բավականանար միայն գլխավոր գիծ մշա-կելով, չմտահոգվելով այն մասին, թե ինչպես ե այդ գիծը կյանքում կիրառվում:

Ճիշտ ղեկավարության համար, բացի մնացած բոլորից, կուսակցությանն անհրաժեշտ ե, վորպեսզի կուսակցու-թյան գիծը լինի ճիշտ, վորպեսզի մասսաները հասկանան կուսակցության գծի ճշտությունը և պաշտպանեն այն

ակտիվ կերպով, վորպեսզի կուսակցությունը չբավակա-նանա գլխավոր գծի մշակումով, այլ որեցոր դեկավարի նրա կենսագործումը, վորպեսզի կուսակցությունը վճա-կան պայքար մղի գլխավոր գծից կատարվող թեքումների և նրանց նկատմամբ հայտաբերվող հաշտվողականության դեմ, վորպեսզի թեքումների դեմ մղած պայքարում կու-սակցությունը կռի իր շարքերի միասնականությունը և յերկաթե դիսցիպլինան» (Ստալին):

Դրա համար ել բացառապես սոցիալիստական հար-ձակման համար անհրաժեշտ կուսակցության ճիշտ ղեկա-վարությունը յենթադրել ե և յենթադրում ե բանվոր դասակարգի և գյուղացիության ամենալայն մասսաների ներգրավումը սոցիալիստական շինարարության մեջ, նրանց միաձուլումը և գորահավաքման յենթարկումը կուսակցու-թյան գլխավոր գծի շուրջը, նրանց ստեղծագործական ակտիվության ամեն կերպ ծավալումը՝ կուսակցության գլխավոր գծից բղիթող գործնական խնդիրների և լոզունգ-ների կատարման գործում:

Կուսակցությունը յերկրի ինդուստրացմանն արագ թափեր ե ապահովել նախ և առաջ այն պատճառով, վոր կարողացել ե գլխավորել բանվոր դասակարգի բուն աշխատանքային վերելքը և այդ վերելքն ուղղել սոցիա-լիստական մրցակցության և հարվածայնության հունը:

«Մրցակցության մեջ ամենից ուշադրավր կայանում ե նրանում, վոր նա արմատական հեղաշրջում ե առաջաց-նում աշխատանքի նկատմամբ ունեցած մարդկանց տե-սակետների մեջ, քանի վոր նա աշխատանքը ծանր ու-անսլատիվ բեռից, ինչպիսին նա համարվում եր առաջ, դարձնում ե պատվի գործ, փառքի գործ, հերոսության ու պարծանքի գործ» (Ստալին): Հատկապես սոցիալիս-տական մրցակցության ընթացքում բանվորական մասսա-

դարկելու մեջ, շեփական ընկերությունների ուժեղացման մեջ: Քաղաքային բանվորները ոգնեցին գյուղական պրո-
լետարներին և չքավորությանը կուլակիւթյան դեմ մղած
նրանց պայքարում, այդ պայքարի ընթացքում ամրա-
պնդեցին բանվոր դասակարգի ու չքավորության դաշինքը
միջակ գյուղացիության հետ, աշակեցիցին գյուղական
բոլոր կազմակերպություններին վերակառուցվելու յերե-
սով դեպի գյուղատնտեսության սոցիալիստական վերա-
կերտումը, յերեսով դեպի կոլեկտիվ և խորհրդային
տնտեսությունները: Այն ոգնությունը, վորը կուսակցու-
թյան ղեկավարությամբ պրոլետարական քաղաքը ցույց է
տվել գյուղին, կարևորագույն դեր է կատարել գյուղա-
տնտեսության կոլեկտիվացման մեջ, գյուղացիական
հիմնական մասսաների՝ դեպի սոցիալիզմը կատարած՝ ար-
մատական շրջադարձի մեջ:

Սակայն կուսակցության՝ գյուղում տարած ամբողջ
աշխատանքի թույլ տեղն է հանդիսանում հենց գյուղա-
կան կազմակերպությունների դրությունը: Գյուղական
կուսակցական կազմակերպությունները դեռ շատ թույլ են
թե քանակապես և թե վորակապես: Գյուղական «բշիջը
վորպես արտադրական, ղեկավար, կազմակերպիչ ուժ
այսօրվա ոլը դեռ աննշան դեր է խաղում» (Կազանովիչ):

Մինչդեռ միանգամայն ակնհայտ է, վոր ինչքան էլ
լայն չափերով զարգանա պրոլետարական քաղաքի ոգնու-
թյունը գյուղին, սոցիալիստական եկոնոմիկայի հենարանի
կառուցումը գյուղում կարող է ավարտվել միայն այն դեպ-
քում, յեթե ինքը գյուղը իր միջավայրից, բաղադրիչների և
կոլլեկտիվ տնտեսությունների համար, սոցիալիզմի համար,
պայքարող հարյուր հազարավոր նոր մարտիկներ: Կոլխո-
զային շարժման անցած փուլն արդեն կոլխոզնիկներին

առաջ է քաշել բազմաթիվ գերադասյա ակտիվիստ-կազ-
մակերպիչներ: Բանվոր դասակարգի առաջավոր կազ-
մակերպիչները կայանում են նրանում, վորպեսզի գյուղական
բերի խնդիրը կայանում է նրանում, վորպեսզի գյուղական
այդ ակտիվին ղինեն անհրաժեշտ գիտելիքներով և վոր-
այդ ակտիվի համար կադրեր պատրաստելու գործում
ձուլվ: Գյուղի համար կադրեր պատրաստելու գործում
մեծ դեր է կատարում նաև կարմիր բանակը, վորը ամեն
տարի յեւկրին տալիս է սոցիալիզմի շինարարության
տասնյակ հազարավոր ակտիվ մարտիկներ:

Գյուղում կուսակցության գիրքերը ամրապնդելու
տեսակետից քաղաքական բացառիկ կարևոր նշանակություն
ունի համագումարի վորոշումը՝ գավառների վերացման և
ունի համագումարի վորոշումը՝ գավառների վերացման և
շրջանների ուժեղացման մասին: Այդ վորոշման կենսա-
շրջանների կուսակցական-խորհրդային ապարատը վճա-
գործումը կուսակցական-խորհրդային, խորհրդային և
կանոններ կմոտեցնի գյուղացիության, խորհրդային և
կոլեկտիվ տնտեսություններին, կընդլայնի կուսակցու-
թյան կադրային կազմը գյուղում, առաջ կմղի սոցիալիզմի
շինարարությունը գյուղում:

Վորպես մասսաների քաղաքային ակտիվության
մոբիլիզացիայի յենթարկելու և կազմակերպելու հիմնական
միջոց կուսակցությունն առաջադրել է լայն պրոլետա-
րական ինքնաքննադատության լոզունգը: Ինքնաքննադա-
տության խնդիրն է «անխնա յերևան հանել մեր աշխա-
տանքի բացերը մեր շինարարության ամրապնդման հա-
մար: Խորհրդային իշխանության ամրապնդման համար:
Հայտնի յե, վոր կուսակցության կոչը ամենակենդանի
արձագանքը գտավ բանվոր դասակարգի և գյուղացիու-
թյան մասսաներում» (Ստալին):

Պրոլետարական ինքնաքննադատությունը հանդիսա-
ցել է ամենախոշոր զենքը պետապարատի բյուրոկրատիզմի,
դասակարգայնորեն խորթ, փաստաբարական և բյուրոկրա-
տացման յենթարկված տարրերի դեմ բանվոր դասակարգի

շարքերի նշանակալից ընդլայնում և դրա հետ միասին նրա սոցիալական կազմի բարելավում: Յեթե 14 և 15-րդ համագումարների միջև ընկած ժամանակաշրջանում կուսակցությունն աճել է 20,80%-ով, ապա 15-րդ և 16-րդ համագումարների միջև ընկած ժամանակամիջոցում նա աճել է 42,20%-ով (սովյալները վերաբերում են առ 1-ն ապրիլի 1930 թ.), հաշվելով իր շարքերում 1.852,090 մարդ (ներառյալ 1.210.527 կուս. անդամներ): Կուսակցության բանվորական կորիզը 15-րդ համագումարին կազմել է 57,80% (դրանց թվում 40,80% արտադրական բանվորներ), իսկ այժմ նա կազմում է 62,20% (դրանց թվում 48,60% արտադրական բանվորներ): Այդպիսով կենտկոմի 1928 թվի նոյեմբերյան պլենումի վորոշումը այն մասին, վորպեսզի «1930 թվի վերջից վոչ ուշ կուսակցության մեջ լինեն նրա կազմի կեսից վոչ պակասը արտադրական բանվորներ»—հիմնականում իրագործված է:

Կուսակցության քաղաքական աճման հետ միասին տեղի յե ունեցել կուսակցական լայն մասսաների գաղափարական-տեսական մակարդակի անընդհատ աճում: Ընթացիկ ուսումնական տարում կուսակցության լուսավորական ցանցի կողմից ընդգրկվել են 1.100.000 ունևորներ, վորոնք 3 տարվա ընթացքում տալիս են 420% աճում:

Կուսակցության մարտական համախմբվածության բարձրացման գործում, կուսակցության մասսաների ակտիվության բարձրացման գործում, կուսակցության շարքերը քայքայված և բյուրոկրատացած տարրերի մաքրման գործում, կուսակցական ապարատի աշխատանքի ձևերի մեթոդների վերակառուցման գործում ամենախոշոր ներդրումն արածն աշխատանքի ձևերի վերակառուցման հզոր վերելքը: Ինքնաքննադատության զենքով բոյլշևիկյան կուսակցությունը առանձին կազմակերպությունների գործնական

աշխատանքում յերեան և բերել մի շարք պակասություններ ու պալարներ: «Յուրաքանչյուր այդպիսի խոց հայտարարելու դեպքում կենտկոմը դատարարվել է մասսաներին—կուսակցական և անկուսակցական,—դատարարվել է կադրերին, բյուրոկրատիզմի և վերասերման տարրերի դեմ անխնա պայքարելով, մասսաներին կոչ անելով ինքնաքննադատությունը վարից ծավալելու ոգով սխտեմատիկ և անշեղ պայքար մղել (Կազանովիչ):

Այդ հիման վրա ընթացել է կուսակցական ապարատի ղեկավար կադրերի անընդհատ բարելավման և կուսակցական մասսաների ակտիվության աճման պրոցեսը:

Միևնույն ժամանակ կուսակցությունը անխնա հակահարված է տվել բոլոր այն փորձերին, վորոնք կամեցել են ոգտագործել ինքնաքննադատությունը կուսակցությանը և խորհրդային իշխանությունը թշնամի հակահեղափոխական տրոցկիստների և աջ ոպորտունիստական հայացքների պրոպագանդի համար, բոլոր այն փորձերին, վորոնք կամեցել են բոյլշևիկյան պրոլետարական ինքնաքննադատական թյուրեմ փոխարինել պրոլետարական դիկտատուրայի դեմ ուղղված հակահեղափոխական հարձակումներով:

10. ԿՈՒՍԾԱՅՈՒԹՅԱՆ ԳԻՄԸ ՀԱՂԹԱՆԱԿՈՒՄ Ե

Կուսակցությունը հաստատ և անշեղ վարել է և վարում է սոցիալիզմի շինարարության լենինյան գիծը, պահպանելով իր շարքերի ամբողջությունն ու միասնականությունը, հեռացնելով իր ճանապարհից բոլոր թերահավատներին: Կուսակցության 16-րդ համագումարը գլխավին ջախջախեց աջ թեքումը, աջ ոպորիցիայի հայացքներն անհամատեղելի համարելով կուսակցության պատկանելիության հետ: 16-րդ համագումարը ցույց տվեց կուսակցության միասնականությունը, կուսակցության միաձույլ համախմբ-

վածությունը լենինյան գլխավոր գծի շուրջը, նրա բոլ-
շևիկյան դեկավարության և կուսակցության առաջնորդ՝
Լենինի հավատարիմ աշակերտ, Լենինի գործը շարունա-
կող ընկ. Ստալինի շուրջը: Այդ հաստատ գրավական և
այն բանի, վոր 16-րդ կուսհամագումարի լոգոնդը—նեպա-
կան Ռուսաստանը դարձնել սոցիալիստական Ռուսաստան,
համաշխարհային պրոլետարական հեղափոխության պող-
պատե հենարան—պատմական ամենակարճ ժամանակամի-
ջոցում կկիրառվի կյանքում ԽՍՀՄ-յան մեջ սոցիալիստա-
կան հասարակարգ կառուցողների բաղմամբիլիոն մասսա-
ների կողմից, Լենինի կուսակցության դեկավարությամբ:

1921 թվին Համկոմկուսի կոնֆերենցիայում Լենինը
արտասանած իր ճառում ասել է—«այժմ մեր գլխավոր ներ-
գործումը միջազգային հեղափոխության վրա մենք կա-
տարում յենք մեր տնտեսական քաղաքականությամբ: Բո-
լորը նայում են Խորհրդային Ռուսաստանի հանրապետու-
թյանը, բոլոր աշխատավորները աշխարհիս բոլոր յերկրնե-
րում, առանց վորևե բացառության, առանց վորևե հա-
փազանցության: Դրան մենք հասել ենք: Լուել, թագցնել
իմպերիալիստները վոչինչ չեն կարող, նրանք ամենից շատ
դրա համար ել վորսում են մեր տնտեսական սխալները և
մեր թուլությունը: Այդ ասպարեզն է տեղափոխված պայ-
քարը համաշխարհային մասշտաբով: Կլուծենք մենք այդ
խնդիրը—և այն ժամանակ մենք գործը տարել ենք հա-
մաշխարհային մասշտաբով հաստատապես և վերջնակա-
նորեն» (Լենին, յերկերի ժողովածու, հատ. XVIII, մ. I,
էջ 282):

Լենինի կողմից դրված այդ խնդիրը մենք իրագոր-
ծում ենք հաստատ և անշեղորեն: Լենինի դրոշի տակ
սոցիալիզմը կհաղթանակի խորհրդային միության մեջ և
ամբողջ աշխարհում:

ՋՐՈՒՅՑ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

ՀԱՄԿՈՄԿՈՒՍԸ — ԼԵՆԻՆՅԱՆ ԳԾԻ ՈԳՏԻՆ ՅԵՐԿՈՒ ՃԱԿԱՏԻ ՎՐԱ ՄՂԱԾ ՊԱՅԳԱՐՈՒՄ

Կուսակցության թեքումները դեմ մղած պայքարի ելությունը: Կուսակ-
ցության պայքարը թեքումները դեմ մինչև հոկտեմբեր, Պայքարը թեքումները
դեմ քաղաքացիական պատերազմի տարիներին և նեպե առաջին տարիներին:
Թեքման դասակարգային արմատները: Տրոցկիզմը և «ձախ» խոտորումները: Այ
թեքումը վորպես ներկա շրջանի գլխավոր վտանգ և նրա ելությունը: 16-րդ
կուսհամագումարը թեքումները դեմ մղող պայքարի մասին: Կուսակցության
պայքարը ազգային հարցում տեղի ունեցող թեքումները դեմ:

1. ԻՆՁՈՒ ԹԵԳՈՒՄՆԵՐԻ ԳԵՄ ՄՂՎՈՂ ՊԱՅԳԱՐԸ—ԿՈՒՍԱԿՑՈՒ-
ԹՅԱՆ ԱՄՐՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆ Ե

Իր պատմության ամբողջ ընթացքում Համկոմկուսը
իր պատմության ամբողջ ընթացքում պայքար ընդդեմ դասա-
վարել և և վարում է անհաշտ պայքար ընդդեմ դասա-
կարգային թշնամիների բոլոր և ամեն տեսակի փորձերի,
վորենք ուղղում են բանվոր դասակարգի վզին փաթաթել
իրենց հայացքները, շեղել բանվոր դասակարգին կամ
խնայող հայացքները, շեղել լենինյան ճիշտ գծից, սոցիա-
լիզմի համար մղվող պայքարից: Այդ հայացքների հաղոր-
դիչները բանվոր դասակարգի մեջ յեղել են զանազան
համաձայնողական կուսակցություններ և հոսանքներ—մե-
շևիկները, եսերները, տրոցկիստները, ինչպես նաև շարժ-
շևիկները, մանկները, բոլոր կուլակների կուսակցության
ման այս կամ այն փուլերում բոլոր շևիկների կուսակցության
ներսում ծնված տարբեր տեսակի ուղղություն խմբակներ:

Այժմ խորհրդային իշխանության մեջ Համկոմկուսից
բացի չկան վորևե այլ կուսակցություններ: Այդ սակայն

չի նշանակում, թե ինքը Համկոմկուսը իր սեփական միջավայրում ամբողջապես ապահովագրված է թեքումներից: ԽՍՀՄ դասակարգային թշնամիները դեռ մնում են, մենք սլայքար ենք մղում մեր յերկրի ներսում յեղած նրանց գլխավոր ջոկատի—կուսակցության լիկվիդացիայի համար: Կուսակց դեռևս ազդեցություն ունի միջակ գյուղացիության առանձին խավերի, նույնիսկ չքավորների և բառբակների առանձին խմբերի վրա: Կոլխոզ մտած և խորհրդային իշխանության ամուր հենարան դարձած միջակը տակավին չի վերջացրել իր մանրսեփականատիրական հայացքները, կոլխոզում նրան վերադաստիարակման յենթարկելը—մի շարք տարիների գործ է: Վերջապես քաղաքներում դեռ գոյություն ունեն կապիտալիստական տարրեր, նախկին իշխող դասակարգերի և քաղաքային մեշչանականության մնացորդները: Բուրժուական և մանր-բուրժուական ազդեցությունները զանազան ճանապարհներով—գյուղից կամ քաղաքային մանր-բուրժուական միջավայրից դուրս յեղածների միջոցով—ներծծվում են և բանվոր դասակարգի մեշ ու վարակում նրա առանձին ջոկատներին: Հասկանալի յե, վոր այդ ամենը անհետ չի անցնում կուսակցության համար:

Այնպիսի մասսայական կուսակցության մեշ, վորպիսին հանդիսանում է Համկոմկուսը, և վորն իր կազմի մեշ ներառնում է վոչ միայն բանվորներին, այլև գյուղացիներին ու ծառայողներին, բնականաբար կա և ավելի պակաս գիտակից, դասակարգային մարտերում ավելի քիչ կոփակած ընկերների վորոշ մաս: Առավել ևս, յերբ մեր կուսակցությունը անմարդաբնակ կղզու վրա չի դառնում, Բանվոր դասակարգի յետամնաց խավերին անցած մանր-բուրժուական տրամադրությունները յերբեմն տառանում են և առաջ բերում և կուսակցության առան-

ձին անդամների մեշ: Այդ վտանգը հատկապես մեծ է և կուսակցության գյուղական կազմակերպություններում, վորոնք ասլրում են գյուղացիության շրջապատման մեշ: Ավելին, այնքան, վորքան Համկոմկուսը հիմա մեր յերկրում հանդիսանում է միակ կուսակցությունը, ըստ վորում և կառավարող կուսակցությունը, ապա նրա շարքերն են ձգտում թափանցել և յերբեմն թափանցում են քաղաքային խորթ տարրեր, վորոնք վործում են քաղաքային կուսակցությունը ներսից:

Այդ բոլոր հանգամանքները կուսակցության ներսում առաջ է բերում այս կամ այն թեքումները, վորոնք այդպիսով հանդիսանում են վոչ այլ ինչ, քան սոցիալիստական շինարարության դեմ մղած իրենց պայքարում կուսակցության անդամների առանձին խմբերի վրա հենվելու սակցության անդամների վործերի տրտահայտություն: Դասակարգային թշնամիների վործերի տրտահայտության կուսակցության ներսի ոպողիցիոն խմբակները հանդիսանում են, նշանակում է,—անկախ նրանից, գիտակցում նում են, նշանակում է,—անկախ նրանից, գիտակցում են, արդյոք, նրանք այդ կամ չեն գիտակցում,—դասակարգային թշնամու գործակալությունը կուսակցության մեշ գային թշնամու գործակալությունը կուսակցության մեշ: Ահա թե ինչու կուսակցության բանվոր դասակարգի մեշ: Ահա թե ինչու կուսակցության պայքարը կուսակցության գլխավոր լենինյան գծից կատարվող թեքումների դեմ յեղել է, մնում է և կմնա կուսակցության պողպատե լենինյան միասնականության և սոցիալիզմի ոգտին բանվոր դասակարգի վարած պայքարում ունեցած նրա առաջնորդող դերի պահպանման գլխավոր նախապայմանը:

2. ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆ ԻՆՉՊԵՍ Ե ՊԱՅԳԱՐԵԼ ՅԵՎ ԻՆՉՊԵՍ Ե ՊԱՅԳԱՐՈՒՄ ԼԵՆԻՆՅԱՆ ԳԾԻ ՈԳՏԻՆ

Նախկին զրույցներում խոսվեց, թե դեռևս իր սկզբնավորման արեածագին բոլշևիկյան կուսակցությունը պայ-

քար ե մղել մենշեիկներին դեմ բանվորական հեղափոխական շարժման ինքնուրույնության համար, ցարի, կալվածատերերի և կապիտալիստների դեմ մղելիք հեղափոխական պայքարի պարզորոշ ծրագրի համար: Առաջին շրջանում—մինչև 1905 թվի հեղափոխությունը—բոլշևիկները մենշեիկներին հետ միասին դառնվել են մի կուսակցության մեջ, բայց արդեն այն ժամանակ պարզ ելել, վոր բոլշևիկներն և մենշեիկները, այդ ըստ ելության յերկու կուսակցություններ են—բանվոր դասակարգի կուսակցություն և բանվոր դասակարգում ունեցած բուրժուազիայի գործակալների կուսակցություն: Հեղափոխական պատերազմի ամենամոտակա վերելքին բոլշևիկները վերջնականապես անջատվեցին մենշեիկներից և ստեղծեցին իրենց Լենինյան կուսակցությունը: Յեվ այդ ճիշտ եր—չեր կարելի հարձակման դնալ, ունենալով իր շարքերում վախկոտներ և համաձայնողականներ:

Ռեակցիայի շրջանում, վորը վրա հասավ 1905 թվի հեղափոխության պարտությունից հետո, բոլշևիկները վ. ի. Լենինի գլխավորությամբ պայքարեցին մի կողմից լիկվիդատորության դեմ, վորը ձգտում եր վերջ դնել անլեզալ աշխատանքին և կուսակցության ծրագիրը հարմարեցնել միապետական կարգերի լեզալ պայմաններին, վորը փաստորեն նշանակում եր հրաժարվել ցարի, կալվածատերերի և կապիտալիստների դեմ տարվող հեղափոխական պայքարից և կանգնել ռեֆորմների ճանապարհի վրա, իսկ մյուս կողմից «ոտզովիստներին» դեմ («ոտզովիստները» — «յետևանշողականները», կոչումը ստացել են Ֆրակցիային դումայից յետ կանչելու պահանջը դնելու համար), վորոնք առաջարկում եյին հրաժարվել ամեն տեսակի լեզալ աշխատանքից և պարփակվել մասնատանքից կտրված ընդհատակյա նեղ խմբակում:

Բոլշևիկյան խմբակում յեղել են նույնպես և դեպի լիկվիդատորները հաշտվողականորեն տրամադրված տարբեր, վորոնք ավելի պակաս (յեթե վոչ ավելի խոշոր) վտանգեյին ներկայացնում իրենցից, քան լիկվիտատորները, վորովհետև հաշտվողականները լիկվիտատորների հանդեպ իրենց պաշտպանությունը կատարում եյին հեղափոխական Ֆրագներին ռզնությունմբ: Լենինը և կուսակցությունը դաժանորեն խորագանում եյին այդ հաշտվողական տրամադրությունները:

1914—1917 թ. թ. իմպերիալիստական պատերազմի շրջանում կուսակցությունը մերկացրեց և անարգանքի սյունին դամեց մենշեիկներին, վորոնք լիովին անցել եյին բուրժուազիայի և Տրոցկու ռազմաբանակը, իսկ Տրոցկին հեղափոխական Ֆրագներ եր արտասանում և միևնույն ժամանակ մենշեիկների կողմը թեքում: Դրա հետ միասին Լենինը անխնա խարագանում եր և իր առանձին միախոհներին, ինչպիսին եր Ն. ի. Բուխարինը, վորոնք մի կողմից զարգացնում եյին գերհեղափոխական հայացքներ և մից զարգացնում եյին հասկանում թե ինչպես պետք միևնույն ժամանակ չեյին հասկանում թե ինչպես պետք ե ճիշտ պայքարել իմպերիալիստական պատերազմի դեմ և իրականում գլորվում եյին Տրոցկու դիրքերը:

1917 թվի ապրիլին կուսակցությունը Լենինի գլխավորությամբ հակահարված տվեց մի խումբ բոլշևիկների վորությամբ հակահարված տվեց մի խումբ բոլշևիկներին, վորոնք չեյին հասկանալ. Բ. Կամենևի գլխավորությամբ, վորոնք չեյին հասկանալ սոցիալիստական հեղափոխության անհրաժեշտությունը և կուսակցությանը քաշում եյին դեպի յետ:

1917 թվի հոկտեմբերին կուսակցությունը ստիպված լեղավ վճռականորեն հակահարված տալ Կամենևի—Չինովի խմբակին, վորը դեմ դուրս յեկավ զինված ապստամբության և հոկտեմբերից հետո կուսակցությանը քաշում բուլթյան և հոկտեմբերից հետո կուսակցությունը դավաճանների հետ, մենշեիկներ դեպի համաձայնություն:

վիկները և եսերները հետ: Միանգամայն արդարացի կերպով
լենինն այդ խմբակն անվանեց «շտրեյկբրեյտերյան»:
Նրա գործողությունները դավաճանական բնույթ էյին կրում
սոցիալիստական հեղաշրջման նկատմամբ: Կամենևի և Զինովի
հայացքների ելությունը կայանում էր նրանում,
վոր նրանք վախեցել էյին պրոլետարական հեղափոխու-
թյան ղեկարություններից և չէյին հավատում բանվոր
դասակարգի ուժերին:

Հոկտեմբերյան հեղափոխությունից հետո Կուսակցու-
թյունը քանիցս ստիպված էր յետ մղելու Համկոմկոմի
ներսի ուղղիցիոն զանազան խմբավորումների գրոհները:
Բավական է մատնանշել «ձախ» կոմունիստների յելույթը
1918 թվին Բրեստի պայմանագրի կնքման ժամանակ, Տրոց-
կու և նրա միախոհների դեմ մղած 1920—1921 թ. թ.
դիսկուսիան արհմիությունների դերի և խնդիրների հարցի
մասին, այդ իսկ շրջանում «դեմոկրատական ցենտրալիզ-
մի», «բանվորական ուղղիցիայի» և «բանվորական ճըշ-
մարտություն» («ռաբոչայապրավդա») խմբակների հանդե-
սալը, արոցկիստական ուղղիցիայի 1923 թվի յելույթը
անտեսական և ներկուսակցական հարցերի վերաբերյալ և
արոցկիստների ու այսպես կոչված լենինյան ուղղիցիայի
միացյալ հետագա յելույթները:

Հատկապես համառորեն, համարյա ամբողջ յետհեղափո-
խական շրջանի ընթացքում, Կուսակցությունը պայքարել է
արոցկիզմի դեմ, վորը ժխտում էր մեր յերկրում սոցիա-
լիզմ կառուցելու հնարավորությունը, չեր հավատում գյու-
ղացիությունը սոցիալիզմի շինարարության մեջ ներգրա-
վելու հնարավորությանը, փորձում էր վերացնել Լենինի
հայացքները Կուսակցության մեջ խմբավորումների և
Փրակցիանների անթույլատրելիության մասին և ստեղծել
իր սեփական արոցկիստական կուսակցությունը: Կուսակ-

թյան 15-րդ համագումարը արոցկիստական տեսակետ-
ներն անհամատեղելի համարեց Համկոմկոմի շարքերում
ալու հետ և արտաքսեց արոցկիստներին Կուսակցու-
թյան: Վերջապես, 15-րդ համագումարից հետո Կուսակցու-
թյունը վարել և վարում է անհաշտ պայքար աջ թեքման
դեմ, վորը սվյալ փուլում հանդիսանում է գլխավոր վտանգը:
Թեքումների և նրանց նկատմամբ հաշտվողականության
դեմ մղած պայքարում, բոյլշևիզմի իդեյական սկզբունք-
ների մաքրության ոգտին, հեղափոխական-դասակարգային
ոգտին մղած պայքարում—Համկոմկոմն աճել է, կուի-
թել և ամրապնդվել վորպես բանվոր դասակարգի միաս-
նական համախմբված Կուսակցություն, վորպես խորհըր-
ային Միություն բոլոր աշխատավորների քաղաքական
ուղիցիոն: Լենինը բացմիցս մատնանշել է, թե բոյլշե-
վիզմն կուիվել և ամրապնդվել է ինչպես աջ ուղորտունիզ-
մի, այնպես էլ «ձախ» մանր-բուրժուական հեղափոխա-
նությունից դեմ մղած պայքարում—վերջինս այն տար-
բերն են, վորոնք ձախ Փրակցներով ծածկում են աջ քա-
ղականությունը, հանդիսանալով այդպիսով շուռ տված
ուղորտունիստներ: Վճռական պայես հաղթահարելով
այն ըուր ժուական տատանումները իր շար-
քում, անխնա պայքարելով ուղորտունիզմի
դեմ ձախից և աջից, հատելով բուրժուական
ուղիցիոնության տակ ընկած Կուսակցության
ռանձին անդամներին և նրանց ամբողջ խմ-
ականներին, Կուսակցությունը կարողացավ հաղ-
ական կերպով ավարտել Հոկտեմբերյան հե-
ղափոխությունը, յետ մղել սպիտակ գվարդիա-
ններին բոլոր գրոհները քաղաքացիական պա-
րազմի շրջանում և հաջողությամբ սոցիա-
լիզմի կառուցմանն անցնել մեր յերկրում:

Համկոմկուսի գաղափարական համախմբվածությունն ու միասնականությունը — պրոլետարական ղեկառությունը ամբողջության և հզորության անհրաժեշտ նախապայմանն է։ Վորովհետև յուրաքանչյուր ձեռքվածքը կուսակցության մեջ, վորը ղեկավարում է Խորհրդային պետությանը, յերկաթե անխուսափելիությունը իր յետևից առաջ կբերվի ձեռքվածք և Խորհրդային իշխանության մարմիններում։

3. ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԳԼԽԱՎՈՐ ԳԾԻՑ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑՈՂ ԹԵՔՈՒՄՆԵՐԻ ԳԵՍԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ԱՐՄԱՏՆԵՐԸ

Վորոնք են ամբողջ ճակատով ծավալուն սոցիալիստական հարձակման ժամանակակից շրջանում կուսակցության գլխավոր գծից կատարվող թեքումների դասակարգային արմատները։ Ընկեր Ստալինն այսպես պատասխանեց այդ հարցին կուսակցության 16-րդ համագումարում՝ արած իր զեկուցման մեջ։

«Մեր կուսակցությունն ապրում և առաջանում է մի ժամանակ տարածության մեջ։ Նա ապրում և մտաբանում է կյանքի թանձրում, յենթարկվելով շրջապատող միջավայրի ազդեցությանը։ Իսկ միջավայրը մեզ մոտ, ինչպես հայտնի յե, կաղմված է զանազան դասակարգերից և սոցիալական խմբերից։ Մենք ձեռնարկել ենք բացազատված հարձակում կատարել լիստական տարրերի վրա, մենք բավական առաջ ենք շարժել մեր սոցիալիստական արդյունաբերությունը։ մենք ծավալել ենք Խորհրդային և կոլեկտիվ անտեղծությունների շինարարությունը։ Բայց այդպիսի յերևույթները չեն կարող իզուր անցնել շահագործող դասակարգերի համար։ Այդ յերևույթները սովորաբար ուղեկցվում են մեռնող դասակարգերի քայքայմամբ, գյուղում կուլակի քայքայմամբ, քաղաքի մանր բուրժուական խավի գործնեյության ասպարեկում։

Նեղացմամբ։ Հասկանալի յե, վոր այդ ամենը չի կարող չարել դասակարգերի պայքարը, Խորհրդային իշխանության քաղաքականությունը մեռնող դասակարգերի ցույց տված ղեմադրությունը։ Ծիծաղելի կլիներ մտածել, թե այդ դասակարգերի ղեմադրությունը չգտնի իր այս կամ այն արտացոլումը մեր կուսակցության շարքերում։ Յեվ նա իրոք կուսակցության մեջ գտնում է իր արտացոլումը։ Մեռնող դասակարգերի ղեմադրության արտացոլումներն են հանդիսանում բոլոր և ամեն տեսակի թեքումները լենինյան գծից, թեքումներ, վոր տեղի յեն ունենում մեր կուսակցության շարքերում։

Կարելի յե, արդյոք, հաջողությամբ պայքար մղել դասակարգային թշնամիների դեմ, միաժամանակ չպայքարելով մեր կուսակցության մեջ թեքումների դեմ, չհաղթահարելով այդ թեքումները։ Վո՛ր, չի կարելի։ Չի կարելի, վորովհետև անհնարին է ծավալել իսկական պայքար դասակարգային թշնամիների դեմ, թիկունքում ունենալով նրանց արտացոլումը կուսակցության մեջ, թողնելով թիկունքում այն մարդկանց, վորոնք չեն հավատում մեր գործին և ամեն կերպ աշխատում են արգելալել առաջընթացող մեր շարժումը։

Այստեղից ել լենինյան կուսակցությունից տեղի ունեցող թեքումների դեմ պայքարը, վորպես հերթական խնդիր։

4. ՏՐՈՑԿԻՉՄԸ ՅԵՎ «ՁԱՆ» ԽՈՏՈՐՈՒՄՆԵՐԸ

Տրոցկիզմը, վոր ամբողջովին գլորվել է հակահեղափոխական մենշևիկյան դիրքերը, լիովին մերկացվել է և ջախջախվել դեռևս 15-րդ կուսհամագումարի շրջանում։

դրա հետ միասին գտնում ե, վոր մեր հիմնական գիծը պետք է հանդիսանա գյուղացիական տնտեսությունների համատարած կոլեկտիվացումը և խորհրդային նոր տնտեսությունների կառուցումը, վորովհետև միայն այդ հիման վրա կարելի կլինի վերացնել չքավորական և միջակային տնտեսությունների ցրվածությունը, տեխնիկական յետամնացությունը և զգալի բարելավել գյուղացիության աշխատավորական մասսաների բարեկեցությունը:

ժախանությամբ: Այդ գործնականում նշանակում եր հրաժարվել կուսակցության հիմնական գծից, վորն ուղղված է դասակարգերի վոչնչացմանը: Կուսակցությունը կարծել է և կարծում է, վոր մեր սոցիալիստական հաջող հարձակումը սրում է դասակարգային պայքարը յերկրում, քանի վոր լուծելով կապիտալիզմի արմատները պոկելու խնդիրը, մենք անխուսափելիորեն պետք է հանդիպենք այն դասակարգի որհասական դիմադրությանը, վորին մենք վոչնչացնում ենք: Անհեթեթություն է գործն իրեն պատկերացնել այնպես, թե կապիտալիստական տարրերը պետք է անմասը դիտեն, թե ինչպես կուսակցության քաղաքականությունը նրանց կորուստ է բերում: Այդպիսի դրություն դեռ վոչմի տեղ կորուստ է բերում: Ընդհակառակը, կապիտալիստական տարրերը չի յեղել: Ընդհակառակը, կապիտալիստական տարրերը միջոցներով փորձում են կասեցնել մեր սոցիալիստական շինարարությունը, կատաղի պայքարելով բացատական զատված սոցիալիստական հարձակման քաղաքականության դեմ:

Կուսակցութեան տեսակետը լիովին և ամբողջապես հիմնված է Լենինի ուսմունքի վրա այն մասին, թե պրոլետարիատի ղեկավարող շահնակում է վոչ յերբեք դասակարգային պայքարի դադարում, այլ նրա շարունակումը նոր, յերբեմն ամենասուր, ձևերով: Մինչդեռ աջերն այդ հարցում պաշտպանել են վոչ լենինյան, այլ զուտ բուրժուական տեսակետ:

Այլ ոպոզիցիան ձևականորեն ընդունել է Խորհրդային Միութեան մեջ սոցիալիզմի կառուցման և այդ գործի մեջ գյուղացիութեան հիմնական մասսաներին ներգրավելու հնարավորութիւնը:

Դրանում է կայանում ալ ոպոբտունիզմի տարբերութիւնը տրոցկիզմից: Իսկ իրականում, ալ ոպոբտունիզմի ամբողջ գիծը յերկրի կապիտալիստական տարրերի հանդեպ անձնատուր լինելու գիծն է, լինինիզմի հիմնական դրութիւնները ժխտման գիծն է: Դրա շնորհիւ ալ ոպոբտունիզմը հաճախ մերձենում է տրոցկիզմին, իսկ նրա պարագլուխները փորձել են բլոկ սահմանել տրոցկիստների հետ (Բուխարինի զրույցը Կամենևի հետ 1928 թվին):

Ձևականորեն ընդունելով կուսակցութեան միասնակա-նութեան անհրաժեշտութիւնը, ալ ոպոբտունիստները իրականում ձգտել են խախտել այդ միասնականութիւնը, իրականում նրանք կուրս են ունեցել ստեղծելու իրենց ֆրակցիան կուսակցութեան ներսում, գրավելու ղեկավարութիւն կուսակցութեան մեջ (1928 թվին Ուզլանովի փորձերը հակադրելու Մոսկվայի կազմակերպութիւնը Կուսակցութեան Կենտկոմին, Արհմիութիւնների Կենտխորհրդի ալ ղեկավարութեան փորձերը, վոր Տոմսկու գլխավորութեամբ ուղղում եր արհմիութիւններում հենման բազա ստեղծել Կուսակցական ղեկավարութեան դեմ պայքարելու համար, փաստական բլոկ ալ տարրերի հետ մի-

ապգային կոմունիստական շարժման մեջ, ֆրակցիոն գործ-նութիւն մի շարք բնիշներում և այլն): Յերբ այդ փոր-ններն անհաշորութեան մատնվեցին, յերբ Կուսակցութիւնը միաբերան դատապարտեց ալ ոպոզիցիային, նրա առաջ-նորդները անձնատուր յեղան Կուսակցութեան առաջ-նորդները (1929 թվին Նոյեմբերյան պլենումից հետո) և ընդունեցին իրենց սխալները: Ինչպես ցույց տվեց փորձը, սխալները ալ ընդունումը մնաց թղթի վրա: Ընդունելով իրենց սխալ-ները, ալ ոպոզիցիայի նախկին պարագլուխները մատը մա-տին չխփեցին նրա համար, վորպէսզի մերկացնեն այդ սխալների կուլակային եյութիւնը, նրա համար, վորպէս-զի ախտիւ պայքարեն Կուսակցութեան գլխավոր գծի համար:

6. ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ 16-ՐԴ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ ՅԵՐԿՈՒ ՀԱՎԱՏՈՒՄ ՊԱՅՔԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Կուսակցութեան 16-րդ համագումարում, վորը ցուցաբերեց Կուսակցութեան իդեական հսկայական միաձուլութիւն, ալ ոպոզիցիան չվճռեց դուրս գալ: Նրա նախ-կին առաջնորդները—ընկ. ընկ. Ռիկովը, Տոմսկին, Ուզլա-նովը (Բուխարինը համագումարում չի յեղել) ստիպված նոր յեղան այստեղ կրկին ընդունել իրենց սխալները: Բայց այս անգամ ել սխալների ընդունումը կիսաբերան եր և չբավարարեց համագումարին: Փոխանակ ընդունելու, վոր ալ ոպոբտունիզմը կուլակային ագենտուրա յի Կուսակ-ցութեան ներսում, վոր ալ թեքման հաղթանակը Կուսակ-ցութեան մեջ կհանգեցր կապիտալիզմի վերականգնմանը մեր յերկրում, աջերի նախկին ղեկավարները փորձեցին նա-կան Կուսակցութեան հետ ունեցած իրենց տարաձայ-նութիւնները նշանակութիւնը, այդ տարաձայնութիւն-ները ներկայացնել վորպէս համեմատաբար յերկրորդական նշանակութիւն ունեցող տարաձայնութիւններ և այլն: Համագումարը մինչև վերջը մերկացրեց ալ ոպոբտու-նիզմը վորպէս կուլակային ագենտուրա մեր Կուսակցու-

թյան ներսում և անհամատեղելի հայտարարեց «աշոպո-
զիցիայի հայացքները Համկոմկոմի շարքերում ֆալսե-
հետ»։ Դրա հետ միասին համագումարը մատնանշեց, վոր
բոլոր գույնի ոպորտունիստները, հատկապես աշերը, փոր-
ձում են մանյովել, խաբել Կուսակցությանը, խոսքով հա-
մաձայնվելով նրա գլխավոր գծի հետ նրա համար, վոր-
պեսզի հարմար մոմենտ գտնելուց, նորից մարտի նետ-
վեն։ Դրա համար ել համագումարը վորոշեց, վոր «Կու-
սակցությունը պետք է անխնա պայքար հայտարարի այդ
կարգի յերկերեսության և խաբերայության դեմ և պա-
հանջե բոլոր իրենց սխալներն ընդունողներին, վորպեսզի
նրանք Կուսակցության գլխավոր գծի ակտիվ պաշտպա-
նությամբ ցույց տան իրենց սխալների ընդունման ան-
կեղծությունը։ Այդ պահանջի չիրագործումը պետք է առաջ
բերի ամենից վճռական կազմակերպչական միջոցառումներ»։

Թեպետ և համագումարն անբավարար համարեց նրանց
սխալների այն ճանաչումը, վոր արին այնտեղ աշերի նախ-
կին պարագլուխները, նա տվեց նրանց կրկին մի հնարա-
վորություն իրականում Կուսակցության գլխավոր գծի ոգ-
տին մղած ակտիվ պայքարով ապացուցել իրենց աջ ոպոր-
տունիստական կուլակային հայացքներին հրաժարվելու ան-
կեղծությունը, ընտրելով Կենտկոմի կազմում ընկ. ընկ.
Ռիկովին, Բուխարին և Տոմսկուն։ Ընկ. Բուխարինը դուրս
յեկավ սխալների ընդունման մասին արված իր վերջին
հայտարարությամբ։ Կուսակցության հետագա քայլերը աջ
ոպորտիցիայի նախկին առաջնորդների նկատմամբ կախված
կլինի նրանց սեփական վարքագծին։

Կուսակցության դեմ մղած աշերի և «ձախերի» պայ-
քարը չի դադարում և համագումարից հետո։ Վերջին ամիս-
ներում մենք ունեցանք աջ—«ձախ» բլոկի (Սիրցով, Լո-
մինաձե և ուրիշները) ստեղծման փաստեր, բլոկ, վոր

կասկածի տակ եր առել Կուսակցության արմատական
դրույթները։ Այդ աջ—«ձախ» բլոկի տակտիկան—յեղել է
«յերկերեսանություն», ծածուկ ֆրակցիոն աշխատանքի
տակտիկան։ Կուսակցությունը Կենտկոմի գլխավորությամբ
յերկերեսանիսներին—բանվոր դասակարգի շահերի դավա-
ճաններին վճռական հակահարված տվեց։ Կուսակցությունն
առաջիկայում ևս կկարողանա ձեռք առնել ամեն անհրա-
ժեշտ միջոցները բոլոր նրանց և յուրաքանչյուրի դեմ, ով
կփորձի յերկերեսանիսություն անել։ Կուսակցությունն
առաջիկա պես պիտի անխնա և վճռականորեն պայքար մղի
յերկու ճակատի վրա—աջ ոպորտունիզմի դեմ, վորպես
գլխավոր վտանգ ներկա փուլում և տրոցկիզմի դեմ և նրանց
հանդեպ ցույց տված հաշտվողականության դեմ։

7. ՊԱՅՔԱՐԸ ԹԵՔՈՒՄՆԵՐԻ ԴԵՄ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՐՑՈՒՄ

Միաժամանակ համագումարը ուշադրություն դարձ-
րեց Կուսակցության շարքերում, դասակարգային պայքարի
սրման հետ կապված, ազգային թեքումների ակտիվացման
վրա, թեքումներ դեպի մեծապետական և տեղական շո-
վինիզմի կողմը։ Համագումարն անհրաժեշտ համարեց ուժե-
ղացնել պայքարն այդ յերկու թեքումների դեմ, հաստատ
կիրառելով լենինյան քաղաքականությունն ազգային հար-
ցում։

Ներկա փուլում գլխավոր վտանգը ներկայացնում է
մեծապետական թեքումը, վորն արմատական կերպով խե-
ղաթյուն է լենինիզմի հիմունքները ազգային հարցում։
Դաթյունում է լենինիզմի շովինիզմը կատարվող թեք-

«Դեպի մեծապետական շովինիզմը կատարվող թեք-
ման ելքերում կայանում է լեզվի, կուլտուրայի,
ման ելքերում կայանում է լեզվի, կուլտուրայի,
կենցաղի, ազգային տարբերությունների հաշվի չառ-
նելու ձգտման մեջ. ազգային հանրապետությունների
և մարզերի լիկվիդացիան նախապատրաստելու ձգտ-

ման մեջ, ազգային իրավահավասարության սկզբունքը խախտելու ձգտման մեջ և ապարատի ազգայնացման, մամուլի, դպրոցի և պետական ու հասարակական այլ կազմակերպությունների ազգայնացման վերաբերյալ տարվող՝ կուսակցություն քաղաքականությունը փոխելու ձգտման մեջ:

Այդ տիպի թեքումավորները յեկնում են նրանից, թե քանի վոր սոցիալիզմի հաղթանակման որով ազգերը պետք է միաձուլվեն, իսկ նրանց ազգային լեզուները վերացվեն մի համամիասնական լեզվի, ապա հասել է ժամանակը, վորպեսզի լիկվիդացիայի յենթարկենք ազգային տարբերությունները և հրաժարվենք անցյալում ճնշված ժողովուրդների ազգային կուլտուրայի զարգացմանն աջակցելու քաղաքականությունից: Նրանք այստեղ հենվում են Լենինի վրա, վոչ ճիշտ ցիտելով նրան, իսկ յերբեմն ել ուղղակի խեղաթյուրելով և զրպարտելով Լենինի հասցեյին...

Կասկած լինել չի կարող, վոր այդ թեքումն ազգային հարցում, վորը դեռ ծածկվում ել է ինտերնացիոնալիզմի դիմակով և Լենինի անունով, հանդիսանում է մեծապետական շովինիզմի ամենից նրբալեբտ և դրա համար ել ամենից վտանգավոր տեսակը» (Ստալին):

Դեպի մեծապետական շովինիզմը տեղի տված թեքումն, այդպիսով, արտահայտում է առաջներում իշխած մեծապետական ազգի մեռնող դասակարգերի ձգտումը՝ ձեռք բերել կորցրած արտոնությունները:

Սակայն հաջող պայքարն այդ թեքման դեմ պահանջում է միաժամանակ պայքարել և տեղական նացիոնալիզմի դեմ, վորը թուլացնում է ԽՍՀՄ ժողովուրդների մարտական միասնականությունը սոցիալիզմի շինարարության գործում և ոգնում է իմպերիալիստներին:

Դեպի տեղական նացիոնալիզմը կատարված թեքման ելությունը կայանում է իր ազգային կեղևի շրջանակներում մեկուսանալու և պարփակվելու ձգտման մեջ, իր ազգի ներսում դասակարգային հակասությունների ստվերավորելու ձգտման մեջ, սոցիալիստական շինարարության ընդհանուր հոսանքից հեռանալու ճանապարհով մեծապետական շովինիզմից պաշտպանվելու ձգտման մեջ, այն ձգտման մեջ, վորը ուղղում է չտեսնել այն, ինչ մոտեցնում է և միավորում ԽՍՀՄ ազգությունների աշխատավորական մասսաներին, և տեսնում է միայն այն, ինչ կարող է հեռացնել նրանց միմյանցից:

Դեպի տեղական նացիոնալիզմը կատարված թեքումը արտահայտում է առաջներում ճնշված ազգերի մեռնող դասակարգերի անբավականությունը պրոլետարիատի դիկտատուրայի ուժիմից, նրանց ձգտումը՝ մեկուսանալ իր ազգային պետության մեջ և սահմանել այնտեղ իր դասակարգային գերիշխանությունը:

Այդ թեքման վտանգը կայանում է նրանում, վոր նա մշակում է բուրժուական ազգայնականություն, թուլացնում է ԽՍՀՄ ժողովուրդների աշխատավորության միասնականությունը և աշխատում է հոգուտ ինտերվենցիոնիստներին:

Այդպիսին է դեպի տեղական նացիոնալիզմը կատարվող թեքման ելությունը:

Կուսակցության խնդիրը կայանում է նրանում, վորպեսզի վճռական պայքար մղի այդ թեքման դեմ և ապահովի ԽՍՀՄ ժողովուրդների աշխատավորական և ապահովի ինտերնացիոնալիստական դաստիարամասների ինտերնացիոնալիստական դաստիարակումը» (Ստալին):

Կուսության համար անհրաժեշտ պայմանները Այդպիսին են Կուսակցության գլխավոր խնդիրները ազգային հարցում Լենինյան գծի համար մղվող պայքարում:

8. ԼԵՆԻՆԻԶՄԸ—ԿՈՒՍԱԿՅՈՒԹՅԱՆ ԴՐՈՇՆ Ե

Մենք քննեցինք, թե Կոստակցությունն ինչպես ե պայ-
քարել և ինչպես ե պայքարում յերկու ճակատի վրա լե-
նինյան գծի ոգտին: Մենք վերլուծեցինք այդ պայքարի
եյությունն ու խնդիրները ներկա փուլում: Իսկ վո՞րպիսի
յեզրակացություն ե բղխում այդ ամենից: Այստեղից հե-
տևում ե միայն մի յեզրակացություն—կոստակցության
մինչհոկտեմբերյան շրջանի ամբողջ պատճառի մարտական
գործնեյության փորձն ու պրակտիկան, Կոստակցության
հերոսական աշխատանքը պրոլետարական դեկտատուրայի
շրջանում սոցիալիստական եկոնոմիկայի հենարանի կա-
ռուցման ուղղությամբ անհերքելի կերպով ապացուցում
են, վոր իր հաղթանակներին Կոստակցությունն ամենից
առաջ հասել ե շնորհիվ այն բանի, վոր նա անփոփոխ
բարձր ե պահել լենինգմի դրոշմ:

Կուսակցութիւնը դաժանորեն հատել ե՛ւ այդ դերձըն
դավաճանելու, իննինիզմը շտկելու ամենաանշան փոր-
ձերը, իննինիզմից կատարվող բոլոր թեքումները իրավա-
ցիորեն դիտելով վորպես գործարք դասակարգային թշնա-
մու հետ: Յուրաքանչյուրը տեսնում ե, վոր դրանում Կու-
սակցութիւնը ճիշտ ե: Նրանք, ովքեր չեն լսել Կուսակ-
ցութեան ձայնը, ովքեր շարունակել են պնդել իրենց
սխալների վրա, անխուսափելիորեն գլորվել են բանվոր
դասակարգի շահերին լիովին դավաճանելու դիրքերը, լի-
ովին գլորվել են դասակարգային թշնամիների բանակը:
Դուրս վանելով այդ աղբը իր շարքերից, Կուսակցութիւնը
ընթացել ե և ընթանում ե հաստատուն և վստահ քայլե-
րով դեպի սոցիալիզմի վերջնական հաղթանակ, դեպի վերջ-
նականապես, «նեպական Ռուսաստանը սոցիալիստական
Ռուսաստանի վերածելուն» (Լենին), դեպի կոմունիզմի
վերջնական հաղթանակն ամբողջ աշխարհում:

ՀՐՈՒՅՑ ՎԵՅԵՐՈՐԴ

ՀԱՄԿԿ(Բ)ԿԿ—ԼԵՆԻՆՅԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՂԵԿԱՎԱՐ ՇՏԱԲԸ
ՅԵՎ ՆՐԱ ԳԼԽԱՎՈՐ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ ԸՆԿ. Ի. Վ. ՍՏԱԼԻՆԸ

Առաջնորդները դերը Կուսակցության մեջ: Կենտկոմը—Կուսակցության
մարտական շտաբն է: Կենտկոմի գլխավոր քարաուղար ընկ. Սաալինը: Ընկ.
Ստալինի կյանքի ուղին: Ընկ. Ստալինը քաղաքացիական պատերազմում: Ընկ.
Սաալինը—Կուսակցության, բանվոր դասակարգի և բոլոր աշխատավորների
ճանաչված առաջնորդն է:

1. ԱՌԱՋՆՈՐԴՆԵՐՆ ՈՒ ԿՈՒՄԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ

Մեր Կուսակցութեան ամբողջ շինարարութիւնը և պատմութիւնը ցույց են տալիս, թէ Կուսակցութեան հաջող աշխատանքի համար ինչպիսի մեծ նշանակութիւն ունեն փորձված դեկավարներն ու առաջնորդները։ Շնորհիվ նրան, վոր Համկոմկուսը գլխավորվել է հանճարեղ տեհիվ նրան, վոր Համկոմկուսը գլխավորվել է հանճարեղ տեհիվ նրան, կազմակերպիչ և առաջնորդ Վ. Ի. Լենինի կողմից, սաբան, կազմակերպիչ և առաջնորդ Վ. Ի. Լենինի կողմից, նա խուսափել է շատ սխալներից և համեմատաբար կարճ նա խուսափել է շատ սխալներից և համեմատաբար կարճ ժամկետներում կազդուրվել է կրած պարտութիւններին և ընտրել է ամենից ճիշտ ուղին և վարքագիծը դասակարգային պայքարում։

Լենինն ունեցել է միանգամայն բացառիկ, անհամեմատելի հեղինակություն ինչպես կուսակցության լայն մասերի հեղինակություն ինչպես նաև մասսաների, այնպես ել բանվոր դասակարգի մասսաների և ամբողջ աշխատավորության մեջ առհասարակ։ Լենինին և ամբողջ աշխատավորության մեջ առհասարակ։ Լենինին և ամբողջ աշխատավորության մեջ առհասարակ։

Լենինը ղեկավարել է վոչ միայն Ռուսաստանի բոլշևիկյան Կուսակցության գործնեյությունը, այլև ամբողջ միջազգային հեղափոխական շարժումը լիովին:

Վորքան փորձված են, հեղինակավոր և հեռատես առաջնորդները Կուսակցության մեջ, այնքան ավելի վստահ ե առաջ շարժվում Կուսակցությունը, այնքան ավելի շուտ և լավ ե գտնում նա յեւթը ամեն տեսակի դրությունից, առաջադրում ե ամենից ճիշտ հեղափոխական լոզունգներ և սահմանում բանվոր դասակարգի հերթական խնդիրները:

Բուրժուազիան հրաշալի հասկանում ե մեր Կուսակցության և բոլոր աշխատւորների համար ունեցած փորձված առաջնորդների ու ղեկավարների նշանակությունը: Նա ձգտում ե ամեն կերպ վարկաբեկել նրանց բանվոր դասակարգի և գյուղացիության լայն մասսաների առաջ, տարածելով նրանց մասին խայտառակ մտացածին բամբասանքներ: Այսպես, 1917 թվին Լենինի Ռուսաստան գալուց հետո նրա մասին տարածվել էյին, վոր նա—«գերմանական լրտես ե», «Գերմանիայի գործակալ ե» և այլն: Յերբ բուրժուազիային չհաջողվեց այդ միջոցով խախտել մասսաների վստահությունը դեպի հեղափոխության ճանաչված առաջնորդները, նա ուղարկում ե վարձու մարդասպանների, վորպեսզի գլխատի հեղափոխությունը նրա լավագույն ղեկավարների ֆիզիկական վոչնչացման միջոցով: Այդպես են սպանվել Ուրիցկին, Վոլոդարսկին, այդպես ե վերավորվել եսերուհու կողմից 1918 թվին Վ. Ի. Լենինը, այդպես են գազանաբար սպանվել գերմանական պրոլետարիատի լավագույն առաջնորդները՝ Կարլ Լիբքնեխտն ու Ռոզա Լյուքսեմբուրգը:

2. ՀԱՄԿԿ(Բ)ԿԿ—ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՄԱՐՏԱԿԱՆ ՇՏԱՔՆ Ե

Ամբողջ Կուսակցական կյանքը ղեկավարելու համար Կուսակցությունը առաջադրում ե Կենտրոնական Կոմիտե: Կուսակցությունն ընտրում ե Կենտրոնական Կոմիտեյում այն ընկերներին, վորոնք ոգտվում են նրա հատուկ վստահության ընկերներին, վորոնք ոգտվում են նրա հատուկ վստահության ընտրում ե փորձված և ստուգված ղեկավարներ: Նախահեղափոխական ժամանակներում, յերբ բոլշևիկները Կուսակցությունը աշխատում եր ընդհատակյա պայմաններում և կառավարության հետապնդման պատճառով հնարավորություն չի ունեցել կանոնավոր հրավերելու Կուսակցության կոնֆերանսներ կամ համագումարներ, Կենտրոնական Կոմիտեն ընտրվում եր անորոշ ժամանակով: Կենտրոնական Կոմիտեյի անդամները պատկաճում էյին «պրոֆեսիոնալ հեղափոխականներին» թվին, նում էյին «պրոֆեսիոնալ հեղափոխականներին» թվին, այսինքն այն մարդկանց թվին, վորոնք իրենց ամբողջ կյանքը նվիրել են հեղափոխության, հեղափոխական գործնեյությունը դարձրել են իրենց միակ արհեստը: «Պրոֆեսիոնալ հեղափոխականներից» ամենամեծը յեղել ե ինքը Վլադիմիր Իլյիչ Լենինը:

Կուսակցության նախահեղափոխական շրջանի Կենտրոնական Կոմիտեն, աշխատելով անլեգալ պայմաններում, բազմիցս ձերբակալվում եր ցարական կառավարության կողմից, վորը Կուսակցության ղեկավարներին ուղարկում եր աքսոր կամ բանտ նստեցնում: Չնայած աշխատանքի եր ծանր պայմաններին, Կենտկոմն անդադար իրագործել ե Կուսակցության մարտական շտաբի գերը, նրա հավատարիմ ղեկավարի գերը: Այդ չի նշանակում, վոր Կենտկոմի ներսում յերբեք չեն հայտարարվել տատանումներ կամ թեքումներ լենինիզմից Կենտկոմի առանձին անդամների կողմից: Կուսակցության մեջ ծնունդ առած թեքումները սովորաբար գտել են իրենց արտահայտիչներին ու պա-

ըագլուխներին հանձինս կենտկոմի առանձին անդամներին: Այդպես ե յեղել Լենինի որով և մինչև Հոկտեմբերը և պրո-
լետարական դիկտատուրայի շրջանում, յերբ կենտկոմի
այս կամ այն անդամները գրավել են վոչ ճիշտ, հակալե-
նինյան դիրքեր:

Հայտնի յե, որինակ, վոր Հոկտեմբերյան որերին
Կենտկոմի անդամներ Զինովյեֆն ու Կամենևը զինված
ապստամբութեան մասին ընդունված Կենտկոմի վորոշման
դեմ դուրս յեկան: Հայտնի յե, վոր 1921 թվին Կենտկոմի
անդամների մի ամբողջ խումբ (Տրոցկիյ, Բուխարին և
ուրիշները) գլխավորել ե ներկուսակցական ոպդիցիան
արհմիութեանների հարցում Լենինի և նրա զինակիցների
կողմից պաշտպանվող գծի դեմ: Արդեն Լենինի մահից
հետո ինչպես տրոցկիզմն, այնպես ել աջ թեքումը գլխա-
վորվել են Կենտկոմի անդամների կողմից: Տրոցկին, Կա-
մենևը և Զինովյեվը տրոցկիստական բլոկի պարագլուխ-
ներն եյին, Ռիկովը, Բուխարինը, Տոմսկին, Ուգլանովը
գլխավորել են աջ ոպդիցիան: Սակայն Կուսակցութեան
Կենտրոնական Կոմիտեն ամբողջովին հանձինս իր լենին-
յան մեծամասնութեան անփոփոխ հակահարված ե տվել
բոլոր և ամեն տեսակի ոպդադրողական տատանում-
ներին, անհրաժեշտութեան դեպքում արտաքսելով իր
կազմից պանիկյորներին և համաձայնողականներին: Կենտ-
կոմի ղեկավար լենինյան կորիզը, ամբողջ Կուսակցութեան
աջակցութեամբ վերջին հաշվով միշտ ապահովել ե միաս-
նականութեանը Կենտկոմի շարքերում և Կուսակցութեան
լենինյան գլխավոր գծի կիրառման նկատմամբ ցույց տված
ճիշտ ղեկավարութեանը:

Վաղերմիր Իլյիշ Լենինի մահվանից հետո Համկոմկոսը
 միայն առանց իր հիմնադրի, իր իմաստուն և ամեն-
 քեցի սիրված առաջնորդի: Մեր դասակարգային թշնամի-

ները ուրախանում եյին: Նրանք կարծում եյին, թե Լեւինի մահվանից հետո Կուսակցությունը կթուլանա, կկործանվի: Դասակարգային թշնամիները այդ հույսերը բնականաբար չարդարացան: Կուսակցությունը Լեւինի ղեկավարութեամբ կարողացել է աճեցնել պատրաստել Լեւինի մի շարք կոփված և փորձված հաջորդներ, նրա գործի շարունակողներ: Մեր Կուսակցութեան քաղքյուրոն—կազմված ամենափորձված բոլշևիկներէից, Լեւինի ղինակից, նրա հավատարիմ և անսասան աշակերտ Իոսիֆ Վասսաւրիոնովիչ Ստալինի (Ջուղաշվիլի) գլխավորութեամբ, վորն ընտրվել է Կուսակցութեան Կենտկոմի գլխավոր քարտուղարի պաշտոնում ղեռն Լեւինի որով, անսայթաք տանում է Կուսակցությունը Լեւինյան գլխավոր գծի ճանապարհով:

պարհով։

Համկոմկուսի ներկայիս ղեկավար ընկ. Ստալինը պատկանում է հին պրոֆեսիոնալ հեղափոխականների այն խմբակին, վորոնք որեցոր աշխատել են Կուսակցության շինարարության վրա, աշխատել են պարտությունների և դժվարությունների պայմաններում, հաստատ և անշեղ ընթացել են դեպի նպատակ, համոզված լինելով, վոր վերջին հաշվով Կուսակցությունը կհաղթանակի։

3. ԸՆԿ. ՄՏԱԼԻՆԻ ԿՅԱՆՔԻ ՈՒՂԻՆ

3. ԸՆԿ. ՍՏԱՆԻՍԼԱՎ ԳՈՐԻՍԻ
Ընկ. Ստալինը ծնվել է 1879 թ. Թիֆլիսի նահանգի Գորի
քաղաքում: 1893 թվին ընկ. Ստալինը ավարտել է Գորու հո-
գեոր դպրոցը և հենց նույն թվին մտել Թիֆլիսի հոգեոր
ուղղափառ սեմինարիան: Վերջինս այն ժամանակ հանդի-
սացել է ամեն տեսակի ազատագրական, ինչպես նաև
նիկական-ազգայնական, այնպես էլ մարքսիստական-ին-
տերնացիոնալիստական գաղափարների տարածողը Թիֆ-
լիսի յերիտասարդության մեջ: 1897 թվին Ստալինը սե-

մինարիայի մարքսիստական խմբակների գլուխ ե կանգնում: Նույն շրջանում նա կապվում ե անլեգալ սոցիալ-դեմոկրատական կազմակերպության հետ Թիֆլիսում, ստանում նրանից անլեգալ գրականություն, մասնակցում Թիֆլիսի յերկաթուղային արհեստանոցների բանվորների անլեգալ ժողովներին: 1898 թվին Ստալինը ձեռնադրվում ե Ռուսաստանի սոցիալ-դեմոկրատական բանվորական կուսակցության Թիֆլիսի կազմակերպության մեջ, Այդ շրջանում Ստալինը վարում ե պրոպագանդիստական աշխատանք յերկաթուղային և գործարանային ռայոնների բանվորական խմբակներում: Սեմինարիաներում, վորտեղ «կասկածելիներին» հետեւելու գործն այնքան ել վատ չեր դրված, գլխի յեն ընկնում, վոր Ստալինը անլեգալ աշխատանք ե կատարում և հեռացնում են նրան այնտեղից «անբարեհուսություն» համար:

1889—90 թ. թ. անցնում են Ստալինի համար բանվորական խմբակներում պրոպագանդիստական ուժեղ աշխատանքում: 1900 թվին սահմանվում ե ՌՍԴԲԿ Թիֆլիսի կոմիտեն: Ստալինը դառնում ե Թիֆլիսի կոմիտեյի անդամ և նրա աչքի ընկնող ղեկավարներից մեկը:

1901 թվին ամբողջ Թիֆլիսում ծավալվող տնտեսական գործադուլների ալիքը և Թիֆլիսի կենտրոնում կազմակերպված մայիսյան քաղաքական ցույցը հանգում ե Թիֆլիսի կոմիտեյի ջախջախման: 1901 թվին Ստալինի մոտ կատարած խուզարկությունը և հետո հայտնի դարձած պահնորդական բաժնի կարգադրությունը նրան բանտարկելու մասին—ստիպում են Ստալինին անցնելու անլեգալ դրուժյան: Այդ ժամանակվանից Ստալինը դառնում ե պրոֆեսիոնալ ընդհատակյա հեղափոխական և մնում ե ընդհատակյա մինչև 1917 թվի Փետրվարյան հե-

ղափոխությունը՝ աշխատելով «Դավիթ», «Կոբա», «Նիժնե-րաձե», «Զիժիկով», «Իվանովիչ», «Ստալին» անունների տակ:

1901 թվի վերջին Ստալինը տեղափոխվում ե Բաթում, հիմնում ե այնտեղ ՌՍԴԲԿ Բաթումի Կոմիտե, ղեկավարում ե Ռոտշիլդի և Մանթաշևի գործարանների բանվորական գործադուլները և 1902 թվի փետրվարին կազմակերպում ե բանվորների հայտնի քաղաքական ցույցը: 1902 թվի մարտին Ստալինին ձերբակալում են Բաթումում և պահելով նրան բանտում մինչև 1903 թվի վերջը, մոտ և պահելով նրան բանտում մինչև 1903 թվի վերջը, յերեք տարով արտաքսում են Արևելյան Սիբիր, Իրկուտսկի նահանգի Բալագանսկու գավառի Նովոյա Ուդա գյուղը:

Աքսորավայրը հասնելուց մի ամիս անց (1904 թվի հունվար) Ստալինը փախչում ե աքսորից, գալիս ե Թիֆլիս և աշխատանք տանում, վորպես Անդրկովկասի մարլիս և աշխատանք տանում, վորպես Անդրկովկասի մարլիս կազմակերպության անդամ: Ստալինի աշխատանքը 1904—1905 թ. թ. անցնում ե մենշևիկմի դեմ կատարել պայքար մղելու նշանաբանի տակ: Ստալինը սխտեմատիկորեն շրջում ե Անդրկովկասի շրջանները, տանելով բանավոր և տպագիր դիսկուսիա մենշևիկներին դեմ, այլև եսերների, անարխիստների, նացիոնալիստների դեմ:

Դեռևս 1903 թվին բանտում նստած, կուսակցության 2-րդ համագումարից վերադարձած ընկերներից իմանալով բոլշևիկների և մենշևիկների միջև գոյություն ունեցող լուրջ տարաձայնությունների մասին, Ստալինը վրձնող լուրջ տարաձայնությունների մասին, Ստալինը վերադառնալուց հետո, յերբ պայքարը բոլշևիկների և մենշևիկների միջև սուր բնույթ եր ստացել, Ստալինը Անդրկովկասի միջև սուր բնույթ եր ստացել, Ստալինը Անդրկովկասյան բոլշևիկների գլուխ ե կանգնում, ղեկավարում ե բոլշևիկյան անլեգալ «Բայրբա պրոլետարիատ» ուրբանը (1905) և ակտիվ մասնակցություն ունենում բոլշևիկների III համագումարի կազմակերպմանը: 1905 թվի

տարվա ամառը Ստալինը փախչում ե աքսորավայրից Պիտեր, այնուհետև մեկնում ե Կրակով Լենինի մոտ, մասնակցում ե 1912 թվի վերջին Կրակով գումարված բոյլշևիկների խորհրդակցության և վերադառնում Պիտեր, վորտեղ ղեկավարում ե Դոմայի ֆրակցիայի բոյլշևիկյան մասին և բոյլշևիկյան «Զվեզդա» ու «Պրավդա» որգանները: Այդ շրջանին ե վերաբերում Ստալինի հայտնի բրոշյուրը «Մարքսիզմ և ազգային հարցը»:

1913 թվի գարնանը Ստալինին նորից են ձերբակալում և մի քանի ամսից հետո արտաքսում են Տուրուխանսկի շրջանը: 1913—1916 թ. թ. Ստալինը անց ե կացնում տուրուխանյան աքսորում Կուրեյկա գյուղում:

1917 թվի Փետրվարյան հեղափոխությունից հետո Ստալինը վերադառնում ե Պիտեր և մասնակցում կուսակցության ղեկավար աշխատանքին, վորպես Կենտկոմի անդամ: Բոյլշևիկների համառուսական ապրիլյան կոնֆերանսին, յերբ հայտաբերվեցին Կուսակցության մեջ յերկու հոսանքներ, Ստալինը վճռականորեն պաշտպանում ե Լենինի դիրքերը: 1917 թվի մայիսին, կոնֆերանսից հետո, սահմանվում ե Կենտկոմի Բաղբյուրոն, վորտեղ ընտրվում ե Ստալինը, վորպես այդ Բյուրոյի անդամ: Այն ժամանակվանից մինչև հիմա Ստալինը մնում ե Կենտկոմի Բաղբյուրոյի անդամ: Հոկտեմբերյան ապստամբության նախապատրաստական ամբողջ շրջանը Ստալինը աշխատում ե Լենինի հետ լիակատար միացյալ: Կորնիլովշինայի շրջանում, 1917 թվի հոկտեմբերին ապստամբության անմիջական կազմակերպման շրջանում, Հոկտեմբերի նախապատրաստման և ամբապնդման բոլոր շրջաններում, յերբ Կուսակցության մի մասի տատանումները (Կամենև, Զինովյեվ) ամբողջ գործի խախտման վտանգ եյին սպառնում, Ստալինը անփոփոխ մնացել ե Լենինի ամենամոտ ոգնականը և համախոհը:

Հուլիսյան ցույցերից հետո մինչև Հոկտեմբերը ժամակաշրջանում, յերբ Լենինը գտնվում եր ընդհատակյա պաշկաշրջանում, Ստալինը հանդիսացել ե Կուսակցության Կենմաններում, Ստալինը հանդիսացել ե «Պրոլետարիյ», տրոսկական որգանի («Րաբոչիյ ի սովետ», «Պրոլետարիյ», «Րաբոչիյ պուտ» և այլն) փաստական ղեկավարը: Յա. Սվերդլովի հետ միասին Ստալինը ղեկավարել վարը: Յա. Սվերդլովի հետ միասին հրավիրված Կուսակցության ե կիսալեգալ պայմաններում հրավիրված Կուսակցության VI համագումարի աշխատանքները: Հոկտեմբերյան որե-րին Կենտկոմը ընտրում ե Ստալինին «հսգյակի» (կոլեկտիվ՝ ապստամբության քաղաքական ղեկավարման համար) տիվ՝ ապստամբության քաղաքական ղեկավարման համար) և «յոթնյակի» (կոլեկտիվ՝ ապստամբության կազմակերպչական ղեկավարման համար) անդամ:

1917 թվից Ստալինը—Պորհուրգների Կենտգործկոմի անդամ ե: 1917 թվից մինչև 1923 թվի Ստալինը Ազգուկցուկների գործերի ժողովրդական կոմիսար ե, իսկ 1919 թվից մինչև 1922 թ.—Բանվորա-գյուղացիական տեսչության ժողովրդական կոմիսար: 1922 թվից մինչև հիմա Ստալինը Կուսակցության Կենտկոմի գլխավոր քարտուղարն ե: 1925 թվից Կոմինտերնի գործադիր կոմիտեյի նախագահության անդամ:

Քաղաքացիական պատերազմի շրջանը Ստալինը անց ե կացրել գերազանցապես ռազմաճակատներում: 1918 թվին (գարնան և ամառ) Ստալինը աշխատում ե Յարիցինի ճակատում, Վորոշիլովի հետ միասին կազմակերպելով Յարիցինի պաշտպանությունը՝ Կրամնովի գործերի հանդեպ: 1918 թվի վերջին Ստալինը ընկ. Ջերժինսկու հետ միամաճակատը, բոլոր միջոցներով աջակցելով մեր նահանջի կանգառման: 1919 թվի գարնան Ստալինը աշխատում ե Պիտերի ճակատում, կազմակերպելով մեր հակահարձակումը ընդդեմ Պիտերի վրա հարձակվող սախտակ գործերի:

միտեն, իսկ նրա շարքերում և ընկ. Ստալինը, վորպես
 Կուսակցութեան ամենաակնառու ղեկավարը—Լենինյան
 գծից կատարված թեքումների դեմ:

Լենինիցմը պահանջում ե կուսակցութեան յերկաթե
 միասնականութիւնն՝ իր շարքերում բոլոր մանր-բուրժու-
 ական հոսանքները վճռական և անխնա կերպով արմատա-
 խիլ անելու հիման վրա: Կուսակցութեան հենց այդ-
 պիսի միասնականութիւնն ունենք մենք ներկա շրջանում:
 Յեւ զբանով Կուսակցութիւնը զգալի չափով պարտական
 ե Լենինի գործի լավագույն շարունակողի՝ ընկ. Ստալինի
 ճիշտ, կարող և լենինյան ղեկավարութեանը: Ահա թե
 ինչու Կուսակցութիւնը, իսկ նրա հետ և ամբողջ բանվոր
 դասակարգն ու բոլոր աշխատավորները հանձինս ընկ.
 Ստալինի տեսնում են իրենց համաճանաչված առաջնորդին:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԶՐՈՒՅՑ ԱՌԱՋԻՆ

ՀԱՄԿՈՄԿՈՒՄԸ—ԲԱՆՎՈՐ ԴԱՍԱԿԱՐԳԻ ԱՎԱՆԳԱՐԴԵՆ Ե

Բանվոր դասակարգը—հետադարձ պայքարողն և սոցիալիզմի գործի համար
 Կուսակցութիւնը—բանվոր դասակարգի ավանգարդն ե և բոլոր աշխատավոր-
 ների և շահագործվողների առաջնորդը: Կուսակցութեան շարքերի միասնու-
 թիւնը և յերկաթի դիսցիպլինան—Կուսակցութեան մարտունակութեան հիմ-
 նական պայմանն ե 3

ԶՐՈՒՅՑ ՅԵՐԿՐՈՐԴ

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ 1905 ԹՎԻ ՀԵՂԱՓՈ- ԽՈՒԹՅԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ

Հեղափոխական շարժումը 1905 թվի նախորդին: Վրա համառոտ հեղափոխու-
 թիւնը և նրա գնահատականը բոլշևիկների ու մենշևիկների կողմից: Կուսակ-
 ցութեան տակտիկայի առաջումը հեղափոխութեան ընթացքում: 1905 թվի հե-
 ղափոխութեան պարտութիւնը և ռեակցիայի շրջանը 20

ԶՐՈՒՅՑ ՅԵՐՐՈՐԴ

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ—ՊՐՈԼԵՏԱՐԱԿԱՆ ՀԵ- ՂԱՓՈՒՈՒԹՅԱՆ ՈԳՏԻՆ ՄՂԱԾ ՊԱՅՔԱՐՈՒՄ

Համաշխարհային իմպերիալիստական պատերազմը և 1917 թվի Փետրե-
 վարյան հեղափոխութիւնը Ռուսաստանում: Բոլշևիկների կուսակցութիւնը
 1917 թվի փետրվարից մինչև հոկտեմբեր ընկնող ժամանակաշրջանում: Հոկ-
 տեմբերյան հեղաշրջումը: Կուսակցութիւնը քաղաքացիական պատերազմի
 շրջանում 42

ԶՐՈՒՅՅ ՉՈՐՐՈՐԴ

ՀԱՄԿՈՄԿՈՒՄԸ—ՍՈՑԻԱԼԻԶՄԻ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒ- ԹՅԱՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴՆ ՅԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐ- ՊԻԶՆ Ե ԽՍՀՄ-ՅԱՆ ՄԵՋ

Կուսակցության տնտեսական քաղաքականությունը քաղաքացիական պա-
տերազմի տարիներին (ռազմական կոմունիզմ): Նոր տնտեսական քաղաքակա-
նությունը—հիմնական ճանապարհն է դեպի սոցիալիզմ: Կուսակցության 14-րդ
և 15-րդ համագումարները: 16-րդ համագումարը և բացառապես սոցիալիստա-
կան հարձակումն ամբողջ ճակատով: Բոլշևիկյան հարձակման պլանը: Հարձակ-
ման դժվարությունները և նրանց հաղթահարման ճանապարհները: Սոցիալիս-
տական շինարարության ժամանակակից փուլի ելույթները: Կուսակցության դե-
կալարությունը սոցիալիստական հարձակման նկատմամբ: Կուսակցությունը
բացառապես սոցիալիստական հարձակման ժանանակամիջոցում 63

ԶՐՈՒՅՅ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

ՀԱՄԿՈՄԿՈՒՄԸ—ԼԵՆԻՆՅԱՆ ԳԾԻ ՈԳՏԻՆ ՅԵՐԿՈՒ ՃԱԿԱՏԻ ՎՐԱ ՄՂԱԾ ՊԱՅՔԱՐՈՒՄ

Կուսակցության՝ թեքումների դեմ մղած պայքարի ելույթները: Կուսակ-
ցության պայքարը թեքումների դեմ մինչև Հոկտեմբեր: Պայքարը թեքումների
դեմ քաղաքացիական պատերազմի տարիներին և նեպի առաջին տարիներին:
Թեքման դասակարգային արմատները: Տրոցկիզմը և «ձախ» խոտորումները: Աջ
թեքումը փոքրէս ներկա շրջանի գլխավոր վտանգ է նրա ելույթները: 16-րդ
կուսհամագումարը թեքումների դեմ մղվող պայքարի մասին: Կուսակցության
պայքարը ազդային հարցում տեղի ունեցող թեքումների դեմ 93

ԶՐՈՒՅՅ ՎԵՅՆԵՐՈՐԴ

ՀԱՄԿԿ(Բ)ԿԿ—ԼԵՆԻՆՅԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՂԵԿԱՎԱՐ ՇՏԱՐԸ ՅԵՎ ՆՐԱ ԳԼԽԱՎՈՐ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ ԸՆԿ. Ի. Վ. ՍՏԱԼԻՆԸ

Առաջնորդների դերը Կուսակցության մեջ: Կենտկոմը—Կուսակցության
մարտական շտաբն է: Կենտկոմի գլխավոր քարտուղար ընկ. Ստալինը: Ընկ.
Ստալինի կանգնի ուղին: Ընկ. Ստալինը քաղաքացիական պատերազմում: Ընկ.
Ստալինը—Կուսակցության, բանվոր դասակարգի և բոլոր աշխատավորների
ճանաչված առաջնորդն է 115

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0183323

211

12344

С 31-К
Бесплатно

1084

663

Политическое управление РККА
ВКП(б) — ВОЖДЬ
пролетарской диктатуры и социалистического
строительства

Раздел III
ПРОГРАММЫ ПОЛИТЗАНЯТИЙ С КРАСНОАРМЕЙЦАМИ

На армянском языке

Центральное издательство народов СССР
Москва, Никольская, 10